

CALENDARI CATALÀ

DEL ANY

1874,

ESCRIT PELS MES CONEGUTS ESCRITORS Y POÉTAS
CATALANS, MALLORQUINS Y VALENCIANS,

COL·LECCIONAT Y PUBLICAT

PER

FRANCESCH PELAY BRIZ.

Aony novó de sa publicació.

BARCELONA:

ESTAMPA DE LO PORVENIR,

a càrrec de J. Melis, Tafers, 31.

1874.

FIRAS, MERCATS Y FESTAS MAJORS.

FIRAS DE CATALUNYA.

Juny. Ardis, Pont y La Bisbal, 5 Amer, Manlleu y Monistrol, Tívoliada, 2 Sant Sadurní, 7 Rofres de Urgell, Mollerussa, Navata, Palamós, 8 Cardona, 9 Quatre de Besora y Santa Pau, 10 Besalú, 11 Arbúcies, 12 Festa de Vallcebre y 13 Peratallada, 11 Castellterçol, 12 Espolla de Frarelló y Taradell, 13 Girona, 14 Sant y Gervasi, 15 Torroella y 16 Pol de Mat, Mollerussa, segon dimenge Tarragona, Quart dimenge Pia.

Fabrer. 1 Claravalls, Centelles, Malla, Molins de Rey, Calonge, Sant Llorenç dels Piles i Pàdua de Claravalls, 8 Igualada, 22 Figueres y Tortosa, 24 Creixà, 25 Girona y Santa Coloma de Farners, Massalés, Primer diumenge, Sant Esteve y diumenge avans de Carnestoltes, Balaguer y Palafolls, Diumenge de Carnestoltes, Viladamat, Primer diumenge de Quaresma, dia de Urgell, poques segoles de Cuadrosa, Berga, segon diumenge de Quaresma, Girona, Segon dimenge de Quaresma, Salas, Capellades y 1 tercer dimenge de Quaresma, Villa de Garcia.

Mars. 2 Cardona y Santa Coloma de Farners, 25 Alpens, Rodiles, Segon dimenge, Manresa, Tercer diumenge de Quaresma, Calaf, Diumenge de Passió, Igualada, Balsareny de Ml. Bellpuig, Bollons sot, Guissona.

Abril. 1 Mayals, 2 Calaf, 12 Ullastre, Oles, Pollos de Segur y Prades, 16, 17 y 18 Agramunt, 28 Cardona, Mollerussa, Seva y Verdú, 27 Mollerussa, 28 San Serni de Noya, 29, 30 y 31 pastera, Manresa, Segon dia de Pasqua: de Resurrecció, Palafolls, Tercer dia de mes, Peralta y Ntra. Sen. del Rosario, Diumenge després de Pasqua, Arrels de Muri y Tarragona, Diumenge seguent, Calaf, Tercer dimenge després de Pasqua, Tarragona, Tercer dimenge y següent dilluns, Sabadell, Primer dimenge, Vilafranca.

Mai. 1 Hostalric, Olot, Tarragona, Peralada, Sant Feliu de Boada i Villafanca del Panedes, 2 Vilaller, Agramunt, Torredembarra, Figueres y Vich, 4 y 5 Vilaller, 8 Cardona, 9, 10 y 11 Alella, 11 y 12 Badalona, 13 Sant Llorenç del Penedès, 14 Tordera, 15 Arbúcies, Balaguer, Cardedeu, Palamós y Tarragona, 17 y 18 Tornos de Montgrí, Amer y Mura, 21 Manresa, 22 Llaçolosa i Pobla de Segur, 24 Molins de Rey y Tortosa, 25 Caldes de Malavella, Mataró y La Bisbal, 26 Palau-Tordera y Granollers, 27 Sant Antoni de Vilamajor y Santa Coloma de Queralt, 28 Arties del Vall de Aran, 31 Molins de Rei, Girona y Arbúcies, Xert, Diumenge després de Santa Creu, Tarragona y Torredembarra, dia de la Ascensió, Cambrils, Lleida, Manresa, Sant Celoni del Vallès y Torelló, Diumenge després de la Ascensió, Alpens, Riells, darrera, diumenge y dissabte anter de Pasqua de Penedès, Tarragona, Diumenge de Pentecosta, Folgarola, Malla i Sant Joan de Vilassar, Segon dia de Pasqua, Molins de Rey, La Bisbal y Girona, Tercer dia, Granollers y Mura de Ebro, Diumenge y ejes després de Pentecosta.

10. Palafurges i Arties del Vall de Aran. Dissabte idem. Capçana. Diumenge 20 Soles de Gurbas. Artuetat. Dia de Gurbas. Vilaller. El 23 Vidreras.

Juny. 2 Sot. 11 Salardà. 12 Lleida, Santa Pau i Eua Ollers. 18 Calonge. 24 Pobla i Trenui. 26 La Bisbal, Tremp i Pone.

Juliol. 9 Atenya de Mar. 10 Santa Coloma de Queralt. 12 Calonge. 17 Begur. 19 Vilanova. 22 Massanet de la Selva. 25 Amposta, Reus, Torroella de Montgrí i Sant Salvador de Olo. Banyoles. Segon diumenge del mes, Empordà. Tercer diumenge, Vilassar, Vidreras.

Agost. 1 Cervera i Pala de Rey. 2 Cervera, Mora de Ebro, Sallent y Manresa. 3 Gervés. Massanet de la Selva i Piera. 4 Trepucó. 9 Olot. 10 Agullana. Arties, Castelló d'Empúries, Espuga de Francolí, Sant Esteve Sonali, Moixà i Riuadona. 12 Barberà. 18 Lleida i Cardona de Balavella. 17 Navata. 18 Bellpuig i Borja de l'Ebre. 21 Figueres, Prades, Ripoll, Solsona i Paracolls de Montgrí. 27 Olesa de Montserrat. 28 Mollerussa i Montblanc. 29 Granollers, Igualada, Tàrrega de Segrià i Pinell. 30 i 31 Alcarràs. Bassols. Primer dissabte del mes, Pala de Rey i Sant Martí Sesgueioles. Primer diumenge, Sallent i Massanet. Segon dijous, La Bisbal. Quart diumenge, Martorell.

Setembre. 1 Alcarràs i La Bisbal. 2 Granollers. 3 Monestir de Montserrat. 6 Balaguer, Calaf, Sant Cugat del Vallès, Vilafranca i Valls. 11 Igualada. 14 Almenar, Cardona, La Granadella, Torrelles de Montgrí, Tortosa, Sant Sadurní, Saltà, Perelada i Santa Coloma. 15 Vilafranca. 16 Berga. 23 Castell de la Selva. 25 Barcelona. 26 Mataró. 28 Sant Llorenç del Penedès. 29 Lleida, Hostalric, Santpedor, Girona i Tarragona. 30 Sabadell. Primer diumenge Sant Llorenç Saball. Primer diumenge i dilluns, Sant Sadurní. Segon diumenge, Castellterçol. Terçor, Caldes, Quart, Tortosa.

Octubre. 8 Vilafranca. 10 Cerdanyola de Montserrat. 11, 12 i 13 Bellpuig de Cerdanya. 12 Arties i Aspa. 14 Besalú i Ripoll. 15 Campdevànol, Sant Joan de les Abadesses, Vendrell, Igualada i Verdú. 17 Hostalric. 18 Figueres, Olot, Tremp i Villafranca. 22 Tàrrega i Alcover. 25 Mora la Nova. 26 Cardona, Peratallada, Pals i Villalba del Penedès. 28 Girona i Tortosa. Tercer. Primer diumenge després de Sant Miquel, Tàrrega. Segon diumenge del mes, Alforja i Blanes. Terçor diumenge, Palafurges. Quart diumenge, Tàrrega, La Bisbal i Manresa. Ultime diumenge, Alcanar i Pla de Gàvera.

Novembre. 1 Vilaller, Bayart, Sant Feliu Sacra i Sant de Urgeit. 2 Puigcerdà, Viladecavalls, Pobla de Lillet i Sant de Urgeit. 3 Gurbas, Vilaller, Pobla de Lillet, Sant de Urgeit. 4 Pobla de Lillet. 6 Olot. 8 Sot i Gaudes. 11 Amer, Cervera, Viladecavalls i Solsona. 21 i 22 Santpola. 23 Arties, Olotelles i Pals. 27 Hostalric, 30 Pals, Llinars, Manresa, Olot, Organyà, Puigcerdà, Tàrrega, Sant Feliu de Torroella i Torroella de Montgrí. Meridiana. Diumenge després de Sant Miquel, Tortosa, Vilanova i la Geltrú, Manresa. Segon diumenge, Gàndara, Arties de Matllo i Sant Quintí de Mediona.

Diciembre. Sant Feliu de Llagostera i Torroella de Montgrí. 4 Agullana i Gàndara. 6 Tàrrega. 8 Ager, Palafurges, Cardedeu i Sarrià. 14 Arties, Balaguer, Castelló, Hostalric i Tàrrega. 21 Barberà, Manresa, Cervera, Tàrrega, Lleida, Montblanc, Olot, Villafranca, Tremp i Tàrrega. 22 Sant Llorenç Saball. 27 Pineda, Novesides. Primer diumenge, Sabadell i Viladecavalls, i segon diumenge vila de Garcia.

MERCATS.

Les dilluns de cada setmana: Agramunt, Lleida, Manresa, Olot, Reus, Sant Feliu de Llobregat, Torelló i Sant Martí Sagrada. La dimarts: Arbúcies, Cardona de Montbui, Cervera, Gerona, Montblanc, Sant de Urred i Vich. La dimecres: Balaguer, Banyoles, Sant Celoni, Tarrasa, Torelló, Igualada i Valls. La dijous: Agramunt, Cardona, Figueres, Gerona, Granollers, Lleida, Manresa, Sant Sadurní de Noya, Sant Joan de Vilatorrada, Vilafant, Palafrugell, Santa Coloma i Bellver. La divendres: Cervera, Balaguer, La Bisbal, Olot, Sant de Urred i Torelló. La dissabte: Balaguer, Gerona, Santpedor, Vich, Vilafranca del Penedès. La diumenge: Artés de Segre, Besalú, Capellades, Cerdanyola, Esparreguera, Maçanet, Móra la Nova, Palafrugell, Ripoll, Roda, Sant Sadurní de Ribera, Sant Quirze, Santpedor, Sant Cugat del Vallès, Tarragona, Sant Joan de Valls, Besalú i Bellver.—~~—SANT CUGAT DEL VALLÈS.—~~ 28 de juliol i 10 de novembre, Calonge.

FESTAS MAJORS.

JANER. 3 Tarrasa. 17 Vilanova. 26 Palafrugell. 27 Besalú.—**FEBRER.** 17 Sants. —abril. 20 Tortosa. 23 y 26 Sant Joan de Vilassar.—Maig. 1 Sant Joan de Vilassar. 11 Torelló. 21 Sant Roc.—Juny. 5 Montblanc. 26 Vilassar. 28 Manresa. 30 Tarrasa.—Juliol. 1 Sabadell i Martorell. 4 Vich. 9 Arenys de Mar. 29 Palafrugell. 32 Monells. 24 Tordera. 25 Monestir de Montserrat i Reus. 26 Vimbrell. 27 Mataró. 30 Mortars de S. Bertran.—**Agost.** 3, 4 i 5 Gavà, S. Esteve Sacrofís, Tarragona, S. Pere de Riudebitlles, Alzira i S. Feliu de Torrelles. 15 S. Just Desvern. 7 Papiol i Bescanó. 10 S. Felip de Llobregat. 18 Gràcia, Badalona, Molins de Rei, Martorell, Cornellà, Capellades, Bruch, Vallformosa, Corbera, Gelida, Cornellà, Tordera, Amer, Hospitalet, Sant Boi i Martorell. 19 Sitges. 24 Sant Joan, Igualada i Valls. 25 a. Gavà. 27 y 28 S. Genís de Vilassar. 27 S. Vicenç dels Horts. 28 Premià. 29 Sant Joan Despí i Manresa. 30 Ripollet i Vilafranca.—**Setembre.** 1 Torelló. 5 Granollers. 5 Bobi. 7 Viladecans. 8 S. Andreu de la Barca, Olot, Caldes de Montbui, Viladrau i Torelló. 9 Piera. 11 Cornellà. 11 S. Sadurní, S. Cervià i Martorell. 17 Tiana. 22 Santa Coloma de Farners. 23 Tarragona i Caldes. 26 Selva. 29 Sants i Molins de Rei.—**Octubre.** 2 Besalú.—**Novembre.** 10 Balaguer. 14 Cerdanyola. 21 i 22 Banyoles.—**Diciembre.** 9 Calonge. 11 S. Olopte, Palafrugell i Tavà. 21 S. Martí. 23 S. Clement de Llobregat. 26 S. Andreu de Palomar.—**Diciembre.** 11 Berga. 27 Pineda.

JANER.

Años en 4 31 díz.
Los días y allargan
1 hora 10 mts.

- 1 dñ. S. CARP. y ANT.
2 dñ. s. Matas.
② dñ. dñ. 7 y 13 m.
de la n. *Felic.*
3 dñ. sra. Leonorva.
4 dñ. s. Tito Balle.
5 dñ. sra. Emiliana.
6 dñ. s. Los Hues.
7 dñ. s. Rumos de P.
8 dñ. s. Gladis mr.
9 dñ. s. Julia mr.
10 dñ. s. Nicomedes.
7 dñ. dñ. 8 y 1 m.
de la n. *V. fert.*
11 dñ. sra. Bonifacia.
12 dñ. s. Arcadio mr.
13 dñ. s. Gómez Linda.
14 dñ. s. Hilari nica.
15 dñ. s. Pau hermita.
16 dñ. s. Marcelo.
17 dñ. s. Anton nica.
18 dñ. dñ. Leonida.
7 dñ. dñ. 8 y 9 m.
del m. *Plaquet.*
19 dñ. s. Gaud.
20 dñ. s. Sebastian.
21 dñ. sra. Agred.
22 dñ. s. Vicente esp.
23 dñ. s. Herminia.
24 dñ. s. Timoteo.
7 dñ. dñ. 12 y 13
m. de la n. *Reinald.*
25 dñ. La s. de s. Pan.
26 dñ. sra. Paula.
27 dñ. s. Joan Gris.
28 dñ. s. Judia.
29 dñ. s. F. de Seleg.
30 dñ. sra. Martina.
31 dñ. s. Pere Nahash.

FEBBER.

Años en 5 25 dñs.
Los días y allargan
1 hora 34 mts.

- 1 dñ. s. Ignasi bisbe.
② dñ. dñ. 11 y 14 m.
del m. *Antola.*
2 dñ. s. La Consue-
la.
3 dñ. s. Blas.
4 dñ. s. Bernart.
5 dñ. sra. Azucena.
6 dñ. sra. Dolores.
7 dñ. s. Ricard.
8 dñ. sra. Juana de Mata.
9 dñ. sra. Apolonia.
② dñ. dñ. 15 y 17 m.
de la n. *Nicas.*
10 dñ. sra. Encarnacion.
11 dñ. dñ. 16 y 18 m.
de la n. *M. M.*
12 dñ. sra. Infanta.
13 dñ. s. Benigne.
14 dñ. s. Vicent.
15 dñ. s. Faust.
16 dñ. s. Roser.
② dñ. dñ. 19 y 21 m.
de la n. *Vario.*
17 dñ. s. Romula.
18 dñ. s. Simois.
19 dñ. s. Mansuet.
20 dñ. s. Nemes.
21 dñ. s. Secund.
22 dñ. s. Abigail.
23 dñ. s. Pere Jamis.
② dñ. dñ. 20 y 24 m.
del m. *Reinald.*
24 dñ. s. Matias Ap.
25 dñ. s. Taras.
26 dñ. s. N. sra. Gaudia-
lape de Miquel.
27 dñ. s. Isidore.
28 dñ. s. Rafa.
29 dñ. s. Rafa.
30 dñ. s. Bernardo.
31 dñ. s. Climent.
32 dñ. sra. Balma.

MARS.

Años en 6 31 dñs.
Los días y allargan
1 hora 45 mts.

- 1 dñ. s. Rosendo.
2 dñ. s. Simplici.
3 dñ. s. Bernat.
② dñ. dñ. 5 y 10 m.
del m. *B. tempr.*
4 dñ. s. Casimiro.
5 dñ. s. Gracian.
6 dñ. s. Olazuer nisa.
7 dñ. s. Tomás de A.
8 dñ. s. Joan de Ben.
9 dñ. s. Paciob. de R.
10 dñ. s. Meliton.
11 dñ. s. Constant.
② dñ. dñ. 9 y 12 m.
del m. *Plaquet.*
12 dñ. s. Gregori.
13 dñ. s. Rederich.
14 dñ. sra. Matilde.
15 dñ. sra. Macarena.
16 dñ. s. Bartolot.
17 dñ. s. Paulet.
18 dñ. s. Salvador
d. Borda.
② dñ. dñ. 13 y 11 m.
de la n. *Vento.*
19 dñ. s. Joseph.
20 dñ. s. Niort.
21 dñ. s. Bonet. Fran.
22 dñ. sra. Domingas.
23 dñ. sra. Berta J. toriol.
24 dñ. s. Tomás.
② dñ. dñ. 14 y 11 m.
de la n. *Facco.*
25 dñ. s. La Antonia.
26 dñ. s. Bernell.
27 dñ. sra. Lluia.
28 dñ. s. Nican.
29 dñ. s. Bernardo.
30 dñ. s. Climent.
31 dñ. sra. Balma.

ABRIL.

Aquest dia el 20 i m.
Les dies v' allargan
1 hora 18 ms.

- 1 dime. sta. Teodora.
- 2 dñ. Socia, s. F. de P.
- 3 dñ. S. d. s. Benet.
- 4 dime. s. Isidore.
- 5 dñ. Pasqual de Roser-
- 6 dñ. s. Vicenç F.
- 7 dñ. s. Calesti.
- 8 dime. s. Eusebi.
- 9 dime. s. Albert.
- 10 dñ. sta. Consolació.
- 11 dñ. a las 10 y 29 m. de la n. Plujas.
- 12 dime. s. Enriqueta.
- 13 dñ. s. Lluc.
- 14 dñ. s. Vicenç.
- 15 dñ. s. Bernatenció.
- 16 dñ. s. Tomàs.
- 17 dime. sta. Cecilia.
- 18 dñ. sta. Engracia.
- 19 dñ. a las 2 y 1 m. de la t. B. temps.
- 20 dñ. La II * M. y de J.
- 21 dñ. s. Eusebi.
- 22 dñ. s. Bernatenció.
- 23 dime. sta. Agustina de M.
- 24 dime. s. Antoni.
- 25 dime. s. Gervi.
- 26 dñ. s. Josep P. de C.
- 27 dñ. a las 12 y 12 m. del dia. Vents.
- 28 dime. s. Fidel.
- 29 dime. s. Martí.
- 30 dime. s. Gracià.
- 31 dñ. La divina Past.
- 32 dime. s. Vicenç.
- 33 dime. s. Robert.
- 34 dñ. s. Peregr.

MAIG.

Aquest dia el 21 i m.
Les dies v' allargan
1 hora 19 ms.

- 1 dime. s. Segimon.
- 2 dñ. a las 4 y 18 m. de la t. Vario.
- 3 dime. s. Almanzor.
- 4 dime. sta. Creu.
- 5 dime. sta. Monica.
- 6 dime. s. Pio V.
- 7 dime. s. J A-P. Lat.
- 8 dñ. s. Esteban.
- 9 dime. La A. de s. H. A.
- 10 dime. s. Gregori Sac.
- 11 dñ. a las 7 y 21 m. del m. Plujas.
- 12 dime. s. Antoni.
- 13 dñ. s. Ponç.
- 14 dime. s. Pancras.
- 15 dñ. s. Pere Reginald.
- 16 dñ. a las 14 y 1 m. de la t. Assumpt.
- 17 dime. s. Jaude.
- 18 dñ. a las 10 y 25 m. de la n. Venç.
- 19 dime. s. Joan Nep.
- 20 dñ. s. Pasqual Ball.
- 21 dñ. sta. Claudià.
- 22 dñ. s. Bot.
- 23 dime. s. Ramon.
- 24 dñ. s. Bernadí.
- 25 dñ. sta. Rita.
- 26 dime. s. Bailees.
- 27 dñ. a las 3 y 27 m. del matí. B. tem.
- 28 dñ. P. Ponteros.
- 29 dime. s. Gregori.
- 30 dime. s. Felip Neri.
- 31 dime. La V. Rodes.
- 32 dñ. s. Josep.
- 33 dñ. sta. Teodora.
- 34 dime. s. Fernanda.
- 35 dime. sta. Petronilla.
- 36 dñ. a las 6 y 55 m. del m. Nucols.

JUNY.

Aquest dia el 20 i m.
Les nits es allargan
des del 21, 21 ms.

- 1 dñ. s. Fortunat.
- 2 dñ. s. Ermita.
- 3 dime. sta. Clotilde.
- 4 dñ. s. St. Corpus Christi.
- 5 dime. s. Santa.
- 6 dime. sta. Candelaria.
- 7 dime. s. Santiss.
- 8 dñ. a la 1 y 27 m. de la t. Vario.
- 9 dime. s. Justici.
- 10 dime. s. Prim.
- 11 dñ. sta. Margarida.
- 12 dñ. s. Bernat.
- 13 dñ. s. Antoni de P.
- 14 dñ. s. Basili.
- 15 dñ. a las 7 y 1 m. del matí. Venç.
- 16 dñ. s. Roser.
- 17 dñ. s. Quirze.
- 18 dime. s. Bernat.
- 19 dñ. s. Martí.
- 20 dime. s. Gerardi.
- 21 dñ. s. Silvert.
- 22 dñ. s. Pol·laris-Este.
- 23 dñ. a las 3 y 18 m. de la t. F. sala.
- 24 dñ. s. Paulino.
- 25 dime. sta. Agrícola.
- 26 dime. s. Josep.
- 27 dñ. s. Guillem.
- 28 dñ. s. Joan y s. Pan.
- 29 dñ. s. Ladislau.
- 30 dñ. s. Llorenç papa.
- 31 dñ. s. sra. Dolors P.
- 32 dñ. a las 6 y 47 m. de la t. Odal.
- 33 dime. La C. de s. Pon y s. Marcial.

JULIOL.	AGOST.	SEPTIEMBRE.
Llegeu om 8. 31. h. Les dies s' excursionen 1 hora.	Llegeu om 8. 31. h. Les dies s' excursionen 1 hora 30 ms.	Llegeu om 8. 30. m. Les dies s' excursionen 1 hora 45 ms.
1 dime. dia. Leonor. 2 dñ. La Victòria. 3 dñ. s. Trinitat. 4 dñ. s. Llorenç. 5 dñ. s. Miquel del s. 6 dñ. s. Joaquin.	1 dñ. s. Pere y s. Felicitat. 2 dñ. s. M. R. dels Àngels. 3 dñ. La T. de s. Este. 4 dñ. s. Domingo. 5 dñ. a las 10 y 33 m. de la n. Verger. 6 dime. M. P. de les N. 7 dñ. s. José y Paul. 8 dñ. s. Gervasi. 9 dñ. s. Ciriac. 10 dñ. s. Romàs sudial. 11 dñ. s. Llorenç. 12 dñ. dia. Filomena. 13 dñ. dia. Clara. 14 dñ. a las 4 y 37 m. de la t. Teatis. 15 dñ. s. Rotaveriaria. 16 dñ. s. Enric. 17 dñ. M. R. del Carme. 18 dñ. s. Aleix. 19 dñ. s. Frederic. 20 dime. s. Vicenç de P. 21 dñ. s. Elias. 22 dime. dia. Praxedes. 23 dñ. a la 1 y 10 m. de la t. Trinitat. 24 dñ. dia. Maria Mag. 25 dñ. s. Llibertat. 26 dñ. dia. Cristiana. 27 dñ. s. s. S. Jaume. 28 dñ. dia. Ana. 29 dñ. s. Pastoreu. 30 dñ. s. Narcís. 31 dime. s. Maria. 32 dñ. a las 4 y 33 m. del m. taller. 33 dñ. Nen y Non. 34 dñ. s. Ignaci de L.	1 dñ. s. Dolor. 2 dime. s. Antònia. 3 dñ. s. Susanna. 4 dñ. a las 3 y 3 m. del matí. Núria. 5 dñ. dia. Rosalia. 6 dñ. dia. Obdulia. 7 dñ. s. Fort. 8 dñ. dia. Rogira. 9 dñ. dia. Salvador. 10 dñ. dia. Pauqueria. 11 dñ. a las 5 y 19 m. de la t. Verger. 12 dñ. s. Justina. 13 dñ. s. Leonci. 14 dñ. s. Eulogi. 15 dñ. s. General. 16 dime. L. d. de Maria. 17 dime. s. Cornet. 18 dñ. s. Pere Arbates. 19 dñ. s. Xirviol. 20 dñ. a las 11 y 11 m. de la n. Trinitat. 21 dñ. s. Genaro. 22 dñ. s. Eustaquiu. 23 dñ. s. Sabastia evang. 24 dñ. s. Maurici. 25 dñ. dia. Toda. 26 dñ. s. M. R. del s. 27 dñ. a las 10 y 15 m. de la n. R. L. 28 dñ. dia. Justina. 29 dñ. s. Cosme. 30 dñ. dia. Wenzelau. 31 dñ. dia. La D. R. M. d. L. 32 dñ. s. Ramon N.

OCTUBRE.

Ayer en el 31 dia.

Los días se encienden
1 hora 48 m.

1. dñ. s. Berni.
 2. dñ. s. Angel.
25 a las 1 y 47 m
de la t. Fario.
 3. dñ. s. Geran.
 4. dñ. s. Frantzsch.
 5. dñ. s. Piatz.
 6. dñ. M. R. del Bosse.
 7. dñ. s. August.
 8. dñ. sta. Brigida.
 9. dñ. s. Denis.
 10. dñ. s. Fr.º de Burja.
20 a las 10 y 10
m. del mati. B. L.
 11. dia. s. Susai.
 12. dñ. M. R. del Pilar.
 13. dñ. s. Eustaci.
 14. dñ. s. Celai.
 15. dñ. sta. Teresa.
 16. dñ. s. Gato.
 17. dñ. sta. Eulogia.
 18. dñ. s. Lucia ev.
D a las 1 y 26 m.
de la t. Plaix.
 19. dñ. s. Pere de Alca.
 20. dñ. sta. Irene.
 21. dñ. sta. Troula.
 22. dñ. sta. Maria S.
 23. dñ. s. Pere Panguet.
 24. dñ. s. Baldr.
 25. dia. s. Cripi.
25 a las 7 y 29 m.
del mati. Freix.
 26. dñ. s. Ecceist.
 27. dñ. sta. Oriolita.
 28. dñ. s. Anna y Justa.
 29. dñ. s. Nancia.
 30. dñ. s. Claudi.
 31. dñ. s. Quintil.

NOVIEMBRE.

Ayer en el 30 dia.

Los días se encienden
1 hora 38 m.

1. dñ. s. Totzete.
25 a las 2 y 5 m
de la matin. B. L.
 2. dñ. Los morts.
 3. dñ. s. Armengol.
 4. dñ. s. Cotes Bot.
 5. dñ. s. Santas.
 6. dñ. s. Neiva Roche.
 7. dñ. s. Pierrot.
 8. dia. Las 2 oaciones.
 9. dñ. s. Domènec.
25 a las 7 y 13 m.
del dia. Natius.
 10. dñ. s. Antoni Arret.
 11. dñ. s. Bona.
 12. dñ. s. Marti.
 13. dia. s. Estanislau.
 14. dñ. s. Soraya.
 15. dñ. s. Eugeni.
 16. dñ. s. Diput.
 17. dñ. sta. Gertrudis.
25 a las 2 y 2 m.
de la m. P. o N.
 18. dñ. s. Maxim.
 19. dñ. sta. Daniel R.
 20. dñ. s. Felix de V.
 21. dia. La Presentacio.
 22. dñ. sta. Cecilia.
 23. dñ. s. Chacut.
25 a las 6 y 13 m.
de la tar. B. coll.
 24. dñ. sta. Flora.
 25. dñ. sta. Caterina.
 26. dñ. s. Conrad.
 27. dñ. s. Primilius.
 28. dñ. s. Gregori.
 29. dñ. s. Saturn.
 30. dñ. s. Andreu.
25 a las 6 y 28 m.
de la nit. Fario.

DECEMBRE.

Ayer en el 31 dia.

Los días se encienden 10
m. más al dia 22.

1. dñ. s. Eloy.
 2. dñ. sta. Bilitana.
 3. dñ. s. F.º Xavier.
 4. dia. s. Barbara.
 5. dia. s. Sabas.
 6. dia. s. Nazarián de B.
 7. dñ. s. Ambros.
 8. dñ. **25 La Purísima**
a las 12 y 13
m. de la n. Freix.
 9. dñ. sta. Leonor.
 10. dñ. M. R. de la O.
 11. dia. s. Senes.
 12. dia. sta. Llucia.
 13. dñ. s. Pompey.
 14. dñ. s. Eusebi.
 15. dñ. sta. Aliona.
25 a las 12 y 33
m. del dia. Borr.
 16. dñ. s. Llatzer.
 17. dñ. M. R. de la O.
 18. dia. s. Nemes.
 19. dñ. s. B.º de Sales.
 20. dia. s. Tomás, Iera.
 21. dia. s. Senor. ~
 22. dñ. sta. Victoria.
25 a las 3 y 5 m.
del mati. P. o N.
 23. dñ. s. Berni.
 24. dñ. **25 Navat.**
 25. dia. s. Esteve.
 26. dia. s. Joan ap.
 27. dia. s. Joan ap.
 28. dñ. Los Episcopos.
 29. dñ. s. Tomás G.
 30. dñ. La T. de s. J.
 31. dñ. s. Salvadore y
 sta. Coloma rg.
25 a las 2 y 45
m. de la t. Vents.

BONS RECORDS.

L.

Nostra literatura dona encara senyals de vida, y no vida raquítica y miserable, sino plena de forsa y ualària; pus, à mes de la *Biblioteca catalana*, que segueix s'ixint, de *La Renaixença*, que ara surt tres vegades al mes, y cada dia ab mes acceptació, y de la *Revista Balear de Mallorca*, s' han publicat los llibres següents:

Les venjanças del rey Pere, y «La Pauolla» d' En F. P. Briz; lo volum del certàmen de l' *Acadèmia literaria de Girona*, la *Memòria sobre el monestir de Ripoll*, escrita en castellà per en J. M. Pellicer y Pagès, premiada en dit certàmen; *Estudi històric y crític sobre les poesies catalanisses dels segles XIII, XIV y XV* (també en castellà), d' En R. Ferrer y Bigné, que va obtenir premi de la Societat Económica de València, obra recomanable per lo bon acert ab que es feta y per l' estudi que s' hi veu especialment en las novas que dona de certes poetes; *Invençió del cors de Sant Joan i altres obres / Historia de la figura del rey Desgracia*, publicadas per En B. Muntaner; *Primavera*, poesias d' En F. Utrach; un *Cancioner de les obres més difulgades en nostra llengua materna durant los segles XIV, XV, y XVI* y un llibre de Poetas Balcares que ha coleccionalat En G. Rosselló.

Han eixit també algunes llibres tractant d' ortografia; mes, à nostre cari entendre, cap he han fet, pus sembla que eos autors se proposen desfigurar la nostra llengua fins al punt de que ui la entengam los catalans. Que 'ns perdonen ells; mes no podem menys de dir que 'ls tals llibres són la demagogia ortogràfica. Dovem fer excepció d' uns articles publicats en *La Renaixença* y en la *Revista Balear*, per En Pio Pi, al qui donem l' enhorabona per l' acert ab que ha tractat algunas d' estas qües-

tions; y 'ns permetrem copiar una clia qu' ell fa d' un text de l'^a Acadèmia Espanyola , cita que recomanem als descomponedors de la nostra x. Diu així: «En el uso de la x , tratándose de voces en que esta consonantie procede à una vocal , como *axoma*, *exima*, se ha introducido por algunos impresores (en la nostra terra no han sigut impresores los que 'u han introduhit) otra innovacion no menos viluperable , escribiendo *asigma*, *eximen*, pues no solo desfiguran las voces (1), ofendiendo la vista como si fuesen de una lengua desconocida, sino que contravien el uno de los principios de toda buena escritura, cual es el excusar , en cuxuto sea posible, el empleo de signos inútiles . De tal innovacion resulta lo contrario , pues son menester dos letras para representar el sonido de una sola .»

Y ara que parlem d' ortografia devem aquí plenyens del ja-yent viciat y ridicol que pren la nostra llengua en los escrits mes darrerament publicats. A n' aquest fi y porque sempre es un consol veure que no som sols en adornarnosen y planyensen , reproduim un boç del articlo que un dels diaris barcelonins dedica a las *Primaveras* del Sr. Ubach; estant del tot en lo mateix sentit y fent nostres també las ideas qu' ell inclou.

«Nosotros desecharíamos que el autor de las *Primaveras*, para el mejor éxito de sus composiciones, desterrara ciertos arcaismos gramaticales , inaccesibles generalmente à la inteligencia del público. No somos nosotros partidarios del català que *are's parla*: la poesía tiene su lenguaje en todos los idiomas , lenguaje muy distinto del usual; pero tampoco aconsejaremos que nunca se peque por el opuesto extremo. Admitanse enborronna del antiguo lenguaje catalán las voces y locuciones que al moderno le faltan, antes que rendir homenaje à un idioma extraño: mas no se haga un mérito del abuso de semejante sistema, y no se dé por mejor y mas catalán lo mas eurivesado, sino lo que , sin inclinarse al barbarismo , sea mas fácil e inteligible. Los mejores trabajos del ingenio pueden deslustrarse , si el lector ha de traducir las impresiones de su lenguaje en el suyo propio y pierden tanto mas en su concepción, si à esta dificultad ha de añadir la de leer en una ortografía ar-

(1) Quo diria l'^a Acadèmia si veijs fermosa escrit formada?

cílica, irracional é ilògica. El señor Ubach rinde tal vez en esto sobrado tributo á las preocupaciones de determinada escuela literaria, que será, si sigue pujante como en la actualidad, la muerte del renacimiento catalanista, y la peor de las muertes, sin duda, la muerte en la indiferencia del mismo público catalán.

Pero deixant això y tornant á las publicacions devem dir que En Constantí Liembart, de Valencia està en vins de publicar un calendari ab lo títol de *Lo Ratacat*; En F. P. Briz, lo IV volum de las *Cassons de la terra* y un llibre de poesias anomenat *Primaveras*; y En F. Ubach amènix un *Romancer català*.

Lo volum dels *Jocs Florals d'enguany*, no s' ha publicat encara. Es molt de planyes tanta catxassa: ora mateix tornarem á ser al dia de la festa.

En la *Revue d' histoire et de littérature*, s' han ocupat de las *Cassons de la terra*, M. Michel y de *Lo Rondallagre*, M. Pigmaligre. D' aquesta darrera n' ha parlat també la *Revista de España*. La *Revue des langues romanes* ha tractat de la *Cançó del proz Bernat*; y la *Biblioteca catalana* ha merecumat llouansas d' algunes revistas estrangeras.

En los teatres s' han uplandit moltes obras; en especial *L' Angel de la guarda* y *La Dida d' En F. Soler*, *La Clau de raça* y *La Verge de la Boca* d' En P. A. de Torres; *Rialles y Florsalles*, d' En F. Ubach; y *Lo secret del nomi*, d' En T. Baró.

II

En los Jocs florals d' enguany, després d' un bonich discurs del Sr. segretari, En Lluís Roca, resultaren premiadades las següents obres:

Flor natural: «Las noches del infant», d' En T. Fortea. *Primer accésit: «Una visita á ma patria»*, de Na Victoria Penya.—*Segon accésit: «Mavila»*, d' En F. Ubach.—*Explanina d' or: «Los rey y l' arquibisbe»* d' En T. Fortea.—*Primer accésit: «El suyo de riga»*, d' En F. Ubach.—*Segon accésit: «Los tres enemigos de la presa de Roma»*, d' En J. Nabot y Casas.—*3 iola d' or y argent: «Pior de la tortora»*, d' En J. Verdaguer.—*Primer accésit: «La creu»*, d' En A. Pages.—*Segon accésit: «Jaus perduts»*, d'

En F. Ubach.—*Premi ofert per la Diputació de Tarragona:* «A Tarragona», d' En J. Martí—Accésit: «Saloasterca», d' En F. Matheu.—*Premi ofert per les associacions Gàl·liques:* «A la batalla de Lepant», d' En J. Verdaguér.—Accésit: «Lluís de Riquetma», d' En F. Matheu.—*Premi ofert per la Junta Catalana:* à En I. Beventós.—Primer accésit: à En A. Pagès.—Segon accésit: lo mateix à En I. Beventós.—*Premi de Mallorca:* «En salt de la bella dona», d' En R. Picó. Primer accésit: «La cançó de la dissort» d' En B. Ferrà.—Segon accésit: «Dissort», d' En T. Fortea, qui, per haver guanyat los tres premis ordinaris, fou nomenat mestre en Gay saber.

Ab un discurs de comiat que llegí N° Albert de Quislans s' acabà la festa, de la que mereixerà ser regina Na Oriola Serra, esposa del dit Sr. mantenedor.

Enguany s' ha inaugurat una festa poètica en St. Gervasi de Cassolas, en la quina han guanyat los premis los Srs. En J. B. Sales, En C. Pirozzini, En F. Comerma y En F. Urgell.

En lo Certamen de la Societat Econòmica d' amics del País de València, ha existit premiat en Ramon Casanova y Alegre per sa poesia: *Torant a accésit*.

L' *Associació artística y literària de Girona* celebra lo segon de sos certamens, essent guanyadors de premis y accésits escriptos en català los Srs. Guimera, Ubach, Beventós, Nabot y Casas, Pastor (J. B.), Vila y Galtò, Molins, Matheu, Pirozzini, Riera y lo treballador d' Ara.

També l' *Acadèmia bibliogràfica mariana de Lleida* ha fet lo seu. Hi han guanyat premis y accésits ab obres catalanes los Srs. Ribas y Servet, Pastor Alcart, Palau Flaquer (En Pepe y Na Emilia) y Na Victoria Pouya.

D' aquests dos certamens darrers una cosa 'ns n' estranya, y es que, apesar de ser feis a Catalunya y per catalans, la major part d' ells *Catalanistes* no 'n tenen prou ab admirar composicions castillanes, com si la llengua de Castella no 's conservés ahont pot y deu ferse, sino que s' adoptan com à general de la festa. Atò, à nostre entendre, no es lògich ni patriòtic, mes, ab tot, ja que no manca qui pensa al revés, ja que s' admet també lo castellà, no 's rebaise nostre idioma,

Ungan los jutges la caritat de ferli ocupar lo lloc oficial que de dret li pertoca.

La nit del 22 de Desembre foren congregats los adjunts dels Jocs florals pera fer encara mes reformas y restablirne alguna de desaprobada l' any 68 (si no 'ns enganyem) quan se votaren les que fa 5 anys deurian esser estampadas. Ara si que creyem que s' estamparàn; mes també creyem que la Justícia ne patirà mal de mort. Liüstima que 'l cambi de local per la dita reunió, y la poca capacitat del mateix y 'l dia que s' escullí per aquella, privesssen d' anarhi a molts que haurien deturat, de segur, lo camí que han emprès los Jocs. En li ja està fet. Deu hi fassa mes que nosaltres.

En la mateixa reunió se ya acordar canviar lo títol dels Jocs florals de Barcelona ab lo de *"Jocs florals de la Llengua catalana"* !!!

III.

Ja es hora de que fem esment en nostres pàgines de que, si a Catalunya hi ha sabò literaria, no 'n manca d' artística. Ja al any 1811 l' escultor N^o Antoni Aleu s' endugué medalla primera per sa estàtua de St. Jordi en l' exposició de Madrid y segona lo nostre amic En Rossendo Nobas per aquella estàtua del Buitidor de taus agonitzant, ab les significatives paraules següent: *XIX. Igual recompensa mereixeré lo Sr. Codina y Langlín per una obra representant a Isaach e Ismael. En pintura també s' premiareu en lo mateix concurs La ronda, del Sr. Pellecer y una Sta. Clara, del valencià En Domingo Marqués.*

Mes lo giny de nostres artistas que havian prou fet coneixè talents de reputació universal con lo pintor Fortuny, havia d' eixir triomfant fora dels límits de la península; y en un concurs obert per l' empresa del *Figaro* de París, al objecte de premiar una estàtua que representés lo personatge que dona nom al periodich. En Venanci Vallmitjana mereixeré que la seva fos calificada com la millor: si bé no fou admesa per l' objecte à que 's destinava, *perque l' artista havia representat lo personatge de Beaumarchais ab tota propietat y no com estan fets a nivell los francesos*. En Agapito Vallmitjana, germà del dit.

En Venanci guanyà la medalla del art en l'exposició universal de Viena per l'estàtua de *Crist en lo sepulcre*, y i mateix premi va dàrsen la ciutat Sr. Nobas per son *Cervantes*.

Y no són aquells sols los artistas que fan honor à la terra; n'hi han com les Srs. Parcerisa, Ferran, Vayreda, Caba y altres que ben de dioben ab sus obres si l'art es viu à Catalunya.

Tambe en la Exposició de Viena han merescut lo premi de Diploma de mérit las *Ganxos de la terra* que fa anys te en via de publicació en F. Pelay Briz. Serà 'l primer llibre qu' haurà merescut tan senyalada honra, usant la llengua dels Marchs y dels Corellas.

MORTS.

Las lletres catalanas han perdut enguany quatre de sos amadors. En Vicens Joaquim Bastos, En Robert Robert, En Lluís de Pons y Fuster y En Joaquim Boca y Cornet han passat à millor vida. Tots ells havian sigut mestres d'els Jochs florals, y courrearen las lletres catalanas.

Sials la terra lleu!

A. CARETA.

L'ÀNIMA Y JESUS.

TRADUCCIÓ.

- ¿Qué hi cauirlé dos, Espòs,
que regas la terra axí?
- Rama d' espines pera mi,
rama de roses pera vos.
- Mes ara ab cinqu fonts tan bones
com un jardí florirà.
- Y en ell l'amor cultirà
ben diferentes corones.
- ¿Per qui son, Jesus hermis,
corones d'amor tan fit?
- Les d' espines pera mi
les de roses pera vos.

J. VERGANTIN, PALMERA.

Apunt d'empedre un llarg viatge un particular se trovaba ab un capital de vint mil franchs quo l' embrassava; no volia deixarlo a casa ab un sol erlat quo no l' inspirava confiança; y pregà a un amic seu de guardarli, fins a la seva tornada. Dos mesos després l' amic negà lo depòsit. No hi havia proves: las lleys civils no podian fallar aquell assumptio. Recorregen al jefe de policia, que després de meditar un moment, envia a buscar lo depositari: va amagar l' acusador en un altre quartio. L' amic arriva y sosté quo no ha rebut los vint mil franchs. Està be, diu lo magistrat, us croch, y com sou innocent, no hi perdeu res en escriure a vostra mulier la carta que us dictare. Poseu: «Estimada esposa: tot s' ha descobert, so castigat si no torno lo que tu ja saps. Porta 'ls diners, no mes venint tú desseguida puech sortir del apuro, y estar libre.»

Aquesta vos justificara enterament. La vostra dona no podrà portar res ja que res ben rebut, y lo vostre acusador serà condemnat. La carta fou enviada, y la dona espantada compagüè desseguida ab los vint mil franchs.

L' ARANYA Y LAS COQUETAS.

(FAULS.)

Teixintse se trolava certa aranya,
entre 'la brins penjantse de dos roses,
aquelles sutiles primorosas
ab que la presa illga y enmaranya:

—¡Sepugnas quant se 't veu ab tanta manya
(il deyan contemplant dos hermosas)
enredant als insectes, com te gosas
en devorals cruel, ab fers snyal...*

La bestia, tal ohint, tota enujada,
se gira a contestar a las ninetas
pariant aixis ab to de magistrat:

—Conech que es man instiat de depravada,
més pôls homens com jo son las coquetas,
y encara veig quo algunas ne fan gala!...*

Enric Clauol Girbat.

DOBLE VISTA DE UN CEGO.

Quan Alfons V d' Aragó vivia à Sicília, qual regne havia sigut incorporat a sa corona per la reina Joana II, habitava a Palermo un cego de naltament, que seguia sempre al rey en sus caixeras y era tal lo seu instint, que trovava sempre y mostrava als cassadors los caus de la cassa. Lo rey premia la habilitat y ell a copia de perseverancia y economia arriba a arreplegar mes de cincents duros. Tan grossa sume l' omplí de maldecaps com que no savia abont amagatlos pera tenirlos ben guardats, per il resolgué enterrarios. Se'n anà a un camp a ferho, mes fou tal la seva desgracia que un veih curios com sempre sol havernhi, ho veié y axis que 'l pobre cego hagué finit sa tasca y tot content se'n va anar, lo veih se dirigi cap al lloch abont las monedas acabavan d' esser enterradas y se las feu sevas. Al cap de dos ó tres dies, anà lo cego a visitar lo seu tresor y quin no fou lo seu desespero al trobarse que li havian robat! Comensà a capicarse y a discorre sobre qui podia esser lo lladre, y cavilant, cavilant, se li ocorregué que no podia esser ningú més que 'l seu veih. Anà a buscarlo y quan fou davant d' ell, li digné d' aquesta manera:

— Auton, vinch a demanarros un consell, ab tots los meus afanys he pogut fer boesa, d' uns mil duros; la mitat d' aquells quantitat la so soterrada en lloch segur, mes de l' altre mitat no se que ferne, perque com se cego no puch guardarla jo mateix, que 'ns sembla que 'n fassí? ,no seria millor poiter, que la juntés a l' altre mitat y l' amagunes en lo mateix lloch? Lo veih, com que veié medi d' apropiarse cincents duros mes, desseguida aprobà 'l pensament y tornar la quantitat robada al lloch abont la havia treta, a il de que 'l cegu la hi trobés y no tinguis cap recel y ab la esperansa de ferse ab tots los mil duros.

Poca estona després lo cego anà al amagatall, y troiant allí altre vegada les cincents duros, s' apoderà d' ells y emportantsels a casa, cridà al veih y ab to festiu li digné:

— Mestre, lo cego hi ha vist mes qua no pas l' home ab vista.

À UNA DONA. (1)

¡Dius que no t' he volgut! ¡Acàs, ingrata,
Per ta fortuna, has olvidat aquelles
Llaujeres hores en què nostres vides
Per lo cel del amor volaven sempre!....

Com tens valor, ingrata, pera dirme
Que jamay t' he volgut, quan sols tu eres
La qu' un amor fingint que no senties
Vares faltar, perjura, à tes promeses.

—¡Que jo no t' he volgut! ¡Tanca la boca!...
¡No digues elles coses que m' ofensen!
¡Que jamay t' he volgut! quan per tu, ninà,
La sang donat ja haguera de dues venes!

¡Tu jamay m' has volgut!.... Tu encara, ninà,
No sabs lo qu' es amor; tu no 'l coneixes:
Crecen en les promeses d' un altre home,
Per la folla ambició me vares vindre.

Jo 't volia com vol la papallona
Los raigs daurats del sol, com les palmeres
Lo pató del oreig, y com vol l' àliga
De la muntanya les salvaljes crèstes.

Jo 't volia també com vol la mare
Lo bressol de son fill, com les arenes
De la platja a les ones, y com volen
Les llàgrimes del cel a les flors tendres.

Y tant y tant, nineta, te volia

(1) «Petit llibre que ab lo títol de *Cantos de ma terra*, va à donar à la seua pa pà son autor.

Que no sabent jo ja com mes volerlo,
A tot hora ta imatge ensomlava
Y en lo altar de mon cor la dnyva sempre.

Avuy quo l desengany ab ma gelada
Ton pit ha desgarrat; piores y penes,
Y per el meu amor de nou suspires.
Mon cor volent conmouer ab tes queixes.

Devacs son tes llàgrimes! ¡No plorest!...
Devacs, nina, de mi cohorti espores!...
Puix d' aquell fach que un jora mon pit cremava
Tant sois quedan avuy gehades cendres.

Me atraua com la serpent ab esas ullae
Aitrau al auzell... ¡Folig, folig, no 'm tentes!...
El paraís de la passió perduda
Non Adan per la dona no vullg perdre.

¡Devacs son tes llàgrimes! ¡No plorest!...
¡Devacs tons suspirst! Devaca pregués!...
No penses que jamay jo mes te vullga.
Puix tant com t' he volgut tan te desprecie.

Valencia.

JOSÉPH P. SAMMARTIN Y AGUERRE.

L' ESCOLA.

Una vegada era una beata que cada dia anava á l' església
y demanava á la Mare de Déu del Palau que li donés un marit,
ab aquestas paraules:

—Mare de Déu del Palau
dáume un marit si 'us plan;
pollós, ronyós
sola bona marit fos.

L' escolà arribà a atiparse de tanta pregaria, que solia fer la beata à tota veu; doncs esperava per çò un rato en que la església quedés sola. Vingué un dia en que no podentse aguantar mes quina te 'n fa? sisas que veu entrar à la parroquiana, corra y s' amaga darrera la Verge.

La beata s' agenolla, se senya y comensa com cada dia:

—Mare de Déu del Palau
daome un marit si 'ns plau;
pollos, ronyos
sols bon marit fas.

Y l' escolà fent la seu prima, respondé:

—No es hora encara.

Mes la beata tota alterada, sens poderse contenir, creyent ser lo Jesu-set que la Verge duya à bras lo qui parlava, exclama:

—Pas encara? pas encara?
Callén vos lo baixiller.
Deixén fer la vostra mare.

SÓ D' UN INFANT.

Dins un bres de juncs teixit
Revoltat de lliris bells,
Tan hermos y pur com ells
Descansa un nin adormit,

Catifa li fan violetas,
Papayomas el rosetjan,
Son front angélics oretjan
Em sas dauradus aletas.

Ets bells raigs d' es sol encés
Li ampara un dossier de flos,
Par fer més dolis seu repos
Engronsa s' embat es bres.

Sa fent que corre d'apressa,
Perquè es renou no 'l despert
Entre sas herbas es pert
Quant per prop s' ella atravessa.

Mil flors, l' ayre que respira,
De fins perfums enriqueixes;
Per entre eis brots qu' el cubreixen
Pareix qu' el Cel el se mira.

Mentre dins tanca hermosura
En doixa quietut reposa,
Mil somils color de rosa
Venen a darri venitura.

Entretenen lo seu só
Imatges à qual més belles;
Sóla una entre totas elles
Del tot li cautiva es co'.

Vénrals l' umpl' de alegria,
L' encants es seu dels sonris,
Mentre la mira emb ecxis,
Ella emb goig l' atariciu.

D' eis flochs de cabeys daurats
Risso li fa carinyosa;
A n' es roch de sa mà hermosa
Obri' els oys p' es só tencats.

La voi contemplar millor.
Mira à l' entorn d' es seu bres;
No la troba, ja no hi es,
L' ha enganyal una ilusiò;

S' ayre era que l' enganyava
Finginise s' imatge bella,
Ne era ella, no era ella
Qu' emb sossèns cabeys jugava.

Per reprende lo seu só
Altre pich ets bells uys tanca,
No ha trobat lo que li manca
Par sa ditxajd' es seu co'.

Altre pich tornan venir
Els somils color de rosa,

Vehent s'imatge altre pich gosa;
Entre flors la vén fugir.

Par tenir cumplit son bē

Sa bella imatge li falta,

Derrera ella corre, salta;

Ja l' agafa, ja la té.

Goijs pensant que l' alieny

Ets brassos d' es bres treu fora,

D' ets rosers que té devora.

Dins sa mà una rosa estreny.

S' ilusió el torna enganya',

Obri ets uys, sa rosa mira,

Com la vén, alluny la tira

Sense tornaria mira'.

Par reprendre lo seu sò

Altre pich ets bells-uys tanca;

No es sa rosa lo que manca

Par sa ditzu d' es seu cò'.

Quant dormí de nos pareix,

Emb passos brus y llaugers,

Entre ets jasmins y rosers

Una dona compareix.

El contembla extasiada,

Gosa apena respiro';

De dins es seu cor li va

A sa boca una besada.

Tota plena de ventura

Vól dona' aquell bes d' amor;

De qu' es desperi es temor

De cumplir es desitj l' atura.

Sense dari' hi vól partí',

Presa es seu amor la té;

A sa pò' que la conté

S' amor supera à la fi.

Acostarse en es bres gosa,

Ja no pot resistir tant,

Damunt es front de s' infant

Sa dolça besada posa.

Ell, com sa besada sóni,

Se desperta emb alegria,

Veu s' imatge que volia;

Ara es seu desitj no mènt.

D' es tres s' aixeca llengüi,

Se tira dins ets seus brassos,

Emb ells troba ets dolços lassons

Que formau tot es seu bò.

Ja no vòi rependre es sò,

Ja altre pich ets uys no tanca;

Tè sa mare; res li manca

Par sa ditxa d' es seu co'.

Palma 1 d' abril de 1867.—MANUEL DE LOS HERREROS Y SORIA.

LA CONVERSIÓ DE SANT ALOY.

(Traducció de J. Boumanille.)

I.

Un dia nostre Senyor Deu Pare, estava en lo Paradis capícat y cavilós.

Jesús li dignè :

— Pare, què tens?

— Tinch, va respondreli Deu, un pensament que m' agreuava... Tè, mira allà baix.

— Ahont? dignè Jesús.

— Cap allà baix, al mòn, al dret de mon dit : veus en aquell poblet, à l' arrabal, una botiga de manescal, una botiga gran y molt ben posada?

— Ja la veig.

— Donchs be, allí hi ha un home qu' hauria volgut poder salvar. Se diu Aloy. Es un home de bona pasta, fidel observador de nos manaments, caritatiu, amic de fer qualsevol servent, net de cap escreix en compte de son art, travallador de

un cap de dia a l' altre sens mai parlar ni renegar mai. ¡Oh! m' semblaia qu' hauria merescut ser fet sastre.

— Y perque no pot serho? digué Jesus.

— Per son ergull, fill meu! Perque es un mestre d' alia en son ofici. Aloy creu qu' à la terra no hi ha ningú que puga passarli la ma per la cara: y això li farà perdre lo que d' altre modo haguera tingut.

— Pare, ya observar Jesus, si volguesses que hi anés, prometria de convertirlo.

— Vesti, fill meu!

Y l' bon Jesus baixà à la terra.

II.

Vestit d' aprenent, ab son fardell à l' esquena, lo divi mestre arriba al carrer honi vivia mestre Aloy. Sobre l' portal d' Aloy hi havia la mostra ab unes letres que deyan: *Aloy lo mestre dels mestres sobre tot altre mestre, forja i ferro ab dos esalfades.*

L' aprenent se planta al martxapeu de la porta y trayencise la gorra:

— Deu nos dò bon dia, mestre, à vos y à tota la companyia! Si necessiteseu aprenent?

— No pas per ara, li respon mestre Aloy.

— Adeu slau; serà per un' altra vegada.

Y l' bon Jesus fa son camí. En lo carrer hi havia uns quants homes que paravian fent rotllia.

— Creutrian, los diu Jesus, tot passat, que en una botiga alxis honi hi déu haver tanla seyna, no me han veigut per travallar?

— Aturat petit, li diu un dels vehins. Qu' has dit quan has entrat à la botiga de mestre Aloy?

— Qué volèu dir? He dit lo que sol dirse: «Deu vos do bon dia, mestre, à vos y à tota la companyia!»

— Ah! no 'u tenias de dir pas alxis. Tenias de dir li mestre sobre tot altre mestre... Té, gonyita la mostra.

— Es veritat, digué Jesus: ho tornaré a probar.

Y se'n torna cap à la botiga.

— Deu vos do bon dia, mestre sobre tot altre mestre, i necessitariau un aprenent?

—Entra, entra, respon mestre Aloy, després qu' has sigut fora he pensat que posser te podrà donar feyna... Pero mira, y no t' oblidés del que 'l vaig à dit: quan m' anomenarás, deus firme mestre sobre tot altre mestre, perque—no es per enaltir-me,—d' homes com jo que trevallin lo ferro ab dos escalfídas no u' hi ha d'ns en tot lo Llemosí.

—Oh! sen l' aprenent, nosaltres al nostre poble, lo forjem ab una y no mes.

—No mes ab una? Calla, calla, ves, narrayrel, això no pot ser.

—Be, donchs ja u veureu ara tot seguit, mestre sobre tot altre mestre....

III.

Jesus agafa un tres de ferro y l' tira dins la fogalma; bufa, neteja las brasas y quan lo ferro es bermell, que mes no pot serho, va per agafar-lo ab la ma....

—Ah, alolondrat, diu li lo fadri major, ¿que fas? ¿Qué 'l vols llagar? I's dits?

—No tingas por, li replica Jesus; al nostre poble no necessitem estanallas.

Y l' aprenent agafa ab la ma lo ferro rogent, lo porta à l' enclosa y ab son martellet pim! pam! patim! patam! en un tancar y obrir d' ulls, l' aplana, l' arrodonaix y li dona tan bona forma que apar fet ab motillo.

Lo fadri major recolzat a la mantxa, se l' guayava s'ns dir mol y cavilós.

—Oh! esclama mestre Aloy, si jo volgués també ho faria.

Y agafa un tres de ferro y l' tira à la fornal: bufa, neteja las brasas, y quan es bermell lo vol agafar y durlo à l' enclosa com lo seu aprenent, mes se crema l's dits. Empero per fer son fet, per travalliar com se deu, no li queda altre recurs qu' anar à buscar la estanalla. Mentrestant lo ferro s' refreda... Y al patim! patam! patatim! patatam! Las espurnas saltan... Pobre mestre Aloy prou va fer, prou s' escarrassà; mes lo ferro sempre s' refrestava avans de finir: no pogué lograr mai son propòsit ab una sola escalfada.

IV.

— Xit! digué i' aprenent, me sembla oure l' galop d' un cavall.

Mestre Aloy, tot seguit se planta a la porta, y vén un cavaller, un hermos cavaller, que s' planta davant de la botiga. Era Sant Martí.

— Vinch de lluny, diu, mon cavall està desferrat de dos potes, y ja m' fonia perque no trovava cap menescal.

Mestre Aloy se posa lesso y li respon aixís:

— Senyor, siáu qui siáu, no podiau ensopegarho millor! Sou davant del millor ferrer del Llemosí y fins de la Fransa, del que s' pot titolar lo mestre sobre tots los mestres, y forja l' ferro ab una escalfada y no mes.... Menut, ves à aguantar la pota.

— Aguantar la pota? replica Jesus. Nosaltres, à ne l' nostre poble, no necessitatavam pas ferro aixís.

— Donchs com? Això si que m' agrada esclamat l' menescal... Y com farran à ton poble, scas aguantar la pota, vaja, digas?

— Es lo mes senzill, Deu meu! Ho aneu à veure.

Y l' menut agafa l' botavant, s' acosta al cavall y crac! li talla la pota. Després porta la pota à la botiga, la posa al cargol, li rebaixa l' ungla, li emplova la ferradura nova qu' ell mateix acabava de fer, ab la broca li clava l' claus, après descargola l' cargol, torna la pota al cavall, li ajusta, y tot senyantla diu: « Deu meu que la sanch s' estronqui. » La pota queda guarida, ferrada y tan forta com may ho bagués sigut.

Lo fidri major soya uns ulls de pam y l' ho de mestre Aloy comensava à sospitar.

V.

— Oh, y bel!, dix al cap d' un rato, fenthó com ell ho ha fet, jo també hi ferraria.

Y així mestre Aloy s' hi tira de cap: pren lo botavant s' ampara del cavall y crac! li talla la pota. Se la endú à la botiga, la posa al cargol, li rebaixa l' ungla, li ferra al seu gust, com havia fet lo menut. Després, tots son aixís!, ve l' posaria à

Hoch: torna cap al cavall, l' ajusta, li empega la nastra... mes ay! son ungüent no serveix de res... la cama 's dessangra y la pota cau alxis qu' ell la deix aran.

Llavors s' il·luminà l' anima ergullosa de mestre Aloy y s' llansà cap a la botiga per tirar-se als peus del aprenent... Pero lo noy ja no hi era y tampoch lo cavall ni l' cavaller. Les llàgrimas llavors caigueren dels ulls de mestre Aloy; recosegué que hi havia un mestre que era mes qu' ell, y que tothom y trayentse sou davantal, ixqué de la botiga per no tornarhi mes, anant pel mon predicant la lley de Nostre Senyor Jesucrist!

(Text de l' amana Provençal.)

A MA FILLA.

L' auzell pintat qu' estotjas
Dins gabia d' or te fugirà, nineta,
Si per amanyagario
Un sol instant li n' obris la porteta
—No m' fugirà no, pare,
Sols jugaré ab sas alas y besantio
Tancaré prest.—Mes j'ay! Hanega, folg y vola
—Qui ho hauria pensat!—Ja bo veus, ma filla.
Aixis mateix fugirà l' cor perillà.

J. L. Poss.

ENQUITRANAMENT.

Un dia, un pagés de muntanya ab un burret qu' havia dut carregat de sègol, passava pel moll de Barcelona, prop del llevant bent uns calafats empegnavaun valxei.

—Ta foy!, s' exclama l' home alxis que se n' adona. ¡Ara vés perque posan pega a la na?

—Perque corri mes, li respondió 'l calafat.

Lo pagés rumia un ratet, després com si li vingués un acudit diu:

—Jo si que tinc un ase.... que ben ho ho necessitaria que l' empegonessin.

—No seria pas lo primer, respondí 'l calafat, qu' era un plaga de la parroquia. Oh y qu' ara podríau aprofitar l' occasió, la caldera està plena. No 'ns ne faríau gayre....

—Ja que no 'm te de costar molt, no hi podém perdre res prophanho.

Y lo pagés acosta l' ase á la caldera de la pega.

—Aixequéu li cuia, diui 'l calafat.

Y lo pagés aixeca la cuia, y flass! ab l' escombreira de bruch li clavan la pega bullenta al mig del tafanari.

L' ase, amichs meus, sentirse allò y clavarse á corre com un dimoni, tot fou hu.

L' home bramava:

—Xo! xo!... Aturat Moret... aturat.

Pero ca, 'l burro era un llamp, res 'l detenia y cada raig de cossas qu' estjegava esperverava á tothom... ja casi no se 'veya. Lo pobre pagés, ronch de bramar, groch, desesperat, no savia com fersho.

Tol d' un plegai se descorda las calsas, y tombantse d' esquena als esquitxadores, cobufegant:

—Cuytén, cuytén!, crida, pega á ne mi, sino perdo l' ase.

LO NOSTRAMO.

Dedicada a En Frederick Careta,

NOSTRAMO

DE LA FRAGATA « VITORIA »

Ab bon vent y estesa vela

y arrossegani llarga estela

la nau ne ve d' Ultramar.

Zim! zam!

Com ne llesca depressa
per dessobre la mar que la bressa!

Zim! zam!

Com la bressa la mar!

Sobre 'l tambó
honi roda 'l timó,
hi seu Mestre Blay, cama sobre cama.

En lo front seu
blanqueja la néo
que, fa temps, del cor li ha esmortit la flama.

Paria ab content
de son grat jovent,
de quan, rich de fe, de goig se nodria.
Ay, dolis poblet,
regalat Lloret,
¡qu' haura fet l' amor qu' allí jo hi tenia!

Fa quarant' anys
qu' ab penas y afanys
ma terra del cor no m' han deixat veure.

Ara que hi anem,
si ab be hi arribem,
cap poder del mon me 'n tornara à treure.

Com qu' estich d' humor
y un xich cantador
la dei «Dor de Maigs» he 'm pian diryoas ara
Ja que la voléu
venin y escolteu.
N' es feta de temps, me 'n recordo encara.

CANTANT.

Molt ben eslorada,
fota y ben tallada,
la Blanca es expressa per los grans combats,
Cia' ho diulen las feras

quaranta troneras
que sas goles bordan á sos dos costats.

Ab sis mes com ella,
fianí en sa estrella,
deixá 'is ayres doisos per petills de mort.
Patria ben aymada,
si ve de tornada,
serà la Victoria qui la durá á port.

De sa terra hermosa
ixqué pressuosa
per venjar molts greuges, no van si'. 'Is darrés.
Mentres no la veyan
los d' allí se 'n royan:
ara ja no riuhen, ni riurán may mes.

Ab lo vent en popa,
de la vella Europa
se n' aná, la Blanca, al Pacífich mar;
si aquest nom tenia,
ja 'l perdrà algun dia,
tant ab sas brandadas ella 'l va agitar.

Los d' aquella terra
ja tement la guerra
Higa havian feta de diners y sauch;
prou van cobrar alas,
mes las nostras balas
torres y banderas van tirarís pel fanch.

Mes avans tres mesos
a ne 'l mar sotsmesos
la galeja dura varon rosegar,
esperant lo dia
en que pujaria
lo fum de la pólvora, lo cel á emboyar.

Tots los que hi anavam
de ganas frisavam

d' escalfar las fredes golas dels canons;
y quins mes glatian
trenta que n' hi havian
fills de Catalunya, forts, temprats milions.

A la 6 vinguda
ja es l' hora volguda.
Contra murs de ferro nos hi havíem de fer'.
No rocularian
si davant teniam
montanyas de ferro per batre també.

Las velas plegadas,
las anciás alsades,
cadascú à sa pesta mut y trascador,
esperant la senya
qu' ab cara farrenya
lo comandant dóna sota 'l pal major.

Ja la senya es dada.
Tota la bandada
com un tró 'ns aixorda: lo valxell s' ajau,
y a ne 'l mur contrari
van à rebentarhi
vint magranas ,mentres va tombant la nau.

La bandada nostra
prest sas golas mostra
vomitantse ferro del timò al beauspres....
Allà al mur què hi passa?
tot los ho arrabassa
una de las nostres balas de mes pes.

An! Llurs fochs flaquejan.
Los canons fumejan;
mes fins ran la boca los omplim de grat.
Y altre cop la metxa
fa sentí' à la bretxa
de la nostra tasca lo potent embat.

Ay! bala traydora
la tronera esvora
y agafa un dels nostres lo negre elern son.
«Ja tindrás venjansa»
dich pie d' esperansa
y altre cop las pedras fan cruaixir lo pont.

Mentreix això passat
un ab you que 'ns glassa:
«Foch a Santa Barbaràs diu eridant, tot groch.
Y 'i comandant nostre
respost, seré 'i rostre:
«Pílvora no 's mulla, mentreix dari 'i foch.»

Tots, quan ho sentirem,
mes nos enardirem
Y al plegat eridarem: «Visca 'i comandant!»
Y nova fumera
segueix à la fera
bordada qu' aixòrdia cruaixint y xiinant.

Callant.... Se confonan!
Los cobarts, ja 's donan!!...
Un crit per la patria y atarèm lo foch.
Naltres l' hem guanyada
doncha, la nostra, issada
dalt del pal rumbeja son bermell y groch.

Car de llarga eslora
y afuhada prora
la Blanca es expressa per los grans combatis.
Cinc ho diuhen las feras
quaranta troneras
que sas golas badan a sos dos costais.

Recitat.

Y escolténmo bo,
que lo millor ve,

lo triomf mes just que s'és vist fins ara.

Quan ho solch cantar,
sento esbategar
mon cor dius del pit com s'hi fos encara.

CANTANT.

Nostra lluyta y gloria,
nostra gran victoria
guaytan naos francesas, vaixells del angles.
Tots ab gelosia
nostra valentia
de lluny ne contemplan sense perdren res.

Després quan passarem
oh! nos aixordarem
ab un crit de «Visca» que va omplir l'espai.
tots llurts pels cruixian
de tanis que n' hi havias.
Gloria com aquella no tornará mai.

Mes també comprada
la lluyta guanyada
va se' ab gens escassa sanch de braus milions.
Y dels que hi siguerem
no tots be n' isquerem:
la mort molts trobaren al peu dels canons.

Ara ja es passada;
perque recordada
ne sia dels homes tal gesta de mar,
una cansoneta
ja fa temps n' ha treia
un yell contramestre que s' hi va trobar.

RECITAT.

Sobre 'i pilò
host roda 'i timò

lo veïl mestre Blay seguit està encara.

mentres mig rient,

din ab ló pinyent,

guaytant fixo si cel ab plascévol cara.

•Fa quarant' anys

qu' ab penas y afanyas

ma terra del cor no m' han deixat veurn.

Ara que hi anem,

si ab be hi arribem,

cap poder del tuon me 'n tornara à treure. *

Ab bon vent y estosa velu

y arrossegant llarga estela

la nau ne ve d' Ultramar

sim! sam!

Com ne lliска-depressa

per dessobre la mar que la bressal

sim! sam!

Com la bressa, la mar!

F. P. Bax.

LA RATETA.

(quento popular.)

Una vegada era una rateta que tot rient rient s' esqueixà la boqueta.

—Ay pobreta de mi! ¿com ho faré ab la boca esqueixadeta? Si vull menjar no podré, me'n vaig à cal sabater que 'm eusí la boqueta. Sabater, hou sabater, ¿me voléu cusir la boqueta?

—Pòriam cordas.

—Ay pobreta de mi! ¿Com ho faré per portar-te cordas?

—Ves à ne'l porch.

—Porch, porch, ¿me vols dar cordas?

—Pòriam aglans.

- Com ho faré per portar-me aglans? —
— Ves al amo.
— Amo, amo que me volèu dar aglans?
— Dónam pa.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per donar-me pa?
— Ves a la fleca.
— Flequer, bon flequer, que me volèu donar pa?
— Dónam farina.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per donar-me farina?
— Ves al molí.
— Moliner, moliner, que me volèu donar farina?
— Dónam blat.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per donar-me blat?
— Ves al camp.
— Camp, camp, que me volèu donar blat?
— Dónam alga.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per donar-me alga?
— Ves als núvols.
— Núvol, núvol, que me volèu donar alga?
— Porta-me boyra.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per portar-me boyra?
— Ves al fum.
— Fum, fum, que me volèu donar boyra?
— Dónam foch.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per donar-me foch?
— Ves a la llar.
— Llar, llar, que me volèu donar foch?
— Porta-me llenya.
— Ay pobretat de mi! que com ho faré per portar-me llenya?
— Ves al bosch.
— Bosch, bosch, que me volèu donar llenya?
— Prendre.
— Lo bosch m' ha dat llenya, llenya he dat a la llar; la llar m' ha dat foch, foch he dat al fum; lo fum m' ha dat boyra, boyra he dat als núvols; los núvols m' han dat alga; alga he dat al camp; lo camp m' ha dat blat, blat he dat al moliner, lo moliner m' ha dat farina; farina he dat al flequer; lo flequer m' ha dat pa, pa he dat al amo; i amo m' ha dat aglans,

aglans he dat al porch ; lo porch m' ha dat cordas , cordas he
dat al sabater, y 'l sabater m' ha cusit la boqueta.

L' APLECH DE PUIG-GRACIÓS.

I.

Lo dia vuyt de Setembre
ay quina diada aquella
n' es festa a Puig-graciós,
lo Sant casal de la Verge:
des de 'l vall hi van pojant
los fadrins y las donzellias;
ells manxa girada al coll
la barretina vermelha
y un clavell al trau del gech
per donarlo a l' amoreta.
Ellas, faldelli vermell,
devantal de bona seda,
virolat macadó² al coll
y ben nova l' espartidanya,
ne van totas cap amunt,
de esperansa ne van plenas,
qu' en un dia com aquest
la nina que ben se prega
no se 'n torna cap avall
sens tenir una floreta
que li 'n dona un bell galant
avans que acabi la festa.
Per los camins partioners
uns ab altres van fent plega,
tan bon punt s' han encobiat
d' amor ja 's gira couresa;
quan al cap de quant ne son
molts parlan ja à cau d' orella
mentros que 'i sach dels gemachs

ne toca balls de la terra
y cantan los escolans
los goigs de la Santa Verge
y las campanas brandant
repican als sòs de festa.

II

Las mares són tendres filles
à la Verge ne presentan
perque 'is guarda de tot mal
y 'is lliure de tota pena,
no 'is fassan mal frons ni flamps,
ni cap bruixa 'is pagui perdre.
Mentreis oïlas van pregant
las ballades ja comensau,
qui tira dolços amors
qui 'is retorna en ulladetas,
qui 'is llira al bell mig del cor
ja pot dir quo l' ha ben treia.
Uns hi van tot gansejant,
altres hi van mes depressa
per poder cuillir del ram
la mes tendre pomesclota.
— Si ab mi, noya, vois cixir
no hi haura millor parella
que se 'n dugul mes los cors
dels fadrins y las donzellias.
L' amor meu te vull donar,
ne serás bona mestressa,
una vinya, un gros remat,
l' horiet y la casa meva.—
Elias s' ho van escoltant
mig fentne la rialleta,
totas mirau lo clavell
mes volen ser pregaletas.
Tan si las pregan com no,
tot ballant ja se contentan

que 'ls cors se van alegrant
ab eixa galana festa
ab que va daurant lo sol
las vinyas, boscos y serras,
abont dalt dels pinatons
los esquirols se 'n temensen
del brugit tan gran de gent
de sentirue tanta fressa;
fins los petits ancellets
prop l' hermita s' arreplegan
per oure al soch dels gemechs
com sona 'ls ballis de la terra;
com cantan los escolans
los goigs de la Santa Verge
y com dalt del campanar
repican ab sò de festa.

III.

Lo dia ja 's va acabant
y las ballades se plegan
las nínas se 'n van avall,
ay! aden la Santa Verge!
Unas tristes se 'n hi van,
las altres molt mes alegres;
aquejas ab lo clavell,
aqueillas sens cap floreta.
Ay! ara fins lo nyu que ve
serà deserta la serra
y a d' altres festas majors
tindren d' anarhi soletas.
Mas sino 'n teniu galan
deixau per ço la tristesa,
que 'n sento 'l tamborinet
sonar per eixas singleras
en las mans d' algun pastor
que va cercanarne promesa
y la Verge 'ns lo datà.

si la m' heu ben pregadeita,
que encara l' sachs dels gemecs
se sent à dalt de la serra,
ne cantan los esclians
los golgs de la Santa verga
y las campanas brandint
repican ab sò de festa.

MARIA DE BELL-LLOCHE.

LA CAYGUDA Dr ADAM.

Felip IV de Castella era molt afectat à las lletres y li agradaava molt lo tracte dels lletrats de bon enginy. Aixis es que sovint passava l' estona conversant ab Góngora, Lop de Vega y Quevedo.

Una vegada, volent que l' ajudassen à matar agradablement una vellia d^r hivera en lo seu palau del Bon Retiro, los convidà à la representació improvisada d^r un auto sacramental que 's diria «La cayguda d^r Adam». A mes dels dits escriptors, hi havia 'ls famosos comediantes Morales y Josephà Vaca, lo compte de Villamediana y altres cavallers.

Repartirense 'ls papers. Lo Rey feya d^r Adam, Villamediana de dimoni temptador, Josephà Vaca d^r Eva, Lop de Vega, Morales, Góngora y los altres, uns d^r angles y altres de diables. A Quevedo que no era arribat encarrí, un càstic de sa tardaneria, li donà Felip lo paper del Etern Pare; càstich un xich grans, pus havia de dur à la mà una boia de pedra que pesava bona cosa.

Arriba Quevedo.

Lo Rey. Anem à representar «La cayguda d^r Adam», y vos ferreu lo paper de...

Lop de Vega. (M' riu.) De dimoni.

RET. No, de Pare Etern.

QUEVEDO. M' agrada. Seré recte. Desterrari al compte-duch

d' Olivares al intern y des de l' del vestidor per la ciència ventura de Felip IV.

RET. Vestiuvòs aquesta túnica y agafau aquella boia, que serà l' vostre món.

QUEVEDO. Es la meva estrella. Fins quan represento més sacramentalitz es de pedra i més per mi.... sempre pesat.

Comensa la representació. Així celebra la creació del món. Se veu la felicitat de nostres primers pares en lo Paradís Terrenal, seguix la temptació del dimoni, Eva s'deixa enganyar, y Adam peca per amor d' ella.

QUEVEDO. (Vegeat que Adams ha menjat la poma.) Adam, que has fet?

RET. (S'escrivint de perifrasis y circuлоquis per embaixar lo deslach y castigar a Quevedo.) Perdoname, Senyor. Vos me donau aquesta regalors que mormolavan à mos peus, arbres que abaisxavan sas capsaladas quan jo passava, fonts que m' apagavan la set, ancelis que m' encantavan ab sas lunadas, foras que obediian ma voluntat. Vos me concedireu una gentil companya, bella com lo prat, senzilla com la tortora, ignorant com l' anyelllet, obediente com lo camell; y, quan dirigia mos ulls al Cel pera veure vostre divina y protecció mà....

QUEVEDO. (interrompentlo.) Araha.

RET. Admirava l' sol qu' escampava sos ralhs romenant lo dia, dant color à las flors, fruyts als arbres y fins animació à la serp que s' arrossega. Ara no mes veig las umbras que 'm surten al encontro, y, entre elles, l' espasa de foc d' un àngel que 'm persegueix.... Oh! no desapareix al pobret, al miserables Adam! Traït per un esprit infernal, desolebit vostre sobiranà voluntat.

QUEVEDO. (Apart.) Si no calia, valg a cometre una falsoitat històrica.... so capas de perdonarlo.

RET. (fent sonar.) Sòu massa poderos per' no absòlidrem.

QUEVEDO. La falta que haveu comés es immensa, y pesa sobre l' vostre cap. (Apart.) com aquella boia en la meva mà.

RET. Comdemnau aixis al home que haveu criat à vostre imatge?

QUEVEDO. Sò form.

RET. Reconeixeu ma ignorència.

QUEVEDO. (Lipert.) Reconeix qu'esta bola pesa molt.

REY. Si vos me condemnau, fugiré de mi mateix, y fins l'ombra de mon cos me farà tremolar. (Observant que la mà de Quevedo, causada de dur la bola, se va abuixant.)

— Y mon discurs he acabat.

Que m'hi responen, Senyor?

— Que 'm sab greu haver criat

un Adam tan parlador. (Lanza la bola.)

Adam, Eva, àngels, dimonis y auditòri aplaudiren lo final del poeta satírich. Com ja era tard se despediren del Rey, al qui felicitaren per lo be que havia representat y per la burja ab que castigà la trigana de D. FRANCISCO DE QUEVEDO.

VISENTETA (1).

En blanca barraqeta, de setz pallós coberta,
Baix una gran figura que la porta entreoberta
Guarda en l' ivern dels aires y del sol en l' estiu.
Contenta y de sa mare sempre al costat ensida,
L' alocosa Visenteta, la filla mes polida
De tota l' hora, viu.

Té setze anys y es la xica com un pi direta y alta,
Blanch lo front y daurada por lo sol cada galta;
Los ulls grans, vergonyosos, plens de llum, plens de foch,
Y gran alçà te guaita y els baixos, Visenteta,
Pareix que ab orgueil digues: «es que encara li seta
Dels fers atarbs jo soch.»

Tan llanguera com vota l' auzell de branca en branca,
Greua els camps y al bras porta la cistelleta blanca,
Al compàs dels seus passos agronsant l' altra mà;
Y reina subirana que acamine en mes aire

(1) Estos versos son un fragment de una especie de poema o són, que lo autor le recomienda.

No l' ha vist en sons somnis d' amor ningua trovaire,
No l' ha vist ni vora.

Quan l' alba matinera desperta als nius de l' horta,
En petita cadira sentada està a la porta,
Ab les faldetes roges y el mocador al pit;
Y son cabell negrissim, llustrós mes que la seda,
Fins a la terra penja y així en les flors s' enreda,
En dos trenes partit.

Dempres los brassos alsa, blancks com neu, y la rulla
Cabellera en mil voltes enrolia, y ab l' agulla
Clava, que té de perles coronat lo cap d' or;
Y el front baixa y su imatge contempla esbalaida
En lo mirall de l' aigua, que s' alara adormida
Entre l' illirs en flor.

Agenollada en terra, doblat lo coll, caiguda
La mà, està allí mirantse complaguda;
Filla d' Eva, ¿en què penses? ¡En què pensa! ¡Qui ho sap?
Sense que ella mateixa s' adone ni repare
Ho fa, y tota vermelha se posa si su mare
Tran per la porta 'l cap!

Quan l' altre jorn anaves en dos ó tres vehines,
Ab la blanca cistella plena de clavellines
A vendre allà en la plassa les primerenques flots,
Los fadrins que 't miraven botar l' aigua lleugera,
De marge en marge, alsant la falda bufunera,
¿Qué 'l digueren llavors?

¿Qué 'l digueren llavors, que desde l' hora aquella
Si te guaixa ta mare te fas tota vermelha,
Y ella, la pobla dona, que te coneix tan bé,
Sense poder l' orige de ta maror compendre,
Pregunta a totes hores, ab so queixos y tendre:
«Està xica ¿qué té?»

¿Qué es lo que té? Digauli, preguntentlí a la rosa
Que té, quan esclatantse, l' estrat capoll destresa;
Digauli que té al àliga al mampendre son vol;

Digàull que té al arbre que s' vestix, joh alegria!
De nous brots y de pampolis digantl que té al dia
Quan surt triomfant lo sol!

TEODOR LLORENTE.

UN PATRIOTA.

Clavan un ban à la cantonada d' un carrer. Tothom s' hi apilota. L' un llegaix, les altres escutan. De cop passa un patriota y empenta d' aquí, empenta d' allà posa à tothom en moviment. Tota rondinau; mes ell apreia qu' apreia, no para fins qu' arriba apropi del paper. Encara hi ha una fili que 'l priva d' acabarhi d' arribar. Una apreianta mes y ja hi es.

Llavors lo que llegia, cromai de veure's atropellat, li obra pas, l' agarra y 'l planta davant del paper tot dibentili:

— Vaja, liegeixi y nullesteixi... Està content? Liegeixi.

— Oh! — llavors respon el patriota: — si 'n savia ray i No 'n sé!

TRADUCCIÓ DE CÁTULO.

Al pardal de Léshis

Pardal, consol de m' aymia,
al qui fa jochs, al si amaga,
y al qu' inquieta ab lo dit
fins qu' ell s' hi torna a picadas.
quan tracta ab ignacents jochs
de mon llunyament distraurres:
Tau de ho, pogués ab th'
de jochs com aqueixos valldrem
per temporar ma tardor

y asossegar la meva ànima.

Ten de ho! Faram sangràt HIRON
com ho fou per Atalania
conquerir la poma d'or
desitjada, astruga causa
de que son verge cintó
a terra vingnes a caure.

II.

Playentse de la mort del perdat.

Gracias ploreu! Ploreu amors!

Aus de bon cor ploreu també.

s' es mort l'auzell que tan volla

la que n'es regna del cor meu

Mes que sis ols se l' estimava.

Era tan vni tan festosell

A su mestressa coneixà

com a sa mare un fill coneix.

May del costat d' ella s' huiyava;

sempre saltava apropiet seu

y ab lo seu dols pinya a tothorn

«Leshin» crijava alegrement.

Tara seguirà la negre via

d' host no se 't torna ja may mes

Del infern goles tenebrosas

que «us engolíco fot lo qu' es hell,

malcytas siáu! Tan hermos qu' era

lo pardalel que pres m' havso!

Per tu, per tu auzell sens ventura

d' amargas ilàgrimas tots plens

estan los ols de ma estimada!

Oh dol! oh pena! Oh pobre auzell!

NOSTRE PROMETATJE.

Després altre volta mos vegerem; flayoras ja 'ns coneixiam mes. Era un demà à French d' uha: las nuus comensavan à emporprarse, las estrelletes del cel perdent sa brillantè poch à poch se fanian; d' assí, d' allà s' oia de tant en tant lo pitular d' algun ancòll que 's deixondia; los suaus alets, las olorosas escomesias, lo perfum dois qu's i aire en si portava, tot ho omplian. Jo seguia lo caminet de la font: i' alsinar vell y fruidos ab son atapahit brançam quasi esborrat me'l hauria, si no l' hagnès fressat be ta llugera plasta. M' ho presumia, així que vaig esser à la deynilada que hi dona, te vegeren mos ulls, al peu de la fonteta. Los espignols y sajolidas havian fet per tot arreu sa estesa y la flayor que li sensavan junt ab la paret de l'aire embargavan l' ànima, solvió drinch de l' aiga seguidament ressonantne trencava la quietut aquella y tu, deixant qu' olla ses sa feyna ampliudne toscànters, tota desculida anavas espigolant las moras que 'n llarchs penyos per damunt de la font ne queyan. ¡Qué he n' estavas! Jo vaig ensimplantir una estona y embadalit no se quant temps hauria estat d' aquella manera, si no l' hagnès sentit fer un; ay! y veure que mes que depressa del esbarzer la ma retravas. Una punxa acabava de feríte, havia volgut castigar la gurmanderia; jo comprenenbo y veuenia fer una mostra de dolor, corregui cap allí aboni eraia.

Lo dia poch à poch pojava, las flors bosquetabas suauament anavan obrint sus calizers, y jo acostanime à tò tot baixet, vaig dirte:

—¿T' has fet mal potser, Maria?

Tú 't girares mes que depressa, se l' emporecaren tas gallas, brillejaren los ulls y abaixant la testa, mitg tombada, ab la dolsa rialleta à la boca 'm respondueres.

—Potser si, mes si de cas, no pas avuy.

—¿Donchs quan Maria?

— Una cirereta me 'i causa.

— Ah ! mal hoja la cirereta, mal hoja la cerepó.

— La cirereta de pastor. (1)— Tu 'm respondores mes que depressa.

Y jo 't digni : — Que te 'n recordas encara ? — Y P ençés calor tou que se 'n pua per front y galtas fou la teva resposta :

Jo no volia saber mes : allavuras quedaren lligats nostres cors. — Y agafante la ma hi vaig posar un paló que tot lo bosch va resonarne.

Mes tú espantada, desprenguento de mi, agafades los cantors que temps ha que vessavan y dilençientme — es fari — empengueres pressurosa via. La falsia brindre, verda y jenada, tremolosa, sempre ab sos enlllays de perlas, al veuret anarcien deixà caure un moe de llàgrimas ; los auells reponentse amorosament per tot arreu xerrotejavan, la claror ja ora grossa y lo troscant per las podras fins a esser à l' altre cantó de torrentera , acabava van d' omplir aquell delitós quadro de hermosura y gentilesa.

Jo vaig atraparte y tots dos junts , pujant la costa abagosa ferem via entre mitg dels nous pins cap a casa feva. Las hermosas salabrigas de cent florites cada branca , vermellescent per tots cantors, tot lo bosch engalanavan ; las dauradas abellias comensavan à bunzinar ja d' un canó à l' altre; alborotadora y joganera anava sentintse l' anciñada; las veladoras i auñetas ab sos crits de joya fendian l' espay als impetuós furíes, y l' dia croixent, croixent, així que forem à dalt de la serra, al enfront nostre , per damunt lo altre serrat que la vall separa, irradiant y esplendent, magestuosament lo sol va eixirne.

Tota la vall va omplir-se de polden d' or y la boira fugintne anà mostrant las hermosas pagesies voltadas de verta camp y frondosos arbres que en ella hi jahuen, mentres que un alegre repich de campanas avisa sortir de la Iglesia la professió de misa matinera. Los gonfanons , la creu , lo senyor Rector ab sa piuylat capa , duyen la sagrada reliquia y al detràs tots los homes , amos de casa ab la toba endiamonjada y las donas ab mantellina blanca , feyan un conjunt de magestal y senzillosa, que insensiblement recordo que lluey y tot me vaig llevar la gorra. Mentre tant las campanas replicant sempre, lo sol illu-

(1) La Segarra, n.º 1. any primer.

minantho tot, la xerrameca atolondradora de la ancillada, los crits dels xicotis que anavaan corrent d'una banda a l'altra, ho animavaan tot donantli un aspecte de goig y beuandansa.

— Maria, tot es animació y vida,—'l valg dir jo.

Y tò 'm cõtestares:

— Tot ho anima Deu; d' ell son los suans aleus que 's resplana; d' ell lo sol que tot ho vivifica; d' ell l' alegria dels cors y la felicitat en eixa vida.

— ¿ D' ell ? ¿ vols donchs que l' hi demani per nosaltres ?

— Demanali !

La professò seguit la turonet que volta la Iglesia s' havia aturat al peu del pàdro del poble. Lo sol venintli de pie a pie donava sobre la creu fentla reluiir ab una claror esplendenta; brillejava per tot y estenent sa llarga sombra cap avall, cubria quasi tot lo terme.

Vejentis, tots dos nos ajenoiarem, y jo agafant la teva ma, estengut la que 'm quedava lliure è invocant a Deu valg juntarla fe obreua.

Lo què 't passa a tu no ho se, sola puc dir que 't posares tota consossa. Crech que 'm diguerès alguna cosa ; jo , turbat no ho vaig entendre ; sola si puc dirte que sentis com nostres mans fortament s' estrenyian.

Mentre taut, lo cant de la Iglesia fini y la professò entrà dins lo temple; los homes ab los rosaris à la ma y las donas plenes de compunció també van entrarhi; tò te 'n anares à casa leva, y jo, ocupat l' esperit, me valg quedar una estona. (Quin mon mes duradó y felic por mi va passarne !

Si 't valg cuantar ma fe, be ho saps Maria. Si Deu ha benefici nostre prometajo, també pots dirlo. Ell es qui presideix nostra família.

F. MASPONS Y LARROS.

EPÍGRAMA:

Estant menjant y bebent
Disputaben en l' bosc!

Un hijo de Portugal

V un carreter de Torrent.

Vingueren casi a les mans;
V la cuestió consistia
En qui mes proune diria
El nom de dos arbres grans.

D. Pedro Boca-Fondevila,
(Que això es seu nomenar)
Dignó seguir de guanyar:
«Moreira y albercoqueira.»

Y cremat el Valencia
Va dig: «Això no val res;
Mes proune ne dich jo tres,
Jop, Pi, Hom, pague germà.»

Salvador ESTELLES.

LA COMA LLAVÓR.

Dos viatgers feyan plegats lo mateix camí; heus aquí que mentre estaven descansant en una posada, sentiren de sople la campana de la vila que ab trist so tocava a foch.

Al instant un dels dos viatgers e'ixaixca, deixà son bastó y tarronet y's preparà per anar a donar aussíl, mes l' altre lo detingè dientli:

—Perque perdre aquí un temps preciós, no hi ha prou gent en la vila, perque hi tinguem d'anar nosaltres que som forasters?

Lo primer per això no 's deturà, y sens escoltarlo corregud abont hi havia lo foch; l' altre 's quedà a molta distància pera pogner contemplarbo a phaer sense poríl.

Prop la casa que 's cremava hi havia una pobre mare que ab son desespero no deixaixava de cridar.

—fills meus... fills meus.

A semblants crits lo foraster se ficà dins del poch, sens fer cas dels crujits que feyan las vigas consumides per las flamas. Llavors un crit general «aixecà «Es perdut.»

Un instant després lo valent viatger aparegué, los vestits cremats; socarrimats los cabells, mes ab un noyet à cada bras que posà junts a sa mare: la pobre dona tornant en si, boja d'alegria's tirà als peus del foraster que la aixecà ab carinyo. Poch després la casta queya feia a trossos.

Reunits los dos caminants, lo cobart li digué :

—Pero home, qui t' obligava à empredre una empresa tan perillosa?

—; Qui! —va respondre le valent viatjer,—lo qui mana sembrar lo gra en los camps al temps de la sembra però que dongi nous y bons fruyts.

—; I si per ventura haguessis mort en lo poch?

—T he,—respongué l' altre, à las horas hauria estat jo la llavor que se sembra però dar nous fruyts ab lo exemple.

BARÇABOLA.

Trescant la mar salada

Va l' pescador,

Al compàs de les ones

Canta cançons.

Lo mariner cantava

Cansous d' amor

Y una ven responia

Del mitx del fons:

—Mariner de la barça,

Que vas cantant,

Jo sem la donzelleta

Dels ullets blaus.

Mariner, vina, vina,
Lieuger nadant!
Amor jo 't donaria
Si vols baixar.—

— Donzella de les aigues
T'as cast es dols,
Ta d' esperansa els l' angel
Que tani anyor.—
Y cantant s' en anava
Del mar al fons
Y en los brassos moria
Del dols amor.

Agost 1872.

MATIU ORRIASOR BENASSAR.

De la Confraria de la casa del Sr. Rey appellada de
Madona Sta. Maria, ab novas y mostres dels llibres
manuscrits pera son regiment. (*)

(Atribució).

Las provisiōns royaus tocants à la Confraria que s' indican en los capítolis del II al V, están copiadas del original latí en que foren escritas y tienen aquestas feixas: la del II en Montsó a 9 d' Abril de 1389; la del III se composa de dos parts, ambdues datadas en la propia vila als 30 Abril y 6 Octubre de dit any 1389; la del IV en Saragossa als 20 Deseembre de 1397; y la del edicte que porta lo V en 14 Mars de 1394. Lo capítol VI es astal.

« De la publicaciō quel Senyor Rey en Johan de gloriosa
memoria feu fer ab crida del Edicte dessus dit.

VI. A honor, e reverència de nostre Senyor Deu Jesu-

(*) En el Calendari del any passat, pagina 67, hi ha lo començ d' aquest treball.—En vi i pag. 68, ratlles de la 12 a la 28, s' observa entre altres una errada, involuntàriament cometida qu' ensenarem a següentement, reproduint la part necessària del test: « lo senyalament d' astal festivitat (que ja en lo siegle XII se celebrava en igual dia qu' al present, 6 dels idus de Desembre, o sia 8 d' aquest mes) pera lo pagament d' una ciutat o regne, que lo Monastir de Waller s' obliga a satisfacer al de Ripoll, segons escriptura de 2 de las calendas de Janer (21 Deseembre) de 1182. »

Christ e de la sua gloriosa Mare Verge Nostra Dona Santa Maria. Opats tuil attestament io digne e saludable Edicte quel molt alt Senyor Rey ha novellament ordenat de, e sobre la Santa, e pura concepcio de la Verge Mare del nostre Salvador, Regina de Paradis. Es asentir que cum alguns Religiosos, així en lurs disputacions, com sermons hajen volgut dir, que la dita Verge, Esperanca e consolarió dels peccadors fo concebuda en peccat original. E altres, a los demes, e molt pus dignament, e honesta, affirmen, e lengua lo contrari, qd es que la dita Concepció fo Santa e electa, e singularment privilegiada, quifia, e exempta de tot peccat, e falliment, e daquesta oppinio, e creença sia lo dit Senyor Rey, lo qual, e sos als predecessoros los Senyors Reys de bona memoria ne han tot temps celebrada solemna festa cascun any appellada Concepció de la Verge Maria. E algun feit Christia no puxo sufficientement bensahir, ni lohar tan alta e tan excellent e meravellosa criatura com es la Verge misericordiosa Nostre Dona Santa Maria, la qual per sobirania pietat, e gracia Divina nos ha produkt son propi Creador, e del Cel, e de la terra ver Deu, e vir home per membre lo humanau Huius de poder del enemich de natura, e de la qual la fe cathólica ne reeb, ne creu, ne testifica sino coses molt maravelloses, e admirant virtutes, e maiuscula una en prahunciació e memoria de tota Persona devota dega ferir los genolls en terra, e alçar en sacrifici de laor les mans vers lo Cel; qd es que aquesta Gloriosa Verge es Mara de Deu per la qual es reconciliada la humanau natura a Nostre Senyor Deus e aberta a tots vers pebidente la porta de Paradis.

Perço lo Senyor Rey ab lo dit honorable, e meritori Edicte, e ab la present sollemnac, e graciosa crida Establix, e ordona, prega e amonesta, diu e mana a totes e sengles Personas feidis Christianes, així Religiosos, e Clergues, com seglars de qualsevol linage, preheminencia, dignitat, estament, e condició sen que daci avanç sentitius se pus dignament e devota, que no han bus al jora de hoy de tants beneficis, e gracies com tot dia reebeim cascuns de la Verge piadosa Regina de gloria, plena de gracia, e beneyta sobre totes les Fembris, electa, e santificada per tota la Sancta Trinitat, celebren e colguen cascun any la dita festa de la sua benaviryada concepció ab gran reverencia e honor.

E dací avanç no sia tegut ans veda, e inibeix fortament lo Senyor Rey a qualsevol preycants la paraula de Deu, explicar o dir res contra la dita Santa, e beneyta Concepció de la Verge Maria; E tots així Religiosos, com altres, qui als, ne vullen o hajen volgut sentir seu ianques estretament les lurs boques, com alguma necessitat de la nostra fe cathólica ne requira quel contrari seu haja a confessar ne a creure en alguna manera. E los altres qui son daquesta digna, e saludable

opinio e creencia aquella en lur cor, memoria, e paraula publicament honren, colguen, celebren, magnifiquen e exalten per tot lur poder e saber, à lahor e reverència del Altissim, honor e gloria de la sua beneyta Maria Regina Celestial, tabernacle de eterno repos, custòdia de les animes, port de salut, ambra de refugi, e segura via de tots los peccadors, qui loeu, e benixen lo seu nom, e speren devotament en la sua clemència, e alada.

Las dates del edicte y del statut que comprenen los capítols VII y VIII, son à saber: lo del primer, 7 Janer de 1298 y lo del segon, 5 Abril de 1408. Apres del titol «Rotol dels Maiorals» que, com apar de la rubrica, a aquí correspon, ve un prologuet que juntament ab lo bros capítol IX, enjareté à següent:

«Rotol dels Maiorals. — Sapien los Maiorals de la Confraria de Casa del Senyor Rey, qui es de Madona Santa Maria Verge e Mare gloriosa de Jesu-Christ nostre Deu e Senyor. E qui en special es intitulada a singular honor e reverència de la sua miraculosa, e natural Concepció, quel carrech de lur Maiorallo está en mantenir, defendre, e menar à deguda execució totes e senyals coses contengudes sots los tituls, o rubriques en lo present Libre scrits.

De la forma com lo Senyor Rey es confrare

IX. Jassia quel Senyor Rey sia Cap e Senyor de tot son Regne; emperò en quant Confrare no vol haber maioritat ne superioritat ne mens venia ne prerrogativa que un altre confrare.

Referintse los restants capitols, a excepció del XLVI de que mes avall no parlarém, als carrechs y especials ordinacions statuidas pera lo reglment de la confraria que serian difuses de contar, transcriuerem únicament lo XIII d'aquellos com à mes notable. Diu aixis:

«De la solemnitat de les V Festes de la Mare del Fill de Deu Madona Santa Maria; E de la special ordinació feta per lo Senyor Rey e manada esser continuada en la Festa de la Sacratissima Concepció de la dita nostra Dona.

XIII. En cascuna de les V Festes de la gloriosa Mare de Deu Madona Santa Maria han special, e gran carrech tots los Maiorals de fer fer solemnals Oficis ab Serme. Es assaber en la Festa de la sua Sagrada Concepció, qui es la festa principal de la Confraria en la forma, e manera ordenada, e dictada per lo Senyor Rey à Instancia e Suplicació dels Confrares residents en Barcelona; E lo dictat de la qual ordinació es aqueix quis segueix.

Per resovellar dignament en la memoria dels peccadors la exhibició de gran honor, lahor e reverència incessables de que som singularment dentors à la Magnifica e sobreys excellent Verge Mare de Déu Nosta Dina Santa María, qui en l'estuari del seu Fill Rey de gloria, incessantment confessa lo dit gran Maternal haber a conseguit per esguard dels peccadors. Voient

lo Senyor Rey, e desitjant per la gracia Divinal prosseguir, e
continuar en quanl es albergat a fragilitat humana la honor de
la dita Sagrada Regna Verge, e Mare asseyyaladament en la
celebritat de la Festa de la sua Sancta Concepcio pura e seu
tota taca, qui se porta a la salut del Mon perdut per taca de
pecat; E a la dita solemnitat renovellar e tots dies creyer, e
enardir. Ordona e vol lo dit Senyor queis Confrates de la Con-
fraria de la sua Casa en Barcelona, continuen diaj avant la
solempnitat de la dita Santa festa cascun any en lo seu Palau
Major de Barcelona seguit.

Primerament, que a la dita celebració sien apej-lats Prelats,
Nobles, Cavallers, ins Consellers, e honrats Ciutadans de Bar-
celona, e altres honrados Persones.

Item, que la gran Sala del dit Palau sia parada solennament,
així com es acustumal. E aquí sia cantada solennament la
Missa Matinal en la manera acustumada.

Item apres tantost se fassent tres sermons vistals la ho en la
Capella, l'altra en la Sala Major, e l'altra en lo pati fora lo Pa-
lau, e que en la Seu nos faga sermó algu.

Item prega lo Senyor Rey lo Bisbe e Capítol de la Seu de
Barcelona, que en la dita Celebració està entrevenguts, e sien
participants en esta forma, po rs que la dita Seu procechesca
son Ofici així com ha acustumal. E en la hora, que deuen fer
la processió ichia solennament així com més parau la dita
processió de la Seu per lo Portal major, e entre per lo portal
menor del Palau. E con sien devau ialtar de la Sala major di-
gues solennament la Salve Regina ab una oració de la Verge
Maria. E apres mesclaran-se aquí los Cappellans de la Cappella del
Rey amb la processió iquen per lo portal major del dit Palau e fas-
sen la via de la Plaça de les cosls, e dels Speciers, de la Plaça de
Sent Jaume, e del Palau del Bisbe. E quant sien devant lo portal
de la Seu cantes so quel Bisbe e Capítol ordonaran. E asso fet
partiesque daqui, e fassent la via del portal major del dit Pa-
lau. E con sien en la Sala del dit Palau sia elegit cert nombre
de Canongos e Beneficiats aptes, e endreçats per cantar sollem-
nament la Missa en la dita Sala, la qual Missa sia celebrada
per lo Bisbe si fer ho poh, e en defalliment seu per algun al-
tre Prelat o honrat Eclesiastich, e tot iatre clero seculorn en la
Seu per dir la Missa, e fer ço qui han acustumal.

Item que los lechs seguequin la Processió apres empero lo
mesclaranment de les dites dues processions en aquesta forma,
e orde, ço es quells Concellers de Barcelona a aquella tornada
porten los Brandons pintats qui son fets per al dit Senyor per la
Senyora Reyna, e per los Reials; ço es aquells Brandons da-
quells Reials que no hi seran presents. Item que dels altres
brandons sien demais Cent à Cent Ciutadans, passia no sien
Confrates. E que los dits Concellers e Ciutadans valen arreu

à la una part ha d'ecerre altre. E a la altre part vallen los Confrares així mateix ordenats ha apres altre.

Item que la Confraria haja a prestar sengles Brandons a tots aquells qui staran en la dita Saia del Palau per oir offici així en la Missa com en les Vespres vullen sien clergues, o lehs en la manera que acustumén fer als Confrares. Item que a ordenar totes les dites coses sien elegits per lo Bisbe, e Capitol XV dies avans de la festa, dos Canongos. Item per lo Conseller dos honorats Ciutadans, les quals quatre Persones ensempr ab los Majorals primers de la Confraria halien carrech de endressar e posar en orde totes les coses dessus diles.

Item quins altres Majorals, e tots los altres Confrares qui ares a fer hi serán demanats hien a pendre lo carrech qui per los dessus dits los serà donat tota excusació apart donada.

De la dita festivitat ordenada per lo Senyor Rey en la forma dessus dita han especial carrech los Majorals de exercir aquella lo pus sol-lemnament que ferse pese. E singularemènt deuen tenir à memòria dues coses. La primera la prometença quel Senyor Rey ha fet a los Consellers de Barcelona de prestar cascun any per honrar la dita sol-lemnitat la molt devota Verónica de Madona Santa Maria en manera que cascun any no sia supplicant per ells lo dit Senyor. La segona que hien sermonadors grans, e sollemnes e en especial que sien devots a la dita Sagrada Concepció, perçò ques sapien e gozen leur nostra molt pura Senyora Mare de Déu glorirosa Madona Santa Maria de la meravellosa, e assenyalada gracia del Privilegi Singular de puritat de que entre altres gracies la ha doctada lo Fill de Déu gloriós, qui avans de la creació del Mon la havia eternament preornada e preelegida à la dita tan pura, e tan sohers excellent Maternitat, així que ella qui devia esser Mare de la pus excellent Maternitat, així que ella qui devia esser Mare de la pus excellent, e purissima filiació, qui pogués esser eniesa, e per consequent tenia esser porta del deneigament, lavament, e recenció de nostra taca original, en alguna manera no fos maculada, tacada ne enlegida de original, ne de neguna altre sordeza de peccat, ans ne fos tots temps de tot en tot preservada, quilita, immuni e exempta per Privilegi singular. E daquesta segona cosa son especialment, e fort assenyalada carregats los dits Majorals per tal com es stat ordenat que la Confraria faça de la dita Sancta e Immaculada Concepció pus gran, e pus singular sollemnitat, que de les altres festes de Madona Santa Maria. Perçò que la gracia de la Sagrada Mare de nostre gloriós Déu que per alcuns adversaris li es no solament denegada mas encara maledicta e perseguïda. Sia tots anys a consolació dels seus devots e a conversió dels dits adversaris vertaderament e reverent publicada, e demandada à tot hom generalment per sollemnes

sermons, e per singular festivitat quen sia feta: així com de singular e gran Privilegi de puritat fet a la Mare de Déu sobre totes criatures.

Hem han carrech que la dita festivitat de la Sagrada Concepció fassen legir en la trona per aquell qui sermonarà la forma de la etià quin feu com la dita festa fo oracióndia, la qual es registrada en lo VI° Capítol airis.

Hem perçó que cascun Confrare romangue informat, e carregant deu-o que es tenguda fer, e compilar han carrech los dits Malaucs que es ensenya en les dites III° festes de Madona Sancta Maria, ve es de l'hebre, Marc, Agost e Septembre, facen lugir en la trona a aquell qui en les dites dites prouera tot lo quatern o totol institut «elotol de eo» à que es engul cascun Confrare lo qual rotol es continuat avant en lo present Llibre.

En les altres III° festes de Madona Sancta Maria deuen los dits Malaucs fer fer iollit = si Sermo dins la Cappella deldit Palau, e deuen fer cremar doce bransons blancks cascun de vint llures de cera del començament de la Missa tro à la fi. E que cascun Confrare tingue un brandum blanch ences cascun de VI° anys, del Evangelii tro a la recepció del Corpus Christi. E en ensenya de les dites festes deuen fer reparar tois los bransons e brandums.

Hem han carrech que en la vesprada, e matinada de cascuna deles dites vint festes de Madona Sancta Maria, go es en la Vesprada apres quel seny del Ladrí haurà local, e en la matinada ena serà alta es farà dir fassen tucar los senys e esqueiles daquelle e Església on se farà la solemnitat, e en la Catedral de Barcelona fassen tocar los campanes de la Capella del Palau Reyal major a cascuna de les dites hores dos trets, lo un tirant als cordes e l'altra repitant.

Molt se podrà di-crier sobre lo que deixem transcrit, empes el ilustrat llegidor, se farà per se aquelles consideracions que el hi sugereixen la quietat y sensibilitat qu' a dol respiran los plenus d' aquell llibre. Pera acabar examinarem tan sols lo capitol XLVI que «compos de sis tractats teològichs anonymis (tal volta un d' ellis de Mayris qu' es guardava en l'església de Gerona) assuts curiosos pera delvarlos en oblit, junt als l' apostolis endreçanzas al Emperador Roma, referent tot à la puritat de la Verge Maria. Dit capitol titolat: «De Conceptu Virginali - Jesus Maria - Semissione conceptionis Mariae - Virginis, et Matris gloriosissima purissimam purissimum demonstrati subi ipsius infra scriptum, abstractus a quadam tractatu de peccato originali, in fine ejusdem ut verbo ad verbum exaratum existit.» contenent: «XLVI.—Si omnes nascitur Filii regis ei. Ne despares essent part del maleys tractat; «Jesus Maria.—Imcordias opponit contradictionis in dicti loci Th. nro. Super conceptionis Virginis - Matris Dei dignissima Puritate.» lo que contenza: «Opponuntur multi Beatum Thomam sit.» Segueix, essent,

com diu lo ròtol del capitol, continuació del primer tractat, altre que es iniciat ab aquestes paraules: «*Egit iacentum infra scriptum opus in quodam folio avari, ubi de verbo ad verbum erat ut sequitur exaratur.—Jesus Maria.*—*Considerationis infra scribenda inserviant erubatatem.—De nullitate, se corpore necitate Purissimae Concepitatis Virginis Matris Dei.*—*Quod Virgo, et etc.*» Tanca lo volum les preditas cartas datades en los anys 1417, 25, 31 y 32, y qual començar es lo seguent: «*A predictis Conclusionis corroborationum fuerant hic inserunt sequentes littere missae: Dominus Imperator Romano in quibus de predicta virissima Concepione specialis mentio habetur.*»

Veus aquí lo que principalment podem dir a llum d' aytal manuscrit inèdit, en lo límitat espai de que disposem. Empero sobre la confraria y misteri de sa invocació convé esmentir: que els successors del Rey En Martí hi pertenequeren com a confreres majors; que lo Concili de Cent de Barcelona, en nom dels habitadors d' esta religiosa Ciutat, fes grans festas à la Puríssima Verge, principalment en 1611, y mes avant la clamen també per patronna posantl en sa mans las claus de tots los portals (17 y 19 Juliol de 1631); que els ingeni de nombrosos poetes y savis catalans maganaren la puritat de l' excelsa Regina, escribind obres que juntas formaran un gros aplech; y per si que tots ensomps compilaren perpetnalment lo piados encàrrec de propagar y defensar la divinal creença de la Concepció inmaculada de la Verge, molt avans d' esser altre dels dogmatis de nostra santa fe catòlica (2). ¡Llahor y gloria per Déu los sia dada en lo eti, ja que tan sol-leument saberan honorarla en aquest món!

Barcelona y festa de la Nativitat de Nostre Seigura: 8 Septembre de 1872.

ANDEU BALASTER.

AMOR DIVÍ.

Primerament y perda.

L.

Jorns de pau, d' amor y joya
Son pel mon de dol y plant,

(2) Alcuns autors cosa Ribera, Pi y Arimón, Bofarull (Antoni de), Basús, Roca y Cornet etc., se han ocupat d' esta confraria, encara que breument, a excepció ita del primer y darrer qu' investiguen molt més la història d' eixa associació en llurs obrues respectives: «Real Capilla de Esterriadas»—1698; y «Maria Inmaculada»—1836. A elles remetrem als nostres llegidors en busca de datus posteriors als prescrits.

Ni 'l sol llieu dalt de la serra,
Ni l' auzell canta sos cançons.

Negra nit n' es la mortalla
Que n' acoixa 'ls fills d' Adam,
La terra, d' espines plena,
Y 'l cel esquinçat per la llamps.

Dias van y dias venen,
La virtut trista se plany,
Lo pecat tot nin 's rumbeja,
Brilla al lluny la tempestat.

Pobles illures, esclaus plorans,
Casen regnes y ciutats,
¡La veu santa dels profetas
Pron que parla al cor ben clar!

Del dolor ja 'l feix li posa
Plora l' hom que ploraras,
Quan a Déu, penedit clama,
Li respon ab caritat.

«Lassetx ànima que 'm cridas
Des de 'l fons de trista vall,
Polegri qu' entre amarguras
N' ets tant sols anceli de pas:

Jo 't daré si amor me donas
Set amics ben bons y sants,
Qu' al desferne tas cadenes
Te darán del cel la clau.

Jo 't daré foch que t' escalfe,
Que del cor te fenga 'l glas;
Jo 't daré si ma liey sèrvas
A ta mort, l' eternitat. *

II.

Si l' hom de tristor plorava,
Are plor d' agrabiment;

Dalt son cap, brilla que brilla
Las estrelletes del cel.

De la vida en lo romiatge
No sera ja trist romiu,
S'el angles, del cel devallan
Demunt del pit una creu.

Lo primer gojós lo bessa,
Y al donarli 'i primer bés
Del pecat la negra taca
De son front desapareix.

D' un altre al esguait purissim
Foch divi tol l' esardeix,
L' esperit son voi enlayra
Y en lo cor brolla la fe.

Si falli, d' amor y vida
Lo terç l' anima nutreix,
Rich manna ab que Deu confioria
A qui plora, prega y creu.

Cami del hé 'i quart lo cula
Si en mitj sa jornada 's pert,
Si com en lo goech del viel
Piados de pureza 'i vest.

Al deixar dolros la terra
Ab lo quint s' enlayra al cel,
Despertant ple d' alegria
En los brassos del Etern.

Vé l' altre, y son rang eleva
A apòstol de tot un Deu,
Ab la creu y l' Evangeli
Si 'n pot cenyir de floters!

A la fi 'i darrer l' abrassa;
Y si 's mor d' anyorament
En son cor l' amor hi cría
Assutzenas y clavells.

Y alxis i' un derrera l' altre.
A sos mala donan remey,
Y pel camí de la vida
L' adreçan tots cap al cel.

III.

La vel de la nit s' esquinesa,
Sonrì a la terra 'l sol,
Los serrats, com d' esmeralda
La plana, un pomerell de flors.

Tot es golg, tot esperança
Tot es belleza y amor;
La virtut sa flanya vessa
Del home endolsint la sort.

Mars y vents, valls y muntanyas
Rius y boscos y moixons,
Ab sos cants al Etern Joan
Umplint d' armonia 'l mon.

Y 'l pit just plé d' alegria,
Y flesta l' hom' sos genolls;
Y banyat ab fe novella
Endressa a Déu lo seu cor.

Pensament món son llavis
Los céls responen; Puriol
Y al brillar de la Glòria
Repron l' espirit son vol.

ANTONI MOLINA Y CERVERA.

LOS PARAIGAS.

Un diumenge de Passió unas senyoras volgueren anar à funció de tarda à una igrésia veïna, y com estava 'l temps

molts plujos encarregaren al seu criat quin si per cas veia que se posava à ploure, las hi anes à dur los paraigas desenguida.

Veus aquí que al cap d' una estona com començés à ploure, lo criat agafà 'ls paraigas, grossos y antichs, y se'n anà corrents à la iglesia, en la qual entrà precisament quan lo predicador desde dalt de la tropa, esplicant la oració de Nostre Senyor a l' horl de Gelsenamí y quan lo anaren à pendre repetia las paraules de Jesucrist a la turba de jueus dient:

—Qui sou, que volcs, à qui cercan?

Entrar lo criat, sentir aquelles preguntes y pensar qu' anaven per ell, tot fou hu, y sorpres com va quedarse, lo pobre alsà los paraigas en l' ayre y digué tot confos:

—Venia à portar los paraigas à las seyyoras de casa doña Fulana de tal.

Tothom va girar lo cap y esclafí en una grossa rialla, menys las seyyoras que quedaren totas sofocadas, y l' predicador tan torhat ab la interrupció y burgil, que ab prou feynas pogué acabar la sua predica.

CANÇONETA D' AVÈRE.

LAS LLENYATERAS.

Al mitj de la oeu del bosch—y lat font lieuya
Ma maretat s' hi ha adormit—y no 's desperta.
Crido more y no 'm respon—ni se remena;
Las rocas tornan ma ven—que 'm donan pena.
L' he agafada de la ma—y es freda freda;
Li som fet un petonet—mes ja no royal
Mare, mare, anem aviat—cap à caseta;
Ja s' es amagat lo sol—ja ixen estrelles,
Tremolo tota de fret,—las dents me petan,
Ja sento 'ls uelols del llap—que me se menja...
Mare, mare, que 'm sentiu—maretat meva?
Si passés algú aqui prop,—si sentis fressa...
Mès ahont vaig poire de mi,—tota soletja?
No sé hont es jo caminal—ni la dresseral...

No, no me 'n vull pas anar—sens ma mareta,
Jo no me 'n vull pas anar—del costat d' ella;
Faré 'l senyal de la creu—com faig 'l vespre,
Y m' hi adormiré 'l costat—abrossadeta.

Quan lo dia n' es vingut—y 'l sol punteja
Cap al camp marxa un pages—ab la parella.
Mentre passa rasa avall—de la pinoda,
Se li espanta 'l bestiar,—dreta l' orella:
Prop de la rasa s' hi veu—un feix de llenya,
Y arronsadas al costat—dos llenyateras:
L' una, noya de pochs anys—l' altra més vella,
Mortas de fana y de fret—abrossadetas.

Pio Pi.

LA POESÍA CATALANA.

Un papa molt savi, deya cada punt:

—La poesia russa es aspra y tonta com un os; l' alemanya es dolsa y embafa com lo formatge de Gruyera; la italiana es tendra y espessa com una hoira; la inglesa es estranya é inarmónica; la francesa es de molt soroll y pocas nous; la espanyola armòniosa y lluixa.

Y ja catalana?

Lo Pare Sant no 'n parlava; més si jo fos ell, vos diria que no es tan aspre com la russa; mes dolsa que la alemanya; mes tendra que la italiana; mes armònica que la inglesa; mes piena que la francesa; mes concisa que la espanyola, y mes expressiva que totes las sis plegadas.

ELEGIA.

Mos ulls volen plorar! Donau-me llàgrimas
Senyor, gotas de sangu mon cor ja 'n plora!

Mon pobre cor, qu' anyora
la esperansa que i may i perdut havia;
qu' era 'ls raigs de ma fe, la sola forsa
que en las lluytas del mon me sostenia,
la qu' al dret viaranys me condubia,
quan l' espirit tentador me 'l feya torce.

Vuy la he vista morir. Vuy una tomba
tanca per sempre ma il·lusió mes bella,
la il·lusió de ma vida,
la sola y verdadera
font de ma inspiració, y ale de glòria.

Tornau à ma memòria
dolços y amarolls recorts, partiume d' ella,
que no tineix prou de que mon cor me 'n parli.

Lajveig, y la vull veure,
y ab ella vull somniar, y no vull creure
ab somni en que no hi vinga, pus ma pensa
ni vol llavors deixar de recordarla.

; Oh dona sens venitura!
No morias per mi en aquella dinda
en que demusat la virginal figura
senti cantar la funeral pregaria,
per més que mon cor veaya
dels brandons à la trista illuminaria
de la Mort al Arcàngel que sumroya.

Si tas gracies ofrint per sacrifici
tu rebisz pel mon la sepultura,
si entré 'ls picots eniertravas de la toca
ta envejada hermosura;
si tançavan las perlas de ta boca
sospirs d' amor, parausins de tendresa,
(que criminals ne diubien
los que us volien fer viure, perque hi viuen,
sens família, sens cor y sens conciencia)
jo feya la promessa
de arrancar-te su jorn de ta mirada,
de ta trémola vén, quan demanavares
per los mals al Senyor santa paciència.

{ Paciencia, si, y virint necessitavaas!

¡Ah quin dolor en ton semblant llegia
de los oculta tormenta la greu cadena!

Y trobar pay! per aliviar ta pena
que 'l barrava la porta 'l vol d' un dia!

Més no hi valgueren reixas
per arrancarne la mortal despulsa:
per atxugar la cara
ab aquell mocador, petit sudari
que brodaren tas mans, llegat qu' estimo
com pogué aymar sa toca ensangrentada
la dona condolida,
que aixugà de Jesus la suor leuyda.

¶ Perquè col de mon cor tan prest me deixas?
¡Qui per seguirte al cim de ton calvari
forcas llengues! Ay! donam la que 'm manca;
mira lo mou que 'm erida, y no desura,
y mon cor tot ho olvida
quan veu devant ta blanca vestidura,
y en somnis o despert, morta y en vida,
jo sempre he vist ta vestidura blanca!

Ditxosa tu que santa
devallada del cel al cel te 'n tornas,
que lo teu front adorras
desi märtirs ab la ensenya sacrossanta....
Y ab ella 'm dius ¡Adeu! fent que d' enveja
glateixi la meva anima lassada
y que trobi mes llarga la jornada!

Al menys, ja que primera
has volat del Senyor a la presencia,
pel que t' ayma en aquest mon de proha,
de ta morada nova
seguix essent lo balsam de mas penas,
torna mas nits serenas,
estel meu, no t' apaguis
y per mos ulls ta brillantor no amaguis.

Mira que 'm quedo ab meu dolor a solas,
pus no 'l vull compartir. Tinch gelosia

fins de les gotas qu' altres ulls regalan;
fins dels sospirs qu' exalan
les germanes fides de caplivert;
perque jo, que mes qu' oïdas ho sentia,
y mon cor mes que 'l d' estas batallava,
ni arrançà 'l plor podia,
y ab desgarrant impuri
sobre de mi, per ventel mes estona,
y no càncre en desmay com una dona,
les crits de la meva anima ofegava.

¡ Tan jove! ¡ ay ! y tan bella
que t' hagi hagut de veure amortillada!
¡ Ta cara esgrogneida pay! es aquella
que jo he adorat? Ta fascinant mirada
que quantes nits d' insomni esmortuicon,
¡ perquè en la derrera hora
no la poguo enllir qui mes te piora?

¡ Quant agrabesch, Senyor, en esta diada
que en la partio de dons devallar fossou
A mon espirit un ralz de poesia!
Aixis, pach a sa tomba
portarhi una corona
sois per mes dits tsixida
y en lo camp de mon cor tota cullida:
una per una triadas
les flors d' olors mes finas,
y ab la sanch de mas venas espurnades
deixantmhi las arrels i las espines.

Y aqui's corsecaran. Ja més regalaras
niugú 'm veurá. Lo sei que 'ls dons vida
anvera altres regions ha empres carrera.
Mon cor vestioix su vel de sarja negral
Ten dol vull imitar, oh penedida
flor de Magdala, tu qu' ab plantas y aromas
de ton divi estimat los peus banyavas
y 'ls vasos de perfums, y pots de esencias,
a sus plantas trencavas....
Com tu per la què fou una sola gloria,

en ofrena d' amor à sa memoria,
serà mon derrer cant d'esta elegia,
toya dels brots que 'm restan de poesia.

25 anys 1872.

DAMAS CALVET.

LA PREGUNTA DE SANT PERE.

Quan Jesus anava pel mon, una vegada ab S. Pere cixian d' una ciutat, a la que l' ira del Etern Pare enviajava foch pera destruir-la en castig de sos pecats. Hayan ja caminat bon riech, quan lo sant apóstol se girà à mirar la ciutat, y després de mirar un gran tres ab lo cap baix y passantse la mà per la barba com qui rumin, digué à son Mestre:

— Senyor, ¡perque vostre Pare y Criador nostre, tant misericordios com es, per castigar las malesas d' aquesta gent, destrueix també la ciutat? Podian haver peitat las casas y 'ls monimentis?

Nostre Senyor no respondé.

— Pere, cuí assó. Il manà signant un vesper que hi havia à la vora del camí.

S. Pere va cullirlo.

— Ficafho à la pítrera, alegi 'l Senyor.

Aquí l'porter del cal obrí uns ulls com lo pony y se deturà com encantat. Jeanchrist li dirigi sa mirada divina.

Llavors lo bon Apóstol s' obri la tunica, óva lo nim à dins y arrossà las espallias com qui diu:

— No 'u enteuch.

Mes no'trigà gaire à tornar-se vermell com una grana, després se posà a saltar com un desesperat posantse las mans en la roba per estrenyer lo que à dins hi tenia.

— ¿Qué fas? pregunta 'l bon Déu.

— ¿Qué faig? Miréu com m' han posat lo pit, respondé 'l deforme llagrimejant.

V'ha desabrigat donant cixida à unes quantas vespres que va-

baren y a una menio que ja eran mortas y caygueren a sos peus ab la bresca tota malmesa.

Lo pit lo tenia com un Llistzur.

—Has mort las vespas, segui 'l Senyur, pero 'l vesper per què 'l xafavas? no l' havia pas picat.

S. Pere no respongué, ni menys preguntà lo que allò volia dir.

¡Masca que 'u estenia!

EN LOS LLAVIS.

Quan mes, hermosa, 't mirava
mes en mi l' amor creixia:
quani mes l' amor s' eslayrava,
mes viu lo foch me sembloava
que dins del pit sentia.

La sanch de las uèvas tenia
donava'm fréstecs suplici:
sentia goyoas penas,
y eran fortes las endonxa
qu' estrechava mon desclí,

quan la cara satinada
fresca, pura, suau, serena
contemplava asselegada
ma pensa, desenfrenada
entre l' infern de la pena.

Fins que un jorn jo hi al fi 's trencaren
las cadenes! Quan grunyiren
prest mos llavis s' atansaren
y en tas galtes s' estamparen
y tas galtes s' enrogiren.

Com la boyra afalagada

per la llum del sol ponent
s' enrogiren, nina asymada.
Es que 'l foch de mi besada
ja subs ta si n' era ardent!

Mes lluny d' anar en minvansa
l' ardor creixia y creixia
com una astruga esperansa,
y dins de mi la frisansa
d' altres desitjos sentia.

Plus que altra volta romperen
llur cadena, y prest volaren,
y prest mos llavis vingueren
y en los ulls on bes te feren
y tots ulls pipellajaren.

Pipellajaren, ma vida,
com los ulls de una donzella
per un llamp del cel ferida,
que 'l foch a que doni elixida
n' era 'l foch de una contella.

Y lluny d' anar en minvansa
encare l' ardor creixia
com no atenyida esperansa,
y encare nova frisansa
de nous desitjos sentia.

Y febrosench m' arrastrava
piljar que tots los agravis
una forsa fera y brava,
una forsa que posava
mos llavis entre los llavis.

Ta pura essència beria,
foch ab foch se barrejà,
la sanch llavors me bailla,

lo cor dius del pit botia
y en ma boca un volcà

Los llavis se separaren,
nostras bocas aspiraren
á un temps ab mortal delicia:
es que d'aquell bes xuclaren
la saborosa resquicia.

Desembre 1872.

J. BOCA Y BOCA.

LO RELLOTJE DE SOL.

(popular.)

Coutan de la vila de M.... que no tenia rellotje pera saberne las horas. Se reuniren tots los principals de la ciutat y despresa de molta discussió, determinaren fer un rellotje de sol.

Esculliren lo puesto millor de la plassa, anaren a buscar un pintor afamat y li encarregaren la obra.

Lo pintor guardi la seva bastida, i cubri ab una tela blanca, pera que cap profi pogués veure los primors de son art y al cap de molt temps descubri al admirat M.... un rellotje que per lo vistos podia competir ben be ab los més bons rellotges del sol.

No 's parlava de res més y fuit tanta la maravella que causà, que perque 's conserves y las plujas no 'i malmetessin, en se-sio pública varen acordar lo ferri una tauladeta.

Electivament furen venir lo mestre de casas y al cap de pochs dies tenia 'i rellotje una tauladeta que 'i privava de la intemperie; mas si mateix temps de senyalar, perque 'i sei no hi arriava.

LAS RUMAS DEL MAS.

Quan se ven la campanya engalanada
ab lo mantell de gaya primavera
a una casa me'n vaig qu' es arrunada,
y allí 'm ve una tristor molt faigusa.

No s' hi ven res de bella arquitectura,
no era un palau soberan de la grandesa;
mes un jorn albergava la fe para,
l' amor, lo patriotisme, l' honradeza.

Sos darrers habitants d' ella fugiren
en un temps que regnava crua guerra,
los qui lluyant com heroes no moriren,
varen siscar en Bunyadana terra.

L' arruna l' estranger cecà pel carnalge
(lo Hamp may cau del cel que no feresca),
ni la capella, ni de Déu l' imatge
ya respectar la fara soldadesca!

La parra que omibrejava la masia
y 'ls fruyters que ans tenian tanca usana,
morìa la mà que 'ls coreava un dia,
ara viulen com planta boscatana.

Ja no canta l' pardal en la teulada
que cobria l' graner, tota es desfola,
si entremig l' envigat adalerada
lo niu de sos amors la l' orencia.

Lo que un jorn fou celler encara restà
bont en Roç reservat sempre hi havia
la beguda escumosa qu' en la festa
feya brofiar los cants y l' alegria.

Una memòria l' era no 's conserva
del batre y de las dansas tan ayrosas
que s' han perdut; ara la tapa l' herba
que arrela en las societats de las floras.

De la llar que ara es freda y solitaria
apar veure lo fum qu' s' caragola

y molt més y ab flayers de l' amor y la pregaria
Barrejal cap al Cel sembla que vola.

Tot resta mut, altres remors no s' ouben
que lo ferestech crit de l'au salvatge,
la que las pedras desplomantse mouhen
y la del vent que branz en lo boscatge.

Pensant lo pobre qu' en la casa aquesia
amor y caritat troba a tol' hora,
quan s' hi acull en la nit o en la tempesta,
d' agrahiment y de racançça plora.

Quan ja no 's veja res de son aspecte,
d' ella no'n restarà memòria alguna...
També jo he de morir, y sens respecte,
los vius traptijaran la meva runa!

ANTONI CALERA i VIDAL.

CONVERSIÓ.

En Toni de cui Nas venia de mercat y per no ladigar lo ruch
l' estirava pel rossal.

Un apiech d' estudiants qu' havia surtit a aprofitarse de la
primera ocasió que 'ls vingnés a Tom, se n' adona y ; llent en
un no res un d' ells agafà l' rossal lo talla y e' queda en lloc
del burro, mentre los companys se 'n duyan aquest euy-
ta corrent.

En Toni, res, anava estirant y l' altre seguia fent l' esfira y
affulta.

Vé que 'n Toni s' tomba, y fet un marbre s' queda al veure
un home en lloc del ase.

— Ah! — fa 'l pobre home — quom es estat aquest mister? Un
home!!

— Pagès, lo bon pagès. — li respon l' estudiant planyivol-
ment — no 'ns maravalléu del que passa; sabreu com jo era un

pobre estudiant condamnat per mas enigas à fer vida de roci y
avuy Deu s' es apitiat de ma sort reformantme ab lo seu per-
dó, ma primera forma.

Y en Toni s' ho creu y l' estudiant se n' va.

Al dijous vinent, en Toni, torna à mercat, y lo primer que
hi veu, es un aplech de gitans que tenian al seu burro per
vendre.

— Eh, tu home, — li fau — , vols comprar aquest burro?

— No fa per casa — respon en Toni — Que l' compri qui no l'
conege: a mi se m' va tornar un home!

A UNS CRANIS.

Traducció.

Ob testes descarnades
que fôrça per la terra emmantellades;
 , qui fôu la ma piadosa
que us ha dels corchs illurades
de vostra fossa alsant la freda llosa ?

Del Senyor en lo temple
que us posà, pera que l' hom contemple
 del men la pompa vana ?

; Ob inexorable exemple
exit del metge si de mort insana !

L' antiga lesotxa
qui en vostres ossos blançis trovar sabria,
 y quina fos l'ossos
capsa endevinaria
que pertanyè al pagès o à dame bermosa ?

Oh testes ! , No 'm dirian
hont es la cara fugida ab que us vestian,
 y les brillants mirades,
y l' alè ab que vivian
y l' eloquent paraula hont sont anades ?

Ay ! Qui en vostre fredesa
vull trobar sabria i foix de la bravesa !
Quina de Deu imatge vella, i tan dolenta, i tan
trista, que no fou per la subira
y quina del negat, poors cussapels, que el Cor deu el
Cranc; la terra avara,
les formes ha robat de vostre cara;
lo temps ab sanya feta,
si he us respecta encara,
en pois convertirà lo que pois era;
Y l' vent, ab sa bafada
la pois al lluny ne portarà escampada;
i qui ferà memòria
llavors de vostre estada
en aquest mòn de vida transitoria ?
Si solchs vostres patjades
no deixan en est mòn ; oh malaurades !
heurèu per tota herència,
no assent del mòn plorades,
lo negro oblit, la freda indiferència !

Gener de 1872.

Felip Pirozzini.

LO GLORIA.

[Popular.]

En lo poble de l' Alforja, se solemnitzava una gran festa, no era la del patró del poble, mas poch se'n mancava, era un vot fet per aquell per haver paivagat la gran malura de tocines. Tot estava al seu punt; lo dia avans lo mossos del rector havia anat à vila tot ronsejant y no moguerenç del pas, ab la mella coneguda per ls assa, de tan vella qu' era doncs havia servit al manco per dos antecessors del rector y havia provist de ciris las dues bessas homónimas del poble ó sigan las dues alforjas. Ab los ciris, los refusos y cuius de blandous sohres de les

altres festas, s' havia guardat un altar que quan los encòs, no mirant los als i baixos que la desigualtat de ciris devian fer-ne, sembinaria tot l' altar un pa d' or. Los administradors de la festa, de bon demàsi ja hi eran, ajudant à lo senyor rector; lo mosso, y la majorquina també hi ajutaven y tot anava arreglantse, quan tot plegat s' acut a un dels administradors, una lluminosa idea.

—¿Perque en una festa que tanfrobè estariàno hi te d' haver música?

—Caraisos, tenui rabò y quina liàstima! No podríam arrigarho, senyor rector?

Cavila d' aquí, cavila d' allí, ningù savia atinar com podria ferver; mes la cosa era massa important pera deixarla corre. Lo poble 'n rebría tal sorpresa que 'l nom dels administradors quedaria per sempre mes gravat en lletres d' or en la memòria de tots los ciutadans de l' Alforja com diríam això, per mes que 's tracti de veuhins de poble.

Com ho farem, com ho direm, un d' ells tot d' un plegat, diu:
—Ja ho tinch.

Tots los demés se li acostaren ab la boca oberta, no se sentia ni 'l vol d' una mosca.

—Sí; ns hi ha duple, ja ho tinch, fassí unar a buscar lo Tano barber.

Lo haydel à una senya del rector, deixà la corda de la campana que desde lluny anava feni réplicar y d' un bot se plantà à casa 'l barber.

Aquest ab la navaja à la mà tot estirant lo nas d' un pobre pagès, rebò 'l recado, que 'l deixà molt de sorpresa.

—Digué al senyor Rector que desseguida vinch.

Qui va pagatxo, va esser lo pobren pacient que n' exixi ab mes de tres fortas estirades de nas, barba y orellas, ab dos ó tres tallis que serviron per traure-li la sanch dolenta que pogués tenirne y encara ab mes alta y baixos que les puntas de Montserrat.

Lo barber llest y aixentit com una mastola, se presentà à la església.

Al vèrem arribar, tots s' acostaren al qui havia tingut lo

pensament, lo qual tot cosay y pie d' importància, se dirigi al barber y li digué:

—Tano, ja saps que avuy se fa una gran festa, y volem que se n' entrahon per temps; tot està apunt, mira quin altar mes pie de cera, empero 'ns falta una cosa que jo s' acabaria de fer bona festa; hi manca una cobja o música; per això se pousat, que ja que tu tocas la guitarra, podrías posarte al chor y desde allí acompanyar tot l' ofici.

La idea aparegué grandiosa a tots y ja no s' entrahon més de la cosa, tothom pie de satisfacció continuà l' arreglo de la Esglesia, l' escola va repicar ab doble forsa, las llantins-pujaten y baixacan per tenintas ben plenes d' oli, del fons del catí i en si la casulla nova, y 'ns roquets dels escolans se posaren arronjlerats al banc del sagrari, pera que quan hi assassin los baylets cadenciu arreplegués lo que li vingúss més llor, ó 'l que vulgues tan si li era curt o llarg, estret o ample.

Lo barber-correnis se 'n tornà a casa seva, digué als patrocinians que hi havia y que ja estaven cansats d' esperar, que 'l dispensessin pus que tenia un gran afir que 'l destor-hava, y lancant la boliga se 'n anà a dalt a afinar la guitarra, lo que logrà al cap d' una hora, ab l' aditament de dues ó tres cordas trençades.

Mentre tant la hora del ofici arribava, las donas ab mantellina com a mes devotas, anavan entrant a la Esglesia, los veïs tot estigant al alt los brassos pera licarse 'l joch, poch a poch també les seguian; mentre que 'l jovent quedava a la plassa tot jugant o rocent passar les noyes; quan tot d' un plegat la campana donà un replèo capès d' alcordar a un sort y tothom mes que depressa se fica a la Esglesia dencós l' ofici comensava.

Ab tota solemnitat iqueren de la sagristia los administradors ab atxes, seguits del Senyor Rector qui ab ven grave, pansada y solemne comensà l' ofici; lo barber que no havia vist may tanta solemnitat quedà tot sorpres y ab ansia esperava 'l punt de deixarsse sentir y mostrar la habilitat en la guitarra, alxis sa que tan bon puul lo Senyor Rector entonà

lo Gloria, ell se surt de tò i comensant a rascac la gallarda
's posa a cantar.

—Ay quin gloria! quin gloria! quin gloria!

T rascac que rascac, com mes anava mes era 'l seu entusiasme
i mes fort sova sentir los rasquells i punts de guitarra.

Un dels administradors al sentirho s' entusiasmà també de
veras, i tot d' un pigat, trayentse unes castanyoles, deixa l'
assaix a terra, i tot repicantllas, comensa ab lo mateix tò a can-
tar:

—Ay quin kirlest! quin kirlest! quin kirlest...

Lo Señyor Rector, que pobres home posat a l' altar havia
escollat ab prou paciència la sortida del barber, estant a veure
abent aniria a parar, al sentir l' administrador y al venir la
tavola que movian, ell que 's gira y alsant los braços ab lo
mateix lo comensa de cantar:

—Ay quins ases! quins ases! quins ases...

Lo barber y administrador tots sorpresos y asofcats, queda-
ren més de vergonya, y 'l rector baixant la veu segui ab
missa resada y s' acabà la festa.

LA PROVIDENCIA.

VISTA DE MUNTANYA.

A DON JOSEPH LLUÍS PIRET Y GALLARZA, PER HEDRY DE DOUA AMISTAT.

De bon malí ho pujat a la muntanya,

T he vist, o bella vista!

Vora 'l torrent la trencadissa canya;

Per la serra enfilats los pins y 'ls roures

Agafantsé a la roca,

Y al prat y al cim lo vort unes fls de l' herba,

Y de les plantes lo divers fulatge.

L' aygua furiosa ho vist del riu selvatge

Udolant com a lleó arrasar vernedes,

Sortir pels camps y travessar los pobles
Fins a li mar lluyana abant abatuda
Sa forma esu retuda.

Del mont mes alt sobre la dura pedra
M' he asségit. Y he esguardat la portentosa
Creació que Deu manté des lo gran dia
Que de l' eternitat exi glorirosa

Al primer mot oíbit dels segles: *sala*

Derrera la llum d' auba qu' estenemper
Per tot l' espai allunya la tristesa
De les muntanyes y les valls calides,
La ma de Deu païesa
He vist al cel, y he benefici sa gloria
Agenollantme, abdues mans plegades,
Al contemplar l' exida
Del sol que torna a tot lo mon la vida.

Benedicta sia l' hora
Primera de mi jorn! L' Omnipotència
Crida l' home al treball y, perque puga
Guanyar lo pa del dia
Ab la suor de son front, lo sol li envia
Font de calor y forga, y la riquesa
Li mostra ab la llum clara
Per tot arreu estesa.

Y l' home ha treballat, y avuy encara
Treballa y may a' atura,
Que la llei del treball ensara dura
Y durará mentres lo mon mon sia.
Lo treball es la font de l' alegria,
Per ell la Providència,
Filia de Deu, mare del hom piadosa,
L' art li ha donat, l' enginy y la ciència
Qu' han transformat lo mon creant la glòria
De les generacions mortes y vives
Del treball la victòria
Es veure avuy fet paradis lo qu' era
Avans ferest desert, veure los pobles
P' un cap del mon al altre

Unirse com germanos, tallant les sacres,
Aplanant mons y foradant muntanyes,
T omplint de nans la mar inta sorpresa,
Cavall aspriu e indomit que a portarles
O de grat o per forsa ja s' hi avessa.

Aixi la gran figura

Del hom posat per Deu sobre la terra
Com rey gloriois de la creació divina,
Ha exaigat la natura
De l' esperit rebut del cel que s' illanca
De la vida sens terme a l' esperanca,
Y l' art ha endevinal y la belesa;
Y en mitx de la grandesa
Del mon de Deu hom com Senyor domina,
Mirant al cel devant de Deu s' inclina.

Humil lo cap devant de Deu acala
Vehent les maravelles
De la creació reproduir-se sempre,
Lo sol com rey del dia,
La lluna de la nit y les estrelles,
Ab la claror de l' sube l' alegria
Naxer al mon, tots fentl' l' escouesa
Los ancelis ab llur cant ple d' armonia,
Colorirse los cels, valls y muntanyes,
Mil veus dins lo brogit oir-se estranyos
Bels vents, dels rius y de la mar, com presa
L' immensitat d' una amagada forca
Que l' empeng a exaigar la ma divina
Que ha creat un cel de mons, y 'ls escamina
Per tal que llur cam may poguen forca.

Y quan lo sol derrera 'ls cims s' amaga
Y a poch a poch su claredat s' apaga,
Y va la nit als fosca y gran silenci
Per lo repos del mon, descansa l' home
A la llar tot vojat de sa familia
Trobant amor per son amor, y adora
Al Deu, de tots los sers causa primera,
Que altres Deus no consent, que es el qui era

Y el qui serà, tot plé d' omnipotència,

La pau de l' hom qui creu, ànya y espera,

De l' univers salut y santuari.

L' activa, l' increada Providència

Es la força eterna que al mon fa moure,

L' home en tcenta segle

Sols ha pogut avassallar la ciència

D' unes contades regles

Del moviment deixat per Déu a lliure.

L' home es lo braç que lo Criador manjia,

La ma ab que volgué escriure

En aquest mon de tant curt temps per llur

Del mon d' eternitat lo gran misteri;

Y en va cerca y cobeja

L' home aquí baix de son Criador la glòria,

Que Déu des si ha deixat sola la memòria

D' esser aquell qui es, l' amor, la vida

Que pe l' cans de crea mortal se troba

Per tot hom qui la vol y may l' obuida.

O Criador, o Pare amosissim

De l' home que à ta imatge fer volgues,

Apres la llum del dia ve la fosca

De la nit en aquesta vall de llàgrimes

Com segueix a la vida la mort triste;

Mas tú à l' hom prometres

Per la vida d' amor cel d' esperança,

T paig que de mos jorns ja n' es la posta

Del sol, y de ma mort la nit s' acosta,

Eixes tenebres llançen

T obre 'm la llum eterna del teu dia,

Deixant à ma família per herència

Lo sant treball, lo pa de l' alegria

L' amor de caritat, ta Providència.

Miquel V. AUREL

LO PODERÓS ES BONDADÓS.

DE VICTOR HUGO.

En lo comens Deu veié vindre al Dimoni Iblis, venint per los espays y dirigitse a ell, Deu Nostre Senyor li va dir:

—Vols lo teu perdó?

—No.—Va respondre lo Mal.

—Llavoras, què vols?

—Deu,—va contestar Iblis cubert de tenebres—jaguem a qui arà una cosa més bella.

Lo Senyor va dir:

—Ui consento.

—Esoitá—afegí lo Rebeit—jo penderé lo que'm donaris y ho transformaré, tu millorràs lo que jo t' entregui. Y cada qual posarà tot lo seu ingen en embellir lo que rebot-ha on.

—Sign; què manca alguna cosa? Prentia.—Digué Deu ah deseny.

—Vull lo cap del cavall y las banyas del gam.

—Prentlos.

Lo monstre, rodejat per la boira, va continuar:

—Preferiria los del anilop.

—Sign; prenho.

Iblis va entrar en lo seu antre y va forjar. Després alia front.

—Es acabat?

—No.

—Te manca alguna cosa encara?—li va dir lo Senyor.

—Los ulls del elefant y 'l coll del bran.

—Té.

—Encara vull més,—afegí lo malehit,—vull lo gatre del cranch, las ancillas de la serpent, las cuixas del camel y las potes del axestrus.

—Té.

Al igual que s'ou lo buzinjar la abella en lo dintre del rusch, se sentia anar y tornar lo diable en lo dintre del infern, anant removent las enclusas de ferro. Ningú era capás de ve-

rs, per la boira que 'l rodejava, lo que en lo fons de la desco-
boguda caverna feya. De sopis Iblis , giranise en vers Nostre
Senyor, li digné :

—Donam lo celor del or.

—Prenho.

Y murmurant y llenant espuma per la boca , com un bou
quan lo degolian , lo diable tornà ab afany a treballar en sa
fornal. La cova a cada cop s' estremia ; las espurnes que sor-
tian de dessota del martell semblaven llamps , los ardents oïls
del forjador se pareixian a unes ruchas brasas; bramava : da-
nsa massa broliava 'l foix ab un soroll parellut al del mar
en lo temps en que la elgonya se 'n va de nostras terras.

Deu li va preguntar :

—¿Qué mes te falta ?

—Lo salt del tigre.

—Tb.

—Be està,—diguè Iblis , dret damunt son volcà , y giranise
en vers l' orient, va aixadir :—Ajudam, huracà, a buiar.
La fornal s' inflà.

Iblis , suant a mars , se doblegava , y recargolava y baix las
foscas arcadas , sols se distingia la negra silueta del forjador,
destacunisse clarament lo color roig que las flamas despedian.
L' huracà , en forma de dimoni, l' ajudava.

Deu, pariant desde lo mes alt del firmament, li va dir :

—¿Qué mes vols ?

Y l' monstre, alçant sa grossa y entristida testa, li respondé :

—Lo pit del lleó y las alas de la àguila.

Y Deu va tirar , desde 'l fons dels elements que ell ordena,
al altiu y rebelt treballador, las alas de la àguila y lo pit del
lleó.

Y 'l dimoni segui sa tasca entre mig de las tenebres.

—¿Quina hidra forma ?—preguntaren las estrelles.

Y 'l mons especava ab admiraciò, silenci y gravetat , lo mo-
ment en que eixiria 'l colos que 'l diable formant estava.

L'Etna, fornal del malehit forjador , va llençar una alenada
de fum , seguida de llargas y entortilligades flamas , lo sostre
del infern, tot va enfonsarso, y en milig d' una llum sobrenatu-

ral y descubierta; aparegué una de las mans d' Iblis : d' ella
va sortir la llagosta.

Lo monstre infernal , satisfet de sa obra, 's va erahuar del
brassos, y ab tò de despreu y mofa, digué a Deu:

—¡ Ara 't toca a tò !

— Y lo pervers, tractant d' enganyar al Ser Suprem, va anya-
dir :

— Tú m' has donat l' elefant, l' avestrus y l' or pera durar
ho tot ; lo mas hermos del gau, del cavall, del lleó, del brau,
del tigre y del onillog, de l' àguila y de la colibra; ara so jo 'l
que dech donarte a tò 'l material pera dur a cap la teva obra:
vet aquí tot lo que tinc. T' ho dono. Te.

Deu, que llegéix en lo interior dels homes, astenguè sa hor-
mossa ma banyada tota de llum envers las tenedires y 'l dimoni
li va entregar una aranya.

Deu la va pendre, la va posar en mig del abism que no era
encara llavorosa blava volta; posà sa mirada en la bestia: sou
ull llençava llum eterna; l' insecte, que semblava un punt ne-
gre, va anar creient y prompte va coser enorme : Deu continua-
va en mi riuine tranquilment; una anàt desconeguda comen-
çà a espargir-se tot si voltant del vil animale; els rastres ventre
a convertir en un globo lluminós y las potes, canviant los mu-
cles en esferas d' or, van allargarse per la oscuritat en forma
de raig de llum.

Iblis alsà lo cap, y l' infame, enlluernat de sople, 's va bie-
rir mugint de rabia per entre mig del illuminat abism, perque
Deu acabava de criar lo sol.

CANSONS DEL TEMPS.

JUN LLIBERAL!!!...

Jo 'l veig que molt s' exalta
ab gent més vella qu' ell,
y al bon respecte falta

que 's dieu a un home vell.

Jo veig, si 'l contradixen,
bufar com lo mestral;
y, ab tot, sento que diuen...
diuen qu' es liberal.

Gastar sa carta hisenda
jo 'l veig ab bona amicxs;
amicxs de la faixenda
com ell pleus de embolicxs.

Jo veig que d' ell s' escriuen
certs fets que la moral...
Caium: sento que diuen...
diuen qu' es liberal.

Si pel carrer o la plaça
troba un obrer prop seu,
jo veig que de llarch passa
fent veure que no 'l veu.

En canvi ells li somriuen
no judicantlo mai...
Per jo serà que diuen...
diuen qu' es liberal.

Això si: quan se tracta
d' alguna religió,
veig que 's declara al acte
ato inquisido.

* Los sacerdots tots viulen
del seu comers venal....
diu, y.... està clar, d' ell diuen...
diuen qu' es liberal.

Los illiberals que 's mostren
com lo qui us he mostrat;
que així estimar demostraran
la bona llibertat,

Jo, illiberal, declaro
no son los meus germans,
jo, català, 'm separo
dels liberals... bergants.

J. BIANA.

LO SANT CRIST.

Era donchs lo cas, que de pur vell y gastaat en la vila de... se 'ls havia fet malbi lo Sant Crist y 's trobaren prop de la festa en que 's devia fer la professió, sens que 'n tinguessin, ni temps hi haguds pera ferne un altre.

Això 'ls posà en grans apuros, no savian com ferho ni arbitri hi trovavan, quan à en dels concorrents al lloc obert l' asunkt 's discutia, proposà que fes de Crist un home. ¡Que va haber dit! veus aquí la cosa resolta. Mrs contents que unes pasquas comensaren a boscant l' home, y per si pensaren ab lo Jepet, qu' era lo qui tenia mes bona barba.

Li digueren, aquest hi vingud ho y pera que fes mes goig, menja bè 'ls tres ó quatre dies avants del de la festa. Arribà aquest, lo Jepet se posà en la creu sostinguts los braços y peus, per dos grossos claus y petja y abixant lo cap, ben penitent de barba, ixqué sostingut pels portants, en mig de la professió que era part integrant de la festa.

La gent al venrei, deya: —quin Sant Crist mes ho, sembla de carn —y ell ab lo cap calgit, y la cara acongojada anava seguint, fins que tot d' un plegat va senillar-se com s'il hagués fet un xich massa d' efecte la bona pitana d' aquells dies. Aixis es que preveyent que la cosa aniria depressa, cridà ab seu baixa à n'al que l' duya:

—Anton, Anton, afanyat que tich una cosa que 'm corra pressa.

—Home la professió te de seguir lo seu curs.

—Donchs jo no puch mes.

Lo de baix llavoras comprenguè de que 's tractava y no gosant à alxeçar lo cap, li digué:

—Jep, per l' amor de Deu, aguantat.

Mes lo dalt que 's vegò la terra hostilada à sobre, ell que tot d' un plegat se deixa anar dels claus de la creu, salta à terra y 's fixa à la primera porta que va trobar.

La gent tots admirada, que volén de crits com va ferne? Tothom va apretar à corre à eamas ajudecume y ningú va sa-

herse donar rabò de lo que allò havia sigut, sois algunes ve-
llas van dir que havia estat un miraclo.

La professò com es de presumir, ab aquell fracàs, se tornà a retiro y la escena, entre 'ls administradors promogué grossas disputas.

A la fi van paivagarse y perque no 'ls succehis mes determinaren fer construir desseguida un San Crist. Mes com se tractava de fer una cosa bona, van considerar que sols à Italia hi havia artistas prou dignes de tal obra. A n' aquest efecte anomenaren unes persones intel·ligents en la matèria, pera que recorreguessin tota la Italia y escullissem lo millor artista que trobessin pera encarregarli la obra.

Los dos comissionals s' embarcaren, y à Roma, trobaren lo artista aproposit pera l' encarrach que duyan; mes ;ob desgracia! quan foren à explicarli lo modo com lo volian, se recordaren que ab la pressa d' eixir de la vila, no havian pensat a preguntar si 'l Sant Crist havia d' esser agonissant o mort.

Allí foren los apurós, ja quasi s' havian determinat de tornarsen à sa terra à preguntar-ho, quan un d' ells donantse un cop al front, diu:—Ja ho tinch, y que tontos de trencarnoshi 'l cap. Lo fem agoniant, y si per cas, quan som à casa 'l volen mort, li clavem llansada y 'l matem.

Y donaren ordre de que 'l fessin en la agonia.

EPÍGRAMA.

Segons carta qu' ha escrit Pere
Al nostre amic Salvaor,
Ja no fa tanta calor
Com fa dies arrere.
Y en la postdata li diu,
(Por supuesto de secret)
Que li pareix qu' este frut
No durará hasta l' estiu.

JOSÉP BERNAT BALNOVI.

Un xicot à qui per equivocació havian donat un fort jaco de bastonades, reya à mes no poder tot dient.— T' que burials se trobarán, quan se'n adosin que m' han pres per altre.

SECRETOS.

No sé quina ma estranya
mos cor sorolla y mos desiljos gola
que pujo à la montaya
y en senthi, s'ipodia,
encara mea amunt me 'n pujaria.

D' allí, trobo mes pura
l' ampla cortina del espay, mes bella
la llum, y per l' altura
voldria nadà en ella,
si les ales tinguès que té l' angelia.
Miro rodar lleugera
la xica boyra per lo sol xoclada,
fomenise en su carrera,
y l' ànima encisada
se son ab ella del desig portada.

¡Lo sai! quan jo me 'l miro
no sé que sento que sourich, y à l' hora
desconhortat suspiro,
y surt mos ulls en fora,
un cor à soleyarshi que l' anyota.

Pláschme al sentir l' ardència
de son alé de soch sobre ma cara,
com plan à l' ignorència
dels llabis de son pare
bèure la mel que de dolor l' amara.

Jo iria à ell, com volia
al flam que la consum la papallona,
y per besòs una sola
vagada sa corona,
lo plet darià que ab sos ralgs me dona.

¡Y com deixar d' amuel,
si es de la patria del amor la fita,
y 'm cal nu jorn salvatio
per fer cap à la cita
del Dèu mateix que ses regions habita!

¡Com no, si de la flama
del Sant Amor que del creat es vida,
l' inmensitat proclama,
y d' aquell foc sens mida
es una espurna peis espays fugida!

Per l' ample de la terra
passejo cada jurn jo lu mirada;
y veig lo pià, la serrà,
y lins la mar salada,
banyantse en ondes de sa llum daurada.

Y dich: «Flors oloroses,
lleugers anells de virolats plomatges,
fouletes ramonoses,
piinars, serres, oraires,
valls y montanyes y saltants y platges.

¿Qué canta, qué festeja
lo chor de tantes veus com cada dia
lo mou en pes barreja,
y à son Señor l' envia
en nuvolas d' or, per entre estels fent via?»

Y 'm diu una veu pura,
suau com altra 'l cor may n' ha sentida:

«La llum, qu' es la ventura;
lo sol, que'ns dona vida,
colors y flayra, inspiració y florida.

Si; d' eixa llum hermosa,
reflex d' altra mes viva y mes brillantia,
tot ab l'escalif se gosa,
ab la claror s'encanta,
y als besos de sor raigs somriu y canta.

Y es que tot quant alegra,
de Dèu com à catifa el sol contempla.
que mijant cel llumens;

Bastia que aclara 'l temple
hont just de sa grandesa frai exemple.

Lloim de les llums, Déu-vuita
que may lo cor veja en ton clar mudansa,
y 't serve com l' agulla
d' un nòrt, d' una esperança
per quina vis nro voler se llansa.

Y tal com ara 'l miro,
de nit y tot, dins de nos ulls encesa,
y 'l cor a los raigs gira
caus de la bellesa,
com altre girasol de ta grandesa.

Aixis quan un jove neixi
en brassos de la mort l' ànima meva
al foix se redimeixi
d' una besada teva,
y sia de los raigs al cel heretat

(Treia de *Les primaveraus*.)

FRANCESC UBACH Y VISTETA.

Juny de 1871.

SENSE-PÒR.

Una vegada era un home que li deixava en Sense-pòr. Com ell d' atravit, emprendedor y actiu no n' hi havia d' altre, tant que gota de frenta li hauria fet lo mudar una moutanya de lloch per travall que li hagués tingut y per temps que esmessa de gaus en tal empresa.

Sens pensar en lo que podia succehir, sens encomenar-se ni a Deu ni al diamoní, se tirava de cap a les mes perilloses gestas, de manera que res de lo factivol havia deixat de fer, sent molt lo que duya executat en actes ó hisanyas tingudes fins a les horas per impossibles.

Y això quasi l' haguessen vist, no n' hauria donat un xavo, nano, borni y coix del peu esquerra com era.

Tan bona sort en totes les seues empreses l' havia ensuperbit tant, que un jora sua va resoldre anar-se a veure 'l Sol , y ningú, mes que li feren comprendre lo exposat de son propòsit, pogué trarell del magí.

Sense-pòr amaní la tracleix y cap al Sol falta gest.

Mentres no va arribar del mon, tot va anar-be; mes quan començà a fer camí pel espay; llavors ja no fou lo mateix.

Sovint li mancava 'l pis o li rodava 'l cap o li flaquejava un peu y dava mes voltas y capigirells, avans de tornar a estar a punt de fer lo seu fet, que estrelles tenia al seu voltant, y alzó que no n' hi havia pocas.

Mes perçó ell res, lessut com un aragonés cap amunt, cap amunt tirava, y, a la fi, la corí del Sol va atenuar un dia a punta d' aube. Justament quan va arribarhi lo Sol s' estava girat d' esquillas.

Sense-pòr tot y ser tani atrevit com era, cal dir que va encogir-se un xich al veureu en lluïch tan camblat de fasomia y es palau tan esplendent.

Lo Sol devia sentir olor de cara humana, a lo que's víen, perque ab tot y que no devia tombarse escara, donà mitja volta, deixant en descobert son lluminós rostre.

Sense-pòr ni temps va findre de portar la ma a la vista, enlluhernat y rosilit ab tanta vivor y forsa de llum calguè als abims del espay y ningú sap ben haeria anat a parar, si per sort no s' hagués topat ahios Vents y Brises qu' anavan a rentar la cara a la Terra, que tot just en aquell punt s' acabava de despertar.

Per tal maravellosa ventura Sense-pòr se vegè fora de perill de mort, perque al tot y tan bonjos companyons com la fortuna li donà, no pogué ilurarse de ròmpresa lo bras esquerro, per haver ispal en son camí ab una estrella castalluda.

Va estar malalt, y de llavors ençà va fer propòsit y fins sagrament, de no fer res, sens pensarshi y repensarshi molt, a fi de servir en lo millor estat de salut, l' altra meitat de cos que encara tenia sacer y pla de vida.

F. MIGUEL Y BAZA.

LA NIT DE REYS.

Tres angles dormian
Dins d'una cambra
Aquella nit que 's tornan
Nenes les mares.
Presos d' un mateix somni
Tots tres estavan,
Quo 'n lo balcó tenian
Les tres salutes.
Los retiava sol-llicita
La bona mare,
Qu' era la nit molt freda
Y 'l vent rialava.
Ella als petits sentia
Com s' agitaven;
Y com no, si tots veyn
Als Reys y paiges
Sobre cavalls venintse
Gegants de talla,
Carregats de joguines
D' or y de plata?
Los dos mes grans gojoses
Les mans paravan:
No savian que pandre
Cotrets ab màquines,
Orgues, cavalls y trompes
Tot se 'le regala.
Mes ay al mes petit,
Per sa desgracia,
Quan feya travessures
Se li contava
Que vendria 'l rey negre
Que als nens agafa.
Y 'l pobret ara hi pensa,
Cruel recordansa

Que li hi presenta en somnis
No com' als altres
Que li doni joguines
Ni res que ho valga,
Sino ab cara feresta
Y ab vista irada.
Ell, mesquinet, tremola,
La ven li manca
Per dirli quel pardoni,
Per cridar: *Mare!*
S' arropeix y s' enfonza
Dins la flascada,
Mas per això 'l rey negre
No pert la rabi,
Corre tras d' ell y corre
Fins que l' atrapa
Desatreganil sobre
Tan cruel fribada
Que un crit d' esginy n' esglaya
La pobre mare,
Y un de dolor ressona
Dintre la cambra.
N' era la nit feresta:
La llumegada
Il·luminà dos cossos
Que s' abrassavan
Cayguts dement la terra
Frets com à marbre...
Menires tot desxonadintse
Dos nens eridavan:
Mare, los reys ja venen
Ab trompes y atxes!

VICTORIA PESTA DE ARIAS.

CONFESSIÓ.

Un gitano s'va agenollar al peu d' un confessionari y tot compungit va dir:

— Pare, m' acuso de haber robat una corda.

— Valga Deu, que may pogeu resisteir la tentació! Vaja, endavant, pitjor pedia esser.

— Es que ab la corda hi havia unes morralles.

— ¡Las morralles! endavant.

— Es que detras de las morralles va venirhi l'^r aubarda.

— ¡Encara mes!

— Y sota l'^r aubarda hi havia la mula,

— ¡Aqueixa si qu' es negra!

— ¡Oh! pare, mes negra era l'^r altre mula que segula.

A M.

Dins d' aqueix' hora bella
Que nou amor per sempre may me juras
Torna à ruir ma estrella,
Llana esgotat lo caixer d' amarguras.

Y quan ta ves riallera
Parlant de mort l'^r esdevenir atansa,
Com en ma edat primera,
Torna al cor lo delit y l'^r esperansa.

Llavors per aixecarme
Fins à ton cel, morir tanost yoldria
Y veuréit' per plorarme
Com t' agenollas en la fossa mia.

J. LL. POSS.

TAQUI-TELE-ORTOGRAFIA

É SIA UN MESTRE DE PINS X UN MESTRE DE PORA.

— Deu la quart, senyor Pere.

— No us coneix, vos home.

— Ho crech. Jo li diré qui sò y perquè vinch. Jo sò un mestre de fora molt amant del progrés en tota la llengada de la paraula. Tant que la meva escola encara qu' es en un recó de munt la trobarà en primera ral·lia entre les mes avançatess, toqui'n registre que vull. Si'm parta de religió, li diré que tinc un Garibaldí de guix en lo lloch qu' avans ocupava un Sant Crist. No hi tinc l'arribis perquè tots devem estar al mateix nivell, mestre y deixables. Palmeta no'n gasto, perquè se que fa reaccionari això de fer aprendre ub violence. Y fins à tal punt sò estabiert en ma escola la lluitat de ensenyansa, que ni tinc horas fixes, ni lloch segur. Aixis es que de vegadas quan ve un noi per apendre de llegir, allí hont me trobo li dono la llisso y quan estem flets soich diril:

— Hoy, ara víua quan vulgas y à l' hora que vulgas. Si es acabat aquell temps en que 's feya unar per forces a estudi.

Aixis he lograt treure deixables sevis perquè 'l que hi ve, com ho fa per afició al estudi, si hi crema las pellanyas y surt un sabut de primera. Be es veritat que devagades estic dos y tres anys que no'n veig cap. En aquests espais de temps es quan jo m' aprofito per fer los meus treballs y estudis propis de moa carrech. Amb el, l'altra dia legint un diari valg trobarbi que 's parlava de V. y de sa Taqui-teles-ortografia. Dech dirli que des de llavors ençà no he sospitat fins à desferme, per uns quants dies de mas ocupacions, si li de poder sobre de V. alguna llisso sobre tan difícil part de la gramàtica; perquè jo crech, com V. he vist craya segons dijhen, en lo progrés indefinit, y penso que en tot sempre queda per dir la última paraula. Ab això, ja sab perquè vinch. Voi afavorisme ab una senzilla conferència?

— Prou, home! Justament ara no porto pressa y os diré quatre paraules que fan al cas. Vos, suposo que ja sabréu lo que es gramàtica.

— Si, senyor; l' art qu' ensenya a parlar y a escriure correcitament y amb prospeitat.

— Mala definició: incompleta, falsa en part!

— Es la que 'n fa l' Acadèmia!

— I quina sab l' Acadèmia? Amics, s' es acabat aquell temps del Magister ditzit. La rabò, la rabò pura es l' acadèmia: lo demés son vuyts y nous. Y sino escolteu. Vos diieu l' art qu' en-

sempre etc., hi jo 'ns pregunto, i sabeu vos per ventura si es art
ó si es ciència? Jo may he sentit donar a cap gramàtic lo nom
d' artista...

— En això té rabiò.

— Y en tot. Y en quant a lo altre de parlar y escriure correc-
tament y ab propietat que hi trobem a faltar quelcom, necessari
com la llum del sol, avuy dia en que 'l carril y 'l telegrafia ma-
tan las carreteras y 'ls corraus? No 'ns apar a vos que al cos-
tat del correctament y ab propietat hi aniria molt ba y concreta-
ment?

— Vastò hi liuca molt.

— Pensej jo la definicixa. *La ciència que fa parlar y escriure ab
propietat, correcta y concretament.* Y en aquela última paraula
esta la base de tot lo meu sistema ortografiich. Abreujar, abreujar,
veus aquí la filosofia de ma innovació. A que ve, embruar
mes paper del necessari? Si vos ab una ratlla podeu dir lo
que ab los sistemes rancis, no podriau dir sino embrutantines
tres, podréu negar que s' ha fet un gran pas en lo camí de la
ciència?

— Certament.

— Dousch això es lo que jo he lograt, calcant mon nou sis-
tema en la lley del progrès filosòfich indefinit. Príncipi etern,
salvador, estimulador de las potencies del àtima.

Mes avans (y encara deixo per alt una primera divisió que
se'n deu fer en *màscles y senselles*) me so vist obligat a estableir
una nomenclatura clara, precisa, dividint los sons en *labials,*
paladivals, trinials, guturals, estomacals, farinals etc. etc. com
requereix a un sistema till directe del *feulach*... i m' enlenco?

— Jo li diré..., ara com ara... no ho hi està fet a tanha eleva-
ció d' ideyas... Pero si V. m' ho explica mes per pràctica...

— Bé, vos... Many del tracte civilisat no m' estranya que no
conegués a fons lo tecnicisme, aixis vos farà franch de tot
terme direcció y gràfic... y 'ns ho explicaré pràcticament...
vulgarment com se sol dir, lo que es lo fonament del meu
sistema, comensant per ferlos entendre lo que significa lo
seu nom, síntesis de sa naturalesa. *Taqui-tele-ortografia;*
aquest nom vol dir qu' ella inclou la manera de procedir
de la *taquigrafia*, (en quant alguns cops sol usar signes),
y que de la *telegrafía* ne té la rapidesa. Y es clar. i Quin
duplic te que si en una ratlla podeu llegir lo que avans em-
brassava una plana, los ulls correu mes del que corrian? La
fonètica ja va començar a flayrar la cosa, establint que la for-
ma de la paraula devia fotografiar los sonidios de la ma-
teixa; mes no hi havia prou ab això. La teoria aquesta calia
aplicarla al signe, a la *llitra*, y d' aquineix lo meu sistema.
Quina necessitat teniu vos d' escriure per exemple *ella* quan
escribint solament la *ll* ja ho teniu tot? Y sino, a veure, pro-
nunció la *llitra ll* sens fer sonar la *s* y la *a?* Doncha bo, lo que

dich de la. Si diré de totes las lletres que sempre duuen vocals encastadas en elles mateixas y que representan un só perdiu fins ara; mes que no 's perdrà d' hui en avant si Deu ho vol y l' esperit rutinari s' deix convence... M' cuenent?

— Jo li diré... si un hom ho pogués palpar... Això de parany... es tan nou tot lo que V. m' ensenya.

— Tenia rabò... vos no sou home de teoria... ja no me 'n recordava; vos ho farà veure practicament. Vejam, agafeu la ploma i escribiu lo que 'us dictare... g que 'us dictaré! Qual-sevol cosa... res... un exercici de la meva gràmàtica. Es dialech. Poseu: guilò. «De esse hu à esse dos hi ha diferències». Guilò. «Ca?». Guilò. «Ella s' ho creu». Guilò. «Ella s' erra?». A veure. Ho heu fet malament, posíeu en forma de dialech un guilò sota l' altre.

Lo mestre de fora ho escriví així.

— De esse hu à esse dos hi ha diferència.

— Ca!

— Ella s' ho creu.

— Ella s' erra.

Lo mestre Pere li pren lo paper.

— Be... diu — aixo es lo sistema anfich y ranci. Ara jo 'us ho escriuré ratlla per ratlla de la manera com deu anar, segons la fonètica perfeccionada.

— I pren la ploma i escrivi:

— De esse hu à esse dos hi ha diferència.

— D s u e e t i a diferències

— Ca!

— A?

— Ella s' ho creu.

— Li c' o +.

— Ella s' erra.

— Li c' r?

— Que tal? Que 'us apar? Vintiquatre lletres menys! Trenta segonts de guany per aprofitarlos per altres coses! I sobre tot la rabò, la rabò pura imperant! Ras de convencionalisme! Lògica, lògica, senyor mestre. No 'us apar que això pot energullir un home?

Y al dir això, mestre Pere, se donà un cop al front.

Lo mestre de fora, que 's deya Pau, se 'l guaytava ab un pam de boca oberta.

— Be, que 'us ne sembla?

— Mirí, 'l narro va ser un gran invent, mes lo que V. m' acaba d' ensenyiar deixa molt endarrera al narro! Es una cosa gran; es una invenció com la del misio, que un no s' fa cas y que es lo que mes utilitat proporciona a la humanitat després del menjar. Ah; senyor Pau! y que 'n dis d' això l' Acadèmia? Que 'n pensau los homes de lletres?

— Que saben ells? Mesquins d' enteniment com son geom

Voldé que pogün apercebir en lo just la valua de tal maravella? Son rufinari... jo no he travallat per aquell siglo. Jo he fet mon descobriment per les generacions qu' esdevenirán, jo no só d' aquell siglo. Los del dia poser ho menyspreuen; mes los que vindran...

— Com los que vindran: No, no succehirà aixis. Li asseguro Santa Barbara es un racó de mon; mes a S. ^a Barbara, com Pau que 'm dich, des d' ura en avant no se ensenyaran res meus, ni d' altra manera.

— ¡Oh! Pau... vos sois un apostol... vos teniu sendet... vos us fareu dignes de que jo us fiesca un obsequi y us lo farà.

Y absents y present, de una pila, un llibre.

— Veydu, exclama, això es lo llum, això es la veritat: Es la taqui-tele-ortografia! En lo primer full vaig a escriure el vostre nom.

— ¡Oh! senyor Pere, això es massa.

Y despresa d' haverli escrit lo nom de la persona, just ab una dedicatòria honrosa:

— Teniu, va dir allargantli lllibre, es lo primer que sort de casa. Encara no n' he venut cap y això que fa un any que l' he fet estampar.

La mestre de fora abraçà lllibre plorant, lo besà y llançal dins l' barret de copa alta, després d' haverhi itaxonat un gros mocador blau, ixqué esmogut y ensopegant als toothom pel carter.

Al endemà de bon matí Mestre Pau arribà a Sta. Barbara. Sa mulier en aquell punt estava llevant la noya.

— Antonia, Antonia, crida aixis qu' arriba tot corrent cap al encerat ab un llibre sota l' aixelia.

La mulier deixa a la criatura mig vestida y corre envers a son marit.

— Aj, Antonia, diu aquest aixis que la veu, quina descoberta! Quin viaige mes ben aprofitat! D' avuy en avant serem rics! Jo 'm faré célebre...

— Pero que tens, home? Què passa? li diu la seva dona atalayada.

— Què passa? Qu' ara la meva escola serà de las primeras d' Espanya. Ningú 'm passarà la mà per la cara. Serà la primera escola dont s' haurà ensenyat la taqui-tele-ortografia!

— Qu' es això de la tela?

— La nou sistema d' escriptura. Ja no s' escriurà en paraules: sino qu' ara ab las paraules aniran barrejats los signes y las lettres. Oh, si tu fossis mes lletrada, ja veurias com l' he explicat tot ab pocas paraules.... A mi m' ho ha ensenyat lo mateix inventor. Quina boca d' or! Ara hi haurà sons gururals

florials, estomacals, animals etc. etc. una pila. La gramàtica ja no es un art, es una ciència... i la fonètica. ¡Ah! Ja, fonètica... la fonètica!!!

—Qu' es això?

—Mira, t' ho ensenyareu pràcticament. Ja veuràs quina nova llei d' escriptura. Diges una paraula.

Y 'l mestre agafa 'l guix.

—Rave, diu la Antonia.

Lo mestre riumia.

—Aquesta no hi ve he, mormola; digas-ne un'altra!

—Capa, fa la dona.

—Tampoch, exclama lo senyor Pan mig enfadat.

—Nap.

—Que 't buriss de mi? Sembla que dius paraules que no serveixen.

—I donch si no se me'n ocore cap més? Home no reganys. Mira, per tu he deixat la noya mig vestida, que no para de plorar: me'n valg à acabaria de vestir.

—No 't mogas.

La criatura s'revolca, xiscia, plora y crida que cridaràs repetint à la societat una paraula.

De cop lo mestre la sent. Se pega un cop al front, riu y escribint ab lo guix, tot febrós y agilitat exclama:

—Calla, ja la tineix, la qu' acaba de dir la noya.

Y escriu à la pissarra:

—K k.

Y après ab lo front sit, lo bras estés y signant ab lo guix la paraula, diu à sa muler:

—Antonia, aquí tens la nova ortografia!

A CATALUNYA.

Que! digam, Catalunya, lo geni qual història

Hoora à l' humanitat y exalla à Deu,

¡Encara no s'eclipsa la estela de tu glòria!

¡Damunt lo front dels segles!

Marxarà eternament lo carro teu?

¡No mor eixa nissaga, de pensa coratjosa,

Mes lluire que l' ale dels huracans,

Que sols per Deu batava la testa superviosa,

Que 'l men estramordia

Baig lo tropic faixuch de sos titans;
Que duya las victorias al rem de sus galeras
Y omplia d' enemicbs lo fons dels mers,
Que vexa la cultura marxar als sos senyeras,
Que dava reys als pobles
Y martirs de la fe duya als alturs ?...
Oh! no, jamay; la Patria no 's corba à la fatiga,
La corona de llum no gasta 'l sol;
Avuy encara s' aixeca potent la rassa antiga
Que al peu de sa grandessa
Pins la Mort esmirantse atura 'l vol.
Res fa que 'l temps s' endugue las torres entayradas
Que 's creyan sostenis lo firmament,
Res fa que 's llunyans platzas no folguen sus soledades
Ni que no arribe al trono
L' amor del poble en lo natiu accent.
La santa Catalunya, la filla de la guerra
Marxa en avant, los ulls al infinit;
Si ahir mogue ab s' ascoua los ambitis de la terra
Avuy estent las alas,
Avuy regira 'la mons del esperit.
Ab son esgnart de joya la terra s' engalana;
Lo camí que s' empren es sant y bell;
Vol asseniar sa gloria damunt la rassa humana
Sens que la sanch desdore
L' armini ressegant de son mantell.
En son delit arronen secreta à la natura,
Fecundisa las arts ab son amor,
L' ubaga de las ciencias son ardiment no atura,
Ans ella tot clareja
Sa pensa es lo mirall del Creador,
Jo veig sos fills, altivols, modrits en l' heroisme,
De amor à tot lo gran lo cor encés,
Com rompen en sus iras lo front al despolicme,
Esclaus de Deu, de l' honra
Com s' abrassan al geni del progres.
Jo veig per monts y planas las vilas escamparse
Rompent lo clos de negras muntallons,

De pàmpols y rouredas y espigas coronar-se

La terra catalana

De lo sorral als espadals turrons.

Y veig la nuvolada qu' empeny llis a la glòria

La industris esbategant per totes parts;

Dintre sos pichs s' elevan cent cànichs de victòria!..

Per tot la vida es vida,

Per tot la Pau comanda sos caberts.

Io sento com s' afanya l' inquietà flansadora;

Com respira 'l torrent baig lo moli;

Xislar, tremir la terra farient locomotora

Y ab veu de las campanas

Nomenar à Deu lo temple bisantí!....

Y 'l prech de la maynada que del treball s' allunya.

Y 'l mar qu' estmenta glòria dels combats;

Lo mar, que de pels pobles las naus de Catalunya

Com llenguas de la fama

Son nom à sisar per sobre les odats.

Oh Patria! herònica Patria! benhaja l' astrugessa;

Sempre 'l treball empeny ab la rabiò,

Damusi los llocs y palmas no 's dorme la grandesa.

Que avuy es jorn de tránsit

Y 'l sol ixent durà la perfeció.

Per cada jorn purissim, heralt de la ventura,

Que aladigar baig lo pogres se fon

Jo hi veig un nou carbuncle fer creixer la hermosura.

De la esplendent corona

Que com ahir voi enceriar lo mon.

Avant, avant y fora; que 'l so de tas petjades

Desperxa del avior forta la veu;

Avant, per tu la glòria ja s'ix amplia sus arcadas,

Lo sol te clou las voltes,

Fendeixlas, ves, que lo pervindre es teu.

ÀNGEL GUIMERÀ.

6 SASTRE Y SANT?

En temps ben diferent del que ara corra, en que 'la sastres tots eran lladres es a dir lladres, s' apropiavan tota la roba que podien dels parroquians, ne mori un a Roma del qui ningú 'n sabia la mes minima malifeta; ans al contrari, tots ne contavan coses grans y bonas. Mes: fins algú digué que un pich mort, lo sastre flagrava a santedat, y com lo poble es d' aquesta manera, que per res s' engrasca y de un trenxo de col n' arma una comediu, va començar que 'l difunt ab lo temps aniria peis altars, qu' era una vergonya que un sant fos enterrat de qualsevol manera y qu' en fi, caia ferho present al Sant Pare.

Que « si hi anirem », que « ja està dit », lo poble entusiasmà corra cap al Vaticano cridant que tenien un sant nou. Una comissió puja a veure al pontífex, y li la present las grans virtuts del finat; mes lo Papa, després d' escollar, remena 'l cap y diu:

—Sastre y sant? No pot pas esser.—

Y reyen la turba obstinada en sa fal-lora, alegi:

—Deu tot poderós obrarà un miracle per' donarnos a conalxe si es sant; ab això, poseu lo cadavre dalt d' un asse, cec'h y deixeu-lo anar a bont' volta. Lo hoch hont l' animal s' atorn, serà la sepultura del mort.—

Y ho feren,

« Hont se doturà l' aso ?

| Dossota mateix de la forca !

LO CANT DE BODAS.

(EN LO NUVIATGE DE 'N JEPET M.º MARTÍ, DE PUIGCERDÀ.)

Quan la vila n' era en festa
Pe 'l nuviatge de 'n Jepet,

Los àngels del cel ballavan,
Y cantavan
A pleret.
Mitg perdut lo mon sentia
Lo ressò de sos cants bells,
Semblant à l' albada hermosa,
Melodiosa,
Dels ancelis.
Mon cor emportat en alas
D' amistansa y bona recorda,
Fins als núvols se 'n pujava,
Y escollava
Llurs acorts.
¡Be'n deyan de coses dolces
Los àngelichs serafins!...
N' eran cansonetzes novas.
N' eran trovas
Pienas de perfums divins...
«Noveta, noveta,
Gracióseta,
(M' apar cantavan sus vens)
Tú n' ets esbeita Boreta,
Regadeia
De Cerdanya per las neus.:»
«Ditiosa tú en qui ha posada
Son amor hon jardiner;
Tú 'n serás plà ben cuidada,
Puig son cor, boreta aymada,
N' es constaint y veriader.»
«Te 'n recordas noveta,
Gracióseta,
D' aquells días ja passats,
Quan per l' herba esmalta deia
La costeta
Devallàvan bò y plegaist.
«Tú llavors en sa mirada,
Com si fos dintre un mirall,
Te vegueres retratada...»

¡Feliz tú qu' enamorada
No has cercat altre cristall!»
«Nuvioleta, nuvieta,

Graciósota,

Ansesis com' i' anyorem...
Quan veyem ta rialleta

Llunyadeta,

Casi bé d' amor ploron.
Beixa nina enmaridada,

Ta ninada

Té de serne com' un sol;
Serà alegre ta volada,

Salpicada

Per l' escama del Carol.»

«Bon menatge, bon menoliga,

Signas en tot temps felini.

¡Frescas auras de Cerdanya,

Rodejéusen sa cabanya,

Convertiula en Paradís!»

«Senyor Déu que des la glòria

Sobre' i mon ta gracia extens,

Dónals puras alegrias,

Dónals días

Ben serents»

«Nuvioleta, nuvieta,

Graciósota,

Fló d' olor dels Pirineus

¡Ditzós qui t' cuida, florita,

Plantadeia

De Cerdanya entre lls neus!»

Vens aquí lo que cantavan

Tots los àngels à pleret

Fentne dolissima orquesta,

Quan la vila n' era en festa

Pè l' nuviatge de 'o Jepet.

Y en mitg d' eixos cànichs de joya perfets,
Y en mitg d' altres cànichs sabrosos com mel.

D' un vol se'n baixaren desmunt la cassetia
Y la enguirlandaren als liris del cel.

Agost de 1863.

CELESTI BARALLAT Y FALQUERA.

DOS MOTS SOBRE L' HISTÒRIA DE CATALUNYA.

L'amor qu'en nosires jorns y entre nosaltres s' es desperada à tot lo qual porta relació ab lo passat de nostra patria, mostra quan veritable es lo renalcement del esperit catalanesch y quan bons son sos fonsaments. Los fills de la Catalunya moderna—parlo dels qui no rebujan aytal nom y que d' ell no son dignes—teneen per ditzosa a la nacionalitat qu'estoja, com preuhada joya, l' arca santa de la tradició y qualis ciutadans ayman mes morir a l' hombre de l' arbrela plantada pels avis, que sembrar la llevor de fruytes rebujades ensemeps per la naturalesa del sol y pais ayros de la terra.

Y bé fan posantlo en ohru, car les tradicions son los millores escuts dels pobles. Los despota, que d' això n' estan conservants, teneen sempre per primera y principal tasca l' esborrar la memoria dels fets gloriosos para la missaga qu' oprimeixen ab ma ferrea.

Ja ho hem dit altres voltes. Catalunya avuy per vuy via principalment de sos recorts—pulg, fora d' aqueis, altre cosa no l' hi deixaren los qui ab fexuchs grillons estrenyeren sos brassos y sus mans—y en ells trova la rabió de s' existencia present y la força de son esdevenir. Comvé doncha que tota reguem ab nosires suors lo camp de l' història patria; mos si ferhi volem bona culita, es necessari també que la rellia l' remogue de cap à cap, tant si es son canvi hi trova rocam com s' hi trova terra molla.

Dihem això perquè al considerar la direcció qu'en la novella escola catalana han presa los estudis històrichs, qualsevol podrà creure que per molts y molts de nosires escriptors, no hi ha mes història de Catalunya que la qui tracta de l' època dels reys d' Aragó, ó sia l' etat-mitixa.

Certament no seré jo l' qui negue la gloria de nostra patria durant aquella segles de bona recordança en que l' penó de les barres lluhia sos colors de l'un à l' altre mar, mentre lo geni de la llengua catalana fornava la riquissima diadema esmailada per la prusa dels Martorells y Corells y per 'ls vers dels Febrers y dels Ausins-Marchs. Quan altre no, exes soles memo-

ries son prous pera que tot català recordi ab orgull les gestes d' aquells temps.

Més hi ha una època de nostra història, la qual pot ser poch gloria; qu' es, empero, en alt gran interessant. Esta època comença en la mort de Ferran lo Catòlic y acaba en la guerra de l' Independència.

Si, com ha dit un escriptor modern, no hi ha espectacle més instructiu que l' que dona un poide qui pert sa lluitat, en l' historia de la Catalunya austriaca y borbònica podrem apendrehi tots liasons d' aquelles que may s' oblidin. Si d' aquella baixezem d' escriure un llibre, posariam en front de l' obra aquells sols mots: *Martirologi de Catalunya.* ; Oh ! repassem, repassem tots los actes d' aquest martiri; qu' elles nos dictaran la resposta qu' havem de donar à tots quans avuy nos pregunten qu' es lo que volen y abont anem.

Qui sap ! poser en aytals oblidades pàgines hi veurem resplandir lo catalanisme veritable, que may se mostrà tan gran com en aquells jorns en que la nacionalitat política, Catalunya, estava à punt de desapareixer del mapa ibèric. No d' altre manera un riu, avans de cauret resclosa avall, forma com un llach d' algues tranquilles abont millor s' hi reflecten lo blau del cel y les muntanyes y 'la arbres veïns.

PERE NANOT-BENART.

CANSÓ D^o ARA.

Catalunya, plora, plora,
que prou lens de que plorar;
tas campanes à tot' hora
per tots fills han de brandar;
tan prest eridan via fora!
com avisan à enterrar.

Ja tes joyes van perdentes,
tos fills moren combatentes,
y ab cad' un que se n' estierra
la teva ànima se'n va.

(Mai huida guerra,
quan s' acabarà!

Ja no hi ha ciutat ni vila
que no plora son mal fat;

poble fou qu' es una pila
de rodam tot fumejat;
campanar ja no hi vigila
per les cases del veïnat.

Ni un pastó al llony s' atalaya,
soletat arreu qu' esglaya,
herm lo plà, rasa la serra,
baf de mort tot dexta ana.....

{Maleïda guerra,
quan s' acabarà!

Ningú va per carreteros,
no hi ha postis per sobre 'ls rius,
l' home cobra instints de feres
y 'n fa casa de llurs nius;
lo qui va per les tasqueres
ja pot dar l' adeu als vius.

Les culotes trossejades,
les sabòs enmatxinades,
s' ha adobat ab sanch ia terra,
sanch seràn lo vi y lo pa.

{Maleïda guerra,
quan s' acabarà!

Si pels camps algú fa via,
passa pobles piens de dol;
si 's detura à una missia,
trova sanch sobre 'l trespol;
plors y críis, ays d' agoniz,
arreu mort y desconsol.

Cada filla piora un pare,
un fill piora cada mare,
la dolor als cors s' aferra
com al tres de caru un cà.

{Maleïda guerra,
quan s' acabarà!

Les esglésies son cremades,
creus rompudes entre 'l fang,

la Mort vinga fer daliades,
un carner cada barranc,
les rieres reinflades
brumeteges ab la sanch.

Tot es odi y tot venjansa,
tot es foch y tot matansa,
un infern sembla la terra,
lo germà contra 'l germa...

¡Malebida guerra,
quan s' acabarà!

Venint tots d' una missaga,
cada hú sembla estranger,
cada hú d' aquexa piaga
d' una vilja 'n fa un teyer;
per si la Mort està en vaga
ja li encenen lo braser.

Llament de Déu! la patria crida
tots sos fills... tothom l' oblidat!
Sols traidors omplen la terra
puig no hi ha un pit català.

¡Malebida guerra,
quan s' acabarà!

Catalunya, plora, plora,
que prou tens de que plorar;
ta fillada t' es traidora,
ni ta veu vol escoltar;
oh, malhaja 'l punt y l' hora
que tals fills vas allistar!

Puig ta sava ja es perduda,
puig ta veu no es conseguda;
patria, enfonxat sota terra,
ta mortislla 'l mar serà!

¡Malebida guerra,
Den t' acabarà!

PERBAMENT.

Lo savi pocas vegadas trobarà un ignorant del poble que l' escolti; en cambi l' ignorant sempre trobarà una cort d' admiradors entre 'ls seus iguals.

NOVEMBRE Y DESEMBRE.

I.

NIT D'ÀNIMES.

«Silenci y oració» diu la campana
Que, com planyenise, dobla per los morts.....
¡Ay, que trista es la nit que tal demana !
—¡ Es la nit de la recorda !

II.

NIT DE NADAL.

La címbomba y cantars anuncien festa;
Naix Jesús, y l' any nou durà mudança.....
¡ Per quó es ; ah ! tan alegre la nit asta ?
—¡ Es nit de la esperança !

Valencia 21 deembre de 1873.

H. F. y R.

LO PECAT ORIGINAL.

Com jo 'l recordes y com jo lo plores,
com jo l'osmentes y com jo l' anyores,
lo temps que ja ha passat;
tots dos fem via, per igual dressera,
tots dos al camí 'ns girem enrera,
tots dos anam en volts per un pecat.

¡ Prou te 'n recordes tu ! fou ma ventura
cantar los nits ; ta espléndida hermosura,
era lo cel per mi,
y 'l somriu que 'n tots havia s' acotxava,
miraculosa aparició 'm semblava,
en cel serè de l' archi de San Martí.

¡ Prou te 'n recordes tu ! ma fantasia,
pe 'ls espays de la llum ab alegria,
volaba à l' infinit;
y ab vista ferma 'l pervenir fitavam,
y entrelaçats los brassos esplayavam,
l' aspiració inmortala de l' esperit.

Foll d' amor, una nit jo vaig deixarte;
l' ensomni com à mi, va endogalarlo
ab crudesa infernal;
no sonrigué mai més la boca teva;
y ta mirada, fa esmentar la d' Eva,
sots lo pes del pecat original.

Ha mort la nostre amor? des d' aquell dia,
no vola nostra ardentia fantasia,
vers lo que ha de venir;
tots dos al camíns 'ns girem enrera;
¡ ja no esperem l' amor ! l' ànima espera,
lo sagrement que l' ha de redimir.

I. REVENTÓS.

DEU DONA PA À QUI NO TE CAIXALS.

La senyora Mercé, era una senyora molt devota, tot lo santi dia 'l passava à la Iglesia y quan arrivava al vespre despresa d' haver sopat comensava lo rosari, que durava tota la vella-dia. La pobre minyona, pesant figas d'aquí, pesant figas d'allà, anava seguint y resant més adormida que desperta y la senyo-

ra rosa que resa, que may acavava , fias que al últim deya :—
Ara direm un pare-nostre y una avo-maria perquè Deu nos
dougui ben só aquesta nit.

Aixis abavan passant las vètlias y la minyona ab prou fey-
uas arrivava al últim pare-nostre.

Una vètilia , la senyora Merce que ho reparava , perdent la
pacientia al veurela adormida, ella que tota cremada girant-
se à la minyona li diu :

—Lo qu' es aquest pare-nostre , no cal que 'l resis , no 'n
tens necessitat.

Y la minyona mig adormida ella que li respondt:

—Es lo bonz que so jo, que Nostre Senyor me dona las co-
sas sens necessitat de quo las hi demani.

EPIGRAMES.

Un agüero d' Alfafar
Deixà als xixanta anys la peti,
Y es lo mes particular
Què morí sinse ser-coll

Mori inflà com una seba
Una gica de Torrent,
Què li dien Què-sa-beba
Y sempre estabat bebent.

JOSUFO BERNAT BALDOVI.

INGLESADA.

Al sortir un anglès d' una fonda després de un gran dinar
se li acostà un pobre à demanarli caritati, dient que tenia mol-
ta gana.

— ¿T' t queixas? respondigu l' anglès. De bona gana donaria
qualsevol cosa per poguer dir altre tant.

AUBADA

TRADUCCIÓ d' À. TRUEDA.

Piu, piu—que despunta l' aubà
y espargeix pèl mòs sos raigs;
piu, piu—qu' ab grans flamaradas
puja lo fum de la llar;
piu, piu—qu' alsan las campanas
lo seu cant matutinal;
piu, piu—que la seguidors baixan
A segar lo blat dels camps;
piu, piu—que van las donzelles
l' aigua fresqueta a cercar;
piu, piu—vermellas hi anavan,
mes encara 'n tornaran;
piu, piu—que van a buscaries
los joves de la ciutat;
piu, piu—que s' alxeça un himne
de píisher universal;
piu, piu—que beneytas sian
la llum y la il·lertat.

ENRICH FRANCO.

SI US PLAU PER FORSA.

Un gitano 's va anà a confessar; s' agenollà al peu del confessor, aquest s' inclinà un poch y estenguà l' bras pera que aquell assés mes recullit y l' gitano piu d' encò comensà la penitencia, quan de prompte veié relatare una cosa diuatre de la maniga del frare que l' confessava y fent ulls s' adonà de que era una capsà de plata de pudente polvo. D' aquella hora endevan la tentació l' va combatre y per mes esforços que feya pera fixarse ab las paraules del reso, sempre se li apareixia la

capsa y tant y tant lo tentà que no pogué mes y poch à poch
va estiraria fins à ferseia seva.

Acabà la pecadora y l'confés va preguntarli de que s'acu-
sava.

—M'acusó, pare, d' haver robat una capsula de plata.

—Doncha fill meu, tornenla desseguida.

—¿La voi vostot? va preguntar lo gitano ab molta socar-
rosaria.

—Jo, no, respondé l'confessor.

—Es, que la vaig oferir al seu amo y no va volerla.

—Llavoras, fill, ja 'ns la poden quedar, vosira ex.

Y se ia va quedar.

LA NIT DE SAN JOAN.

Já bratilan las fogalas
Peis pichs y comallars;
¡Que n' es, que n' es de alegre
La nit de San Joan!

Hermosas pagesetas,
Las de sonrisents anys
Que afalagadors somnis
Tenin y suspirau,
Aplegueuvos joyosas,
Baixeu, baixeu al prat,
Que lo jovent del poble
Já vos està esperant.
Deixeu vostra filosa,
Que l' li já s' filarà;
Deixeu las rosses garbas
Que haveu espigolat,
Que avuy es nit de festa
Host no hi poden mancar,
Totas bonaventura
Tindren, com desitjau;

Tant si ja sou promeses
Com si buscau aymant.
Lo toch d' angelus sona
Al cim del campanar,
Yaixis que acabi 'l reso
Fins los jayos vindran;
Que al veuret vostra joya,
Mentre os faran costat
La seva jovenesa
Ab pler esmentaran.
També jo esmento, ninas,
Al veuret festa aytal,
Los anys de benhauransa
Que may mes tornaran.
Ara que es la vostra hora,
Ninas, baixeu al prat,
Que 'l pler, tant bon punt passa
Fuig per no tornar may.
Avuy bonaventura
Per totas hi haurà,
Tant si ja sou promeses
Com si buscau aymant;
Que es nit de fochs y ballas,
De follies y rams,
Nit de il·lusions ditzosas
Y doisos afslachs,
Nit que l' amor envia
Plena de olors suaus,
De voladoras beixas
Que pujan de la vall,
De serena estelada
Que a vostres cors tan plan.
Que n' es, que n' es de alegra
La nit de San Joan!

Festiu los fadrins tornan
Del bosch, arrenglerats,
De ahont encessas toyas

En portan rost avall,
¡Si n' es de cridanera.
La professò que 'n fan,
Seguint las giravoltas
Que fa lo camí-ral
Y fent rodar las teyas
Per sobre dels seus caps!
¡Ay, com creman las teyas!
Diu un, afadigat.
— ¡Com si mes no cremessin
Recors de passats anys!

Grossa foguera alxecan
Aprop del riveral;
Quan las teyas hi tienan
Roigs llengots fa, mes alts
Que del lloch que il-lumina
No n' es lo campanar.
La gatzara y cridora
Llavors se fan mes grans;
De alegres corregudas
Y empentas, ja n' hi há!
Aquelles fesomias
Lo puer pels ulls vessant,
Encesas y animadas
De la foguera al flam,
Fantàsticas se pintan
Al fons del riveral,
Que ab sas rogeuques ayygas
Contesta gemegant.

Lo fluviol reflia;
La gralla ja ha sonat.
Si 'l jovent voi balladas,
Balladas hi trindrà,
Y aquell que vulga correr,
Corri si tant li plau
Fins que glatist ne caygil
Del puer de avuy lassat.
Ja roda ample ceriana,

Ja soan de tants salts.

—Cerdana es nostra vida
Que havem tots de ballar;
Qui vol ferla mes llarga,
Prest ensopega y can.

Naheu los festeigs ara,
Ninots del voltant,
Que quant torneu a casa,
Dintre un got de cristall
La clara d' ou ab aygua
Vostra sort vos dirà.
Ara balieu cerdanas,
Bies ab los aymants,
Que frescos ja se esperan
Los illits hont somniejan.
No feu las vergonyosas
Si us parian de casar,
Que 'ls casaments que s' tractan
Avny, gran sort haurán.
Fá un any un yá tractarse 'n,
Mes ell caygaó soldat:
Si aquí joyès ballava,
La mort prompte trobà.
Per la sort que esperava,
¿Qui sap si mes li val?

Vosaltres, pagesetas
Que encar no festejan,
De primera volada,
De il·lusions verginals,
¡Ay, quinas paraofetas
Avny haveu tastat
Dels joves que us rodejan
Y os ofersixen ramsl
Paraslas de armonia
Que no escoltareu may,
Mes dolsas que la brosca,
Mes que las auras sunas!
¡Ay, que lo tent se 'n porta

Paraulas cap al mar!
Qui sap, qui d' elles fa,
Si haurà un desengany?
Los jayos ja s' adormen;
La festa 's va acabant;
Se apaga la foguera;
Aneu a descansar.
Una campana branda....
Quin só mes trist que fai!
La nitina que promesa
No fou aquí, fa un any,
La que perdi en la guerra
Sos malestrats aymant,
Rodola entre ondes térbolades
Negada al ríveral.
Aqueilla prometessa
Avuy se cumplirà.
Allà en lo cel se casan;
Campana, ves brandant.
Que n' es, que n' es de trista
La nit de san Joan!

JOAN B. FERRER.

Nit de san Joan de 1872.

PENSAMENTS POLÍTICHES (1).

EPILEGUE.

Jó, serà sempre federalista ; mai, de cap manera, unitarista. Però, federalista de usona, federalista de l' Estat mitjana, federalista de la Corona d' Aragó; no, federalista à la francesa, à la moderna ; que no poden junir-se èpocas oposades en son espriu, ni armonisar-se principis contradictoris.

La federació es filia de l' Estat mitjana, té per base l' idea sostinidora, la família, qu' es lo ver element de la societat políti-

(1) *Coacollut dels politicals en est calquieri, en los quatre anys anteriors.*

ca, l'¹ autonomia originaria y exemplar, de que totes las demés son, per lo tant, imitació y conseqüència. L'¹ *Estat moderna* es individualista: ha disolt, primer politielement, atacant lo fonsament de sa constitució, y després, socialistament, halx tots sus aspectes, destruint tots los seus resultats, aquella societat natural y primitiva; l'¹ obra de Déu.

Só, doncs, serà sempre veritable federalista; federalista de la Estat mitjançan. Vull una societat que vinga per base moral, Déu, la *Font de tots els*; y, en conseqüència, per regla práctica d'aqueixa moral, los *transmigrants de la Lleg de Déu*; per base política, Déu, *Font de tots autoritat*, y la sua indisoluble obra, la familia. Fora lo sufragi individual, en totes sus formas: vinga lo sufragi per familiars, degudament reintegrades en los seus drets y naturalment representadas per sos caps: lo sufragi per feixs, com deyan los anticis y il·lures catalans.

Això tornariam à trobar l'*autoritat* y la *libertat*; que l'¹ estat modern constituit per un home o format per molts, que lo reglament uniterista o individualista ha substituït, sempre ab lo *despotisme* y la *exèrcitza*, que successiva y necessariament, han portat, un y altra, la corrupció moral, forsejant per trairer a Déu del mon y perseguint, per sò, d' un modo especial, a la Església Catòlica; aquell, per completar son poder abusiu, per arribar a la *omnipotència del estat*, y éixa, per completar sa *igualtat material o absoluta*, per arribar a sa absurdia *autonomia individual*.

LAUD DEO.

(Festa catalana de la Verge de la Mercé, en 1873.)

JOAQUIM SETIÀ.

EN L' ALBUM D'¹ UNA DEDICACIÓ.

Traducció d' En i entera de la Vega.)

Tots los sinyors que firmen
Te dibuen grata:
Pero es que may te veren;
¡Vaija una gracial!
La gracia fora

Celebrar, sens concixer,
Tu cara hermosa.

Los céls à mi eixa gracia
Me concediren:
Paix de bo en hubent algo
Yo hu endevine;
Y la hermosura,
Yo la sent fons en l'aire
Que la circula.

Fins la mes gica cosa
Que la rodejia,
Ab lo perfume se hanyia
De sa belleza.
P' aixo esta ploma,
Lo mateix qu' este llibre,
Oien à hermosa.

Així, paix, sens que tema
L' equivocarme,
Te dich, gracirosa Emilia,
Qu' eres un àngel,
L' atrevimenti,
De dirlo mes selecte,
Tindré, que tens.

Al que sois una volta
Ta cara mira,
Perá sempre l' encanten
Tots ulls, Emilia;
Qu' en ellis fulgura
La llum de les ardentes
Filles del Turia.

Dempres de tons ulls vorer
Si es quedi viu,
Al contemplar ta boca

Però lo jubi;
Y mes si d' ella
S' exhalia lo cant tèndre
Qu' al còr apiega.

Això, sens qu' et conega,
Dich y declare:
No tem, hermosa Emilia,
Jasco emportarme.
Temar sois tinch
De dirte quant te vesja:
«Curt em quedi!»

CONSTANTÍ LLOMBART.

PASSATEMPS.

Un boiri apostava ab un home que tenia bona vista, diuenint
que hi veia mes que ell: la juguessa fou acceptada i l' boiri
digne: Jo he guanyat, perque 'us veig dos ulls y vos a mi no
me 'n veieu mes que un.

EPIGRÀMA.

El fill de Bru y la se Petra,
Que malgastant s' arruina,
Li escrigué a son pare aixina:
«Pare, envieu una lletres,

T' enviantl' el tio Bru
L' abecedari complet,
«Tris, contesta, gíquet
La que mes t' agradi a tu.»

CONSTANTÍ LLOMBART.

Un home que havia comprat un pinyó en lo cementiri del
seu poble deya: que no volia que li possessin mes ànimes» vi-
ventas que las de la seva família.

LA CREU.

Ab la creu á las espalles
corta amunt anem pujant
lo camí de nostra vida
tot dreit a la eternitat....
L' alba apar entre les onas
y vest de colors l' espay,
puja l' sol, sa festa encosa
esguarda los pichs mos als
y rodola la boyrada
cap a fondres dins la vall;
auells cantan, y en la plana
s' ovira l' alt campanar
enroillat tot de casetas
com le vell voltat d' infants....
sa ven de golg y esperansa
com si del cel dovallass.
Per lo camí de la vida
los afayos y sentiments
entrismeixen la jornada
fan mos felicosa la creu....
Quan la sol se'n va á la posta
seguit de nuvols rojauchs
quan la vista no s' humilla
devant son tronc esplendent
y les umbras misterioas
amortallen lo gran rey;
cantan los grills solitaris
y passan brancials los vents,
tot los queja... al lluny campanas
al viandant parlan de Deu....
ja finida la jornada
brancials á mort tristament.
En la puu del cementiri
sola la umbra dels alprous,
al reposar del viatje

quiscan hi deixar sa creu;
la creu, que resta allí dreta
sos dos brassos estenent
com lo terme de la vida
que 'ns fa afroantar ab lo cel.

21 JUNY 1871.

J. PELLA Y FORGAS

ENTRE TINTINNETS.

—Cuya, cuya, dónam' un sosten que finch singlot.
—Delxam cinch durós.
—Ja m' ha passat.

¿AHON ANÉM?...

Al meu retiro apiegues furioses Ventoleres
y sent los trons que bramen famolenches fuers,
natura está revolta, natura está de dol:
Lo mon, com ella, lluyia encés en trista guerra,
vorem si pera 'l home, com suri pera la terra,
si la borrasca passa, lluent surtirà el sol.

Lo mon antich en runes dels fonaments tremola;
com castell de molts segles pedra à pedra s' asolla,
vent revolutionari sobre ell ab feria can;
y la coloma santa del mon voia llanijera,
portanço dins del pico la rama d' olivera
y es perdi ya porregosa per el celaije blau.

Destruix fent ralda l' obrer ab sa picota,
l' hacha de vent encésa en alt du la gestola,
y dels altars qu' arditjen apiega hasta mi el fum;
No-hi-a cosa sagrada que respecta avuy siga:
Ahon está de nos avis, ahon está la fó antiga
qu' al mon ja no li-lumena ab los raigs de sa llum*

Plena jo veig la terra, plena de gent que crida:
montosa l' univera s' occupil jo veig qu' el ciel se vuida;
y vol l' home sentar-se en le trono de Deu.
Ab un erguli satanich el descaneix y el nega,
mes al home del durete la fonda mar l' ofega,
perqu' es mes miserable quant ell mes gran es creu.

Estant abalant depresa y cego creu que mania,
mes s' enfanga en la terra quant mes del ciel s' allunta,
les ales ell se trencha, vol volar y se cau;
L' inquietat que l' agobia li fa viure en fatiga,
que quant de Deu el home exceptibl se deslliça
de ses passions indòmites arriba a ser escèlav.

«Del esvenidor nàbol qui esclarirà el misteri?...
A la perduda Roma d' avuy del baix Imperi
 vindrà algun ubr Atila en runes a enfonsar;
 passant per lo mon d' ara en sanguinari viatge
 mestant en pal les anches d' algun cavall salvatge,
 gafant lo mon corrupte tornantlo a capgirar?...»

«O acas plorar mirantnos, ja farà de tanta guerra
per compassió a nosaltres devallara a la terra,
son consul a partírnos el àngel de la fe;
y arrepentits mirantnos de totes nostres faltas,
extugàra les llagrimes que hauyen nostres galtes,
ab lo mantell finissim qu' ell pera això sols té?...»

«Ahon aném, ahon, digáume? qui qui podrá detindre
la desbocà carrera? qui llegirà el pervindre,
qui entre boircous duvois en la foscor no s' veu?...
«Ahon aném, ahon, digáume? j' es pensaro devaesi...
síl ahon el home corre les parties ven tanques,
y corre y may s' altra, com el Errant Juèu.

«Aném vers la nit fosca en la qu' el mon s' afone,
ó vers un jora sens nuvol qu' ab sol etern rayone?
janém cap-à-darrero ó aném cap-à-devant?...»

¿La il·lustració es la llàntia de l'um que may es mòrtia,
o es l' hacha derretida que crema al que la pòrta?...
finirà la barbarie o la vorrem triumphant?...

Al meu retiro apleguen furioses ventoleres
y són los trons que bramen com famoleuches fúeros,
natura está revolta, natura está de dol:
Lo mos, com elia, lluita ences en trista guerra;
vorém si pera 'i home, com surt pera la terra,
si la berrasca passa, lluïrà surtirà el sol.

JACINTO LARILLA.

LO DIMONI DE LAS DONAS.

A un home poderós que tenia gran aborreciment a las donas i nasquè un fill, lo que prova que avans n' havia estimada alguna. Lo feu criar per una dia, lo tempt purament necessari pera que visqués, y tot seguit ya portarlo a una casa que havia feta fer en mig d' un desert, per honi may ningú passava. Allí 'i deixà bat al govern d' uns pochs de sos mes fauls serveuts, feusos manament exprés de que no parlessem may de cap dona y qu' en res ni per res li ducessin a entenció qu' en lo men hi hagués fembres.

Aixis se compic: ni en razonaments, ni en plinturas, ni en res se li deixà entendre tal cosa. Se l' ensenyà de llegir en llibres fets expressament, y com son pare era cristia y en terra de cristiàns era ell nat, li ensenyaren de la doctrina tot allo que no pogués ferri mirar l' existència de la meyta mas bella del genre humà.

Aixis passa l' infant fins que fou home, y llavors son pare, a qui ell encara no conerria, se li presenta com a tal, y se li enllega a ciutat. Un cop en ella, tot era objecte d' admiració pel jove y preguntar què era en aquells pero, en lo que mes se fixava era en uns sers semblants a n' ei, mes finets y mes bonichs de cara, que no tenian fil de barba, doyan los cabells mes llargs, y vestian d' un alira manera.

—Pare què son açò? preguntà 'i jove ab mes interès que may.

—No te 'ls mires, fill, que son dimonis, respondé 'i pare.

—Ay pare, jo també 'n voldria un! feu lo minyò com qui li demannà.

Y en efecto, no hi valgueren consells, prechs ni sermons; lo fadri no parà fins a tenir un dimoni d' aquells, o sia una dona.

L A P A G A .

TRADICIÓ.

La setmana n' es finida,
L' hora baixa n' es apropi:
Aixorauos cultidores
Que demà de fasta es jora.

Totas passan, totes passean
Per devant del pagador,
Totas contan sas monedes,
Totas dringan son renou.

La Layeta quant hi passa,
Ou un crit que arrera torn,
Pagador no vol pagarla
T' n' roman en gran tristor.

Totas plegan, totes fujen,
Totas cantan alçinlars
Na Layeta qu' es molt bella
Va à quiixarre ab lo senyor.

Perquè paga no me donan
Si he cullit de sol à sol
¿Que n' dira ma polire mare,
Si en mallet he cabgut ja?

— No n' has paga, diu lo Conte,
Perquè un altre paga t' don:
Demà tu seràs confessat:
Tú n' darás la paga à tots.

JOSERA LLOUIS PONS

L' EXAMEN DE DOCTRINA.

Una vegada un gitano tractava de casar-se. Papers arreglats
y tractes fets se'n anà a la rectoria del poble, à examinar-se de

doctrina; mes veus aquí que s' tractava de casar també, un dels mes capítessos del mateix poble, que qui era així mateix a examinar-se de doctrina, y l' gitano, trovantse ab la delantera presa, no tingué altre recurs qu' esperar-se.

Lo Señor Rector y l' bon feligrés s' estaván girant conversa a boca tirada y enrahona que enrahonaras, muy tractavan de doctrina, ni s' aixecava de la cadira, y l' gitano, frissa quemosa frissa ja quasi perdia la paciencia. Per si aquells dos, passada potser una hora s' aixecaren y fentse l' cam va y com ve, y les degudas reverencias, se despediron, deixintue l' parroquia al deora.

Llavoras lo Señor Rector s' acosta al gitano y li dijeron: — Vamos, ora bon home comencarem l' examen, vejam, vejam, ¿Quants Déus hi ha?

Y lo gitano, tot crengat, el quo li respondi: — Per lo senyor que se n' acava d' anar hi ha un Déu, mes pera mi n' hi ha un altre. Y ple de coratje gira qua y va anarsen.

EN JOAN ALEGRE.

1

Del vert Peig en las voras
gent es van barrejar,
blanquejan las mil tendas,
sonan trompas, tabals,
relinchos, crits, folles
de gentia acampat:
les barres de sang y or
dalt la tenda real,
dibuen qu' el gran En Jaume
sol aquella està,
caudill de propia gloria
y de la sort compans.
Abon Jaume endrega
tal nuvol de guerra,

que de lluyna y desastre
sembravan la terra?
Va contra la maresma
sus enemigos eternos,
contra cristia monarxa,
ó non regne á conquistar?
Jaume vol á son capell
posar daurat floró,
arrancantli al alarb
tan preciada galardo.
Cap á Valencia endreça
ses tropes en turbio,
per la regna dels jardins
bregar y lluytar vol.
Vol en les flors del Turia
endolsar als sentits,
i gotjar dels mal encants
de la ciutat del Cid.
No vol qu' el moro guarda
jotyn tan preciada,
y la lluna hi campeche
ahon la creu estigués.
Per ja al cap da ses tropes
á Valencia vía,
y arrancarlos per força
lo qu' ell tant ansia.
Lluit escuadrió hi porta,
de nobles caballiers,
qu' en divises y empreuses
porten fets d' altres temps.
A destra colçan Despuig,
Roca, Garces, Ferrer
Granulés, Lopos, Gil
Alegre y Escabret;
y altres cent ilustres noms
companys de sos obrars,
que al monarca vencejan
guardcixen les voros.

II.

—Reconeixjer la platja,
les espesos brasers,
precis es para moure
saber quins allí estén
es arresgada empreça
u sé, mes es precis,
així els nobles caballers
senyalarán son pit.

Tal En Jaume raona
després la alt d' un pic,
A ses nobles companyers
senyulant lo verdi.
Sorda remor e' asenitá
dins de aquells valents,
ningú sorollia, callen,
per no dir-se, cutes.

—Ningu e' atreveix no es cartir
es que el pla us lo port?

—No, Jaume no, yo hi soc
qui tal comés farà,
y, ó no soc Alegre
ó triomfant tornarà
l' argent que l' escut porto
y ultra empreça rebrà.
No u dantes En Alegre,
si tal servici fas,

Jaume no olvida als valents
y menys als esforçats

—Demà per la nit saliren
si alarmis allí ni ha,
pas al ser la matinada
l' hora es registrara.

—Sori l' accompanye Alegre
y el deu de la bondad.

—Diguu pues a Canella
no sobrará pregar.

III.

Ta la matinada es,
ya claretja lo cel,
cantan las asocelitas
d' alegría el cor plé:
dolosa besan las ondas
son florit rieral.
y s' escampen en soroll
per crecas y canyars.
Fressa de gent en marcha
s' ascolta, per avall
llueixen llansas, capella,
s' ouen potros relinchar.
Joan Alegre ab los seus
cap a Valencia va,
cent caballers suns companys
d' empresa tan arresgà.
Com una pinya avancen
tots armats, tots plegats,
pas l' alarb no hi dormí
y es astut com gavilà:
porten al pit els escuts,
forta llansa encuità,
closos los lluens capella
balandrijeant los plomalls.
¡Ay! de sopito un soroll
de lluyta y de guerra
senyrona en el voltant
d' aquella avançada.
D' arbres, troncs, rames, mates
d' alarbs una pila,
ab els facls se tiran
plens de veri, d' ira.
Entre crits y relinchos,
de lluyta el brugil,
pas van olirir de ferros.

s'alsa pole, rumoli.
Luitjen las fortas lousas
al llansar la pedra,
brama, gruny i altre ardent
les saigetas rosant.
— Caballers els meus companys,
negre mos surt lo fat,
y avans que ser prisioners
yo crech en morira.
Joan Alegró nos cendaix
ab un gavell d'alarbre,
ya que la sort mes negra
lois ab valor muriem;
Dios, y arruemgent sanys,
y en la llauva arrastrant
d'allí, nombres de trencats,
ohriis pas als companys.
Colpetjen durs els ferros,
sapales, brassos, caps
y en redetj de tal infern
roden capella, turbants.
De sopir, jvictoria! ya
llancan els pits fachs,
y a la carrera fuitjen
poissons, ben nafrats.
No sols es la victoria
que an guanyat els cristians,
pus cent prisioners tenen
als esparons nogals.
— Deu no deixà al qu'invoca
son nom en aquells trans
que la victoria signa
erida València al cristian!

IV.

— Llibre de fieros alarbre
Jaume, el camí està,

València à plors celebra
nova glòria guanyar.
Cent alarbs són hi tems
agafats peleant:
Alegre comphí l' ofert
lluire l' horia estàt
—Jaume no olvida als valents
y menys als esforçats,
novas terras als donés
cuant la vila guanyam.
Gran servici hales fet
al rey, y als cristians,
tos nom Joan Alegre
penyora serà ja
de nobleça, fe y valor
que tons heros duran
com a premi d' esfors,
com a signe de lleials. (1)

No l' olvidà en Jaume
pus València conquistà,
les terras que hi prometé
ab generosí li dona.

J. CASANT ALBRE.

LO VERDADER AMICH.

Un home respectable, després d' haver fet un gran paper en la societat, estava tan miserabile que no vivia mes que de la caritat que la parroquia li passava. Cada setmana li portaven la pa necessari per a la seva manutenció: un dia en va demanar mes. Lo rector li va enviar a buscar y li preguntà si vivia sol.
—Y ab aquí voleu que visca? So desgraciat, le ho veuen.

(1) Joan Alegre fou heroi per el indicat fet històric ab gairebé les terres en la província de València en penyora d' aquell fet qu' em relatad. Veruges Huerta Pecher y altres historiadors de la època.

paig que visch de caritat; so pobre y tashom m' abandonava! Donchs si viviu sol, respondéu lo capellà, ¿com es què demaneu mes pa del que vos es necessari? Lo pobre home tot desconcertat confessava al pena que té un gos. Lo rector no 'l deixà seguir y li díu que no es lo distribuidor de pa dels gossos, y que es precis que son desfassí. Senyor, li digué lo pobre, y si 'm desfalg de mon gos, qui m' estimarà? — Lo rector enterdit se tragué la bossa y li va donar dient: preneu, bon home, això 'm perteneix.

LA PAGESETA ANDROLOSA
EN
LAS BALLAS DE LA FESTA (1).

Escrta ab motiu de la *feria mayor* de La Bisbal, pera cantarla los choristas d' aquella vila, y en seu obsequi. música del Mestre gitarrí D. Joan Carreras.

CANTA.

¡Ja sona la orquesta!...
¡Ja n' es arribada
la bella diada!...
¡Quin goig que 'ns darà!...

(1) *Les ballas*: són les d' *estometres* (y no les ballades, com sol dir la gent toràstera,) les danses que 's ballan en les plazas y places del Espanyol, en danses engalanadas y de jota mayor; contrapases y volcadas, que són les malentes que s' usen, al seu pocas diferéncias, en les romances verbunes, de la Soisa y certa part de la Nostre, —o d' aquell cantó de Catalunya; —ques hò tot le territori que les primerament reconquistau dels moros, en A. 878, lo que firma, ja d' antig temps, a Bielbas de Girona.

Aquests balls de plaza, d' un ayre tan fulgur y bonich, y el malicieux temps, al aquella cosa de marcial y grave que té l' nostre poble; peculiar cosa, com s' ha dit, d' una part de llevant del Principat; tan erigades y tan anticues, que algunes suposen d' origen grec, — com se creu, també, de la *bagpiperia*, — trobant-hi allors certa semblanza ab les que's ballan en les lligures montanyas de les Províncies Vascons; se componeu de quatre contra-

¡Veniu á la festa,
en hermosas donzellaz,
las joyas més bellas
del nostre Empordà!...

I.

LA PAGESETA.

Ja ve l' amurall;
se 'n baixa á la festa,

passar,— no direu-ho, si es : lo curí, lo lloré, lo cridá y la peripola ; y de
cervant— deixant-hi lo vulgarisme, sardines,— curtar y bargax.

Estas últimes són les que més se ballan; y han adquirit gran fama per l'
armonia que tén i lo aguda qu' es en música, especialment desde que, de més
molls anys a esta part, se reformà la tradicional y antíquissima cançó, que
que noms se composa d' un flautist ab tamborí, dues tarolat, y una cornet
musa o sacó del genotx, (com se vén, encara avui en dia, en modesties, sen-
zillaz festes de pagès, que no són festes majoras, y en ballaz de rossellona,
— es à dir de massue i jocent de serreg que no hi poden gaudir gruyres quartets;
de quaireü de tres músics han-sols, —) y en l' actualitat, es una orquestra
completa que conserva, no obstant, les tarolat, acompañades de tenores,
ab lo flautist y tamborí.

Aquesta novedat, que ha portat certa magnitud i nosaltres popularitz
ballaz, no té bi ha llevat res de seu caràcter essencial. Elsas festas, que
teneu un lloc especialment en nosaltres seassilas y laberintos poblatzons
del camp, del bé les guardaian, també, y ab carinyo, gràcia a Déu, per seu
amor a las belles costums de la terra, las principals vilas solsones, mon-
tagonistas y representantes,— y encara, tractantse de ballaz, més particular-
ment les últimas,—) no són una diversió privada, ni tan sols d' un petit
enter, sinó de molts d' aquestos que 's reuneixen a lo llum del dia, el ayre
libre, ne la piazza publico, formantse mestrament, a un temps, l' inseguí; y
les expressindes dansas que les constitueixen, tampoc mostraran,— com en
altres països,— la excusada i descurada representació d' un acte sensual,
sinó la 'expressió d' una alegria noble y franca, y d' una respectuosa
galanteria.

Llooms que l' escañalabilitat està dir present y l' esbarridors transviuixen,
hajan dut fins á nostres riuars artificials l' alberca y l' riu, que, tal
com s' han importat, se sia altra cosa que una dolçura ó pia imitació del
excellidor can-can...

UN MUNTÓ DE PAGÈS.

senzilla, modesta,
y 'l cor, que li bat,
li diu... que gojosa
n' estiga y tranquila,
qu' es prop de la vila
ja 'l seu estimat.

Mirauia!... ¡qué bella!...
¡y qué n' es d' hermosa!...
Tan pura, preciosa,
com rosa d' abril!...
No hi ha cap donzella
en tota la plana,
com ella, galana,
com ella, gentil!

Graciosa, roseta,
un ull... que 'us encira,
y aquella sonrisa
que a tots roba 'l cor,
tan eleganteta,
faldilla guarnida...
¡qué n' es d' aixerida!...
val tot un tresor!...

Ja arriba à la plassa;
lo jovent la mira;
s' hi acosta y suspira
son ayros galan;
ab ella, l' hi collissa
sa tendra mirada,
y així, à la estimada,
li parla l' amant:

— «Tani temps que no 't veys!...
m' has treï d' una penal...
A fé, no puch, nona,
pagaré 'l favor;

oblidat ja 'm creya...
¡Ay!... parla, ma hermosa;
que rôls, carinyosa,
lo mèu pur amor?...»

V'ella... prou voldria...
voldria contarli...
voldria expressarli
lo que 'l cor li diu...
— «¿Qué pensas, m' amya?...» —
T' es posa... com trista;
mes... diu, ab la vista,
que elx cor li sonriu.

Després, ruborosa,
per darli mès prova
de que, tot, l' hi roba.
son jove aymador;
li 'n dón una rosa,
y ab veu apagada
diu: — «Tinchla guardada
ben prop del teu cor...»

La pren ell... la mira...
voldria besarla;
mes... tem esfullarla...
y està embastallit;
no parla... sospira...
y al fi diu: — «Ma bella...
grans mercés per ella;
te 'n quedo agrabit.

«D' aquest hermos dia
m' hauré recordansa;
voy, tinch esperansa
d' un jorn mès ditxós;
la Verge Maria
m' apar t' ha portada,

la dolça estimada
d' esguert amorost...

«Nineta garrida!...
¡tan trist que jo estava
perquè t' anyorava
lo meu cor amant!...
Si 'l plau, per la vida
te 'l dò, com penyora,
y... sabs que t' adora,
que 't serà constant...»

La hermosa donzella,
de goig conmogoda,
fins son color muda,
quanti diu:— «Mon amor!...
ma esperança bella
complirà serà;
res més no voldrà,
res més que ton cor!...»

II.

LAS SALLAS.

Ja sona la orquesta!...
Ja fan las cerduanes!...
Las noyas galanas
que allí s' van veient,
ja hi tenen requesta;
y quisa alegría
las buca y las tria
tot aquell jovent!...

(Com dansant!... Puntejan
fins la penigoya;
veureu, cada noya,

de mà ab son galan,
y lotas rumbejan
sus robes de festa,
y, al pàs de la orquesta,
tothom va ballant.

Allí, ningú 's cansa:
tot es alegria,
plasent armonia,
tot goig, tot es grat;
y en mitj de la dansa,
parlant ab la hermosa,
rumbeja la rosa
lo seu estimat.

A centas parcellas
la plassa voltejan,
y... riuen, festejan...
si 'n tiran de flor!...
y, ayrosas, las bellas
noyes, s' hi prisan;
ses gracies encisan
als seus amadors.

La orquesta ressonal...
Ja 's balla, y de gana,
l' ayrosa cardana
del jarró, moreu!
— «Minvons, qu' es la bona!...»
Llavors, tots s' hi posan,
y... giran, y... gosan,
y... saltan, arreual...

III.

DESPE DIDA.

S' acaba la festa;
ja ve la vesprada.

L' amant, de l' aymada
Ja 's vén despedida;
y aqueixa, modesta,
salédal' graciosa,
y, tot' amorosa,
Li diu:

— «Pensu ab mit...»

— Mon cor ja l' aixyora....»
— Recórdat' d' est dia..»
— Recorda, m' aymala,
que 'm guardns mon cor..»
— Jo bi penso à tet' hora;
me 'n vaig ab recansal...»
— ¡Ma hermosa!... confiança,
qu' es tèu mon amor!...»

TORNADA.

¡Ja sona la orquesta!..
Ja n' es arribada
la bella diada!..
¡Quin goig quo 'na darà!..
Veniu a la festa,
noyetas graciosas,
veniu, las hermosas
del nostre Empordà!..

JOAN SITJAS i BULGOGURA.

RETOLET.

Cremat l' arcalde de un poble de que tots los rematai li passessin per un hort seu, hi posà 'i següent retol:

Per aqüí no hi pot passar cap animal; excepte lo Sr. Arcalde y la muller.

LAS CONGESTAS DELS ALPES.

POESIA DEDICADA Á MON AMICH *En Joaquí Silja, lo poeta de la Vall n° Aro.*

Siáune ben vinguts, nobles poetas; (1)
jo vull cantar grandesaç may cantadas,
que á men espirt aytal recort dugueren
qu' esborrar no podrá cap forsa humana.

No 'n són de la infantesa las doisuras,
ni de la llar payral tendras rondallas,
ni 'n són esguarts d' alguna nina hermosa
que fan sentí á n' al cor tendra esperansa.

Ne són grandesas ab que Déu se mostra
allà en lo cim d' altissimas montanyas,
planas de gel, per sa mà dreça escritas
en lo poema en qu' ell mateix se canta.

Maravelias, que un jorn, ple de sorpresa,
vegi en los vallis de terras ben bunyanas,
quanti visitava eixos gegants d' Europa
coberts ab son eterna ma niell de plata.

Cap á Fransa veniu; deixemia enrera;
á Suissa arribem, que, allí, s' aixampla
de goig y de plaber tot cor que, lliure,
troba en la llibertat sa benhaurança.

Fem via per sas valls, sempre verdosas;
contemplem com s' estimban los salts d' àigua,
miralls de tot un sol, hont sa hermosura
s' hi guanya, com Narcís, lo de la fàula.

(1) Esta composició fou llegida pessó autor en la veillada romanesca-litteraria del 5 de novembre de 1875, donada per les societats del Liceu Gironí y Asociació Litteraria de la Imperial Ciutat, en obsequi dels poetes literaris y d'altres que assistiren a la festa litteraria celebrada tres dies avant per l'Ateneu Aragonès, durant les tradicionals *Festes de Sant Narcís*.

(Nota 1^a en Joaquí, que li dedica los seus bons amichs.)

Entrem en un baixell; més dalt ca quilla
solquian d' algun estany les àguas,
les riberes veurém, totes ferestas,
y 'l resso sentrem del corn dels Alps.

Tol n' es repòs y pau; allí la pensa,
en mitj de la fredor, sempre hi trevalia,
y 'l bull sens treva d' una sanch brusenta
l' espirit no cega, com en nostra Espanya.

Deixem la plana ja, ciutats y vilas,
sagraris d' un immens amor de pàtria,
pojem pel mitj del bosch, entre pinades,
per reguerols sens nombre travessades.

Y si buscan repòs, serem los hostes
ben rebuts de las rústegas cabanyas,
palau de la virtut, que, sent esquerpa,
deis de marbre y estuch s' es allunyada.

Ja som a dalt del coll, abont pasturan,
tot regalant de llet, mansas vacadas,
y, entre 'l rumor de la brandant esquella;
s' escullen las cançons de las muntanyas.

Gaztyanne ensa y enlla; los ulls s' encisan,
y tu no sab pas deixar aytal mirandal...
¡Que s' en veyben de lluchs, y de planturias,
y de serras sens fi, totes nevadas!...

Anem a la congesta, que s' extiuen
de les eternas neus fins a la plana,
qu' en són los pits ab que la mare terra
sosté la vida del humà llinatge.

Al arribar l' estiu, b' s' moririan,
marfullas per la set, milions de plantas,
si no fongués sos glassos la congesta,
donant als rius sus cristallinas àguas.

«Quina voleu que 'n diga sos misteris?...
A més ne guardan los vessants dels Alps,
«Voleu la del Danubi, que al mar Negre
buanya, ses onas abundantes?...»

¡O voleu ia del Rhin, que desemboca
en lo mar-gran, per la fangosa Holanda?...
Aquells núvols glassats hi són sens nombre,
perquè Europa no 's mòria assedegada.

Balzemhi ja; veiéulas com blanquejan!...
Ne sembien rius, als que la tramontana
les àyguas pentinás, ó mar que oneix
quant bufa lo garbi que l' ha picada.

¡Quins abismeos de gel!... ¡qu' en són de fondos!...
¡No 'n sortirà may mes aquell que hi cayga!...
Allí s' enten per que posà 'l poeta,
en son *Infern*, un llach de àyguas gelada.

Al veuret la congesta, en s' imagina
lo comte, que Hugoli l' anomenaren,
ab Roger, l' arquebisbe, dins la cova
pèl Dante y per Virgili visitada.

Allí, gelats, aquells se 'ns representan
los ulls fancats, perquè llur plor se glassa,
mentres, ple d' ira, l' Hugoli à n' al bisbe
và mossegantlo, tremolant de ràbia.

¡Recorts ne són tan sojs d' una llegida!...
¡d' aquell cercle de gel, fredas imatges
ab que 'l poeta florentí, fa segles,
lo fons de son *Infern* jay!.. ne poblava!..

Deixemlos ja, pus de recorts no es hora;
mirem de la congesta les arcadas;
són ponts de gel posats sobre las timbas,
y algú diria... per la mà del diable!..

Mirem també sas baumes, fredas, foscas;
las agulles ayrosas, solitarias,
monuments sepulcrals allí ne semblan,
mes, lo nom del difunt cercam devades.

Tal volta ho sia la congesta frista
qu' en la deserta vall n' està enterrada,
y, tot entorn, se tè de negras runas
un march, que sembla del difunt la caixa!..

Tot es fantàstich, grandios, terribles...
La terra apur que mil secrets hi amaga,
y aquell que curiós vòl descobrirlos,
són batre 'i cor y... tremular las camas!...

Allí es un monstre tot negrech, que aixeca
son cos, vestit de rocas estilbadas,
mentres li arriba blanca cabellera,
ab sos manyochs de glas, fins à l' espalla.

Més enllà, o' es un riu que per la serra
n' anás portant sus remorosas aigües,
y à n' al caure, tot d' una, per prodigi,
la veu de Déu l' hagnes parat, glassantias.

Al cim del Montserrat, portàns'l Ebro
devaliani per l' hermita del Diable,
y à la meytat del single, ab vostra pensa,
digàuli: «Oh riu!... vull que 't deturis... ¡glàssat!»...*

Llavors tiendrian una imatge viva
de las congestias qu' he volgut caniarvos,
y veurian de Déu la sabèss
tot comparantia ab la superbia humana.

Ellas tornan en glas las neus eternas
d' aquells ardis gegants, que 'i cor esglayan,
y si tocar de las valls l' immens abisme,
per l' altre cap regalan frescas aigües.

Un jorn m' hi vaig sentar, llargas estonazas,
veyent lo naixement dels rius de França,
sentisme, jo també, com tenen ellias,
gel en lo cor, oblit y malhauransa;

Y aprensent que, per frets que tornà 'ns poguen
pérduas d' amors y pérduas d' esperansas,
són ditzós, per fer bé, no 's necessita,
pus dona, ab las congestias, Déu la trassa.

Girona, novembre de 1873.

JOSÉPH AMETLLER.

Un farré que s' estava morint deya à sa maller: veus, Fran-
ciska, si jo moro es precís que 't casis ab lo nostre fadri Joan,

es bon minyó y en l' ofici que tenim nos cal un home antés.
¡Ay, mor tranquil, respongué ella, ja hi pensava jo també!

La VEDA.

(BALADA.)

La dona en jorn m' en dava, per sa festa,
un risset seu, del més negreñch barnis;
mes, aquest any, com allavors modesta,
m' en ha dat un, y... l' he trobat tot gris.
Jo m' he rigut del canvi de pistara,
y mis bonich encara m' ha semblat;
com dins del cor la seua amor m' hi dura,
han passat anys; y... no m' en he donat.

Es l' amor qu' endaura
de color novell
l' ample camp que llaura
lo cor jove y velí;
àngels que ab un vel
de fe y de repòs,
pel camí del cel
van de dos en dos.

Jo tinc fillets que portan retratada
de ma mulier l' angelical bondat;
me 'ls vā donar la dona enamorada
y un altre amor me 'ls robarà aviat;
y cada cop que una galant donzella
nos en preu un, sa mare arreaca un plor,
y jo allavors, per no piorar alia ella,
poso 'l seu front à sobre del meu cor.

Es l' amor qu' endaura
ab valent pinzell
lo foix que restaura
tot cor jove y velí;
serà qua sota un vel

de fe y de repòs,
pel camí del cel
van de dos en dos.

Ja 'ns hem fet vells, y contemplam derretra
lo temps passat, y 'ns sembla qu' era ahí;
veiem venir la dolsa primavera
deis nèts, que van pel nostre antic camí.
Sortim al sol, y 'l cos nos fa llindars,
y de la sanch minvant nos và 'l calor;
y al venre als nèts saltant, ab sus joguines,
encara 'ns fan rejuvenir lo cor.

Es l' amor qu' endaura
ab suau pinzell
lo roch que restaura
lo cor jove vell;
y coberts d' un vel
de fe y de repòs,
anem cap al cel
de brassat tots dos.

No podem més, y 'ns sostenim ab crussa,
y 'ls nèts petits no podem dur al bras;
ja devallam cap à la oberta fossa
qu'està esperant fum sola jo darrer pas;
en tant, la mort per arribar s' afanya,
y cada cop que tican à difents,
tot es resar ab la fidel companya,
prenen ale per arribar-hi junts....

Ni l' amor se causa
à l' instant aquell
d' omplir d' esperansa
lo cor trist del vell;
y esper', quan la nen
geli 'l nostre cos
que pregunta a Déu
fills y nèts pels dos.

† FRANCISCO CAMPROBON.

Un noy molt jove, volent veure si tenia gracia en lo modo
de dormir, anà a mirarse al mirall ab lo ulls acudats.

DESITJ DE L'ÀNIMA.

Ja que de cor per l' infinit sospira,
jo vull, devant de mi,
que ni al cel ni à la terra abont jo miro,
may se 'ls, hi veja l' o.

Jo vull sentir de oït las brisas soítas
passar pèl meu costat,
y aquell brunzit del mar, que tantas voltas
m' ha emplert de soletat.

Las mil estrelles que 'ls meus ulls oviran
d' ensa qua visch al món,
las aguayto de lluuy, y elles me miran;
jo vull saber què son.

Vull desertar d' aquestas platjas mudas
hont tot es tan petit;
vull seguir las regions desconegudas
hont s' amaga la nit.

No vull que l' ombra dels meus ulls m' amagi
la eterna veritat;
jo vull que 'i mateix Déu, ah sa mà apagui
la set que m' ha donat.

A l' ambició de tot lo gran que auento,
en lo foch del cervell,
y en la febra del cor, que 'm bull, hi sento
que sò guspira d' Ell..

† FRANCISCO CAMPODON.

Una dona acusada de haver enmatzinat al seu marit, que s' anava morint testament, tot defensantse deya: —que l' obrin y veurán com es fais que l' hagi envenenat.

RECORTE.....

Ans de baixar del cim de la muntanya
que divideix la vida à cinquauot² anys,
d' honi, mirant endavant, sois se divisian
una creu y una fossa al cap de vall,
girem los ulls, per la darrera volta,
à n' al camp de batalla del passat,
honi las alas del cor, totes cremadas,
encara's venhen deside llony fumast.
Si jo pogues contar, com jo voldria,
toles les flors d' aroma virginal
que, quant m' han vist aprop, ple de tristesa,
à la seva ombra m' han ofert descans;
si jo pogues contar les mil historias
de llicirs y de plors, tot barrejats,
quant blancas alas d' angles me cobrian
sense tacarse may, ni gons, de fanch;
quant la llum d' uns ullots per mi era 'l dia,
sembrantme d' esperansas l' endemà,
deixanime somniar sempre venturas,
y rays de goig, que no milavayan may;
pay! ab quin gust aitecaria en l' ayre
lo mocador de lligrimitas mullat,
per dills' abans de traspassar la serra:
—*Històrias del meu cor, jú Déu vius!

Mes pay!... La mort, ab magestat angusta,
me mira y m' assenyala desd' aquí
lo Koch ahont, sola una creu de fusta,
jau la primera floe del mèn camí!...
Encara 't veig, te finch aquí esculpida

ab un recorí que may l' oblit s' endò;
la primera vegada de ma vida
que vā batre'r mos cor, vā s'ér per tò.
Si tò m' haguissis dit flavoras: «—Vina;
y en lloch d' anar seguit lo seu camí,
dinsre del hoyt d' una coreada alzina,
has de passar tota la vida ab mi...»
Jo hauria anat, sense mirar enrera,
per tot arreu ab la més viva fe;
y tot lo que m' ha dat la vida entera,
no valia 'i perfum del seu ale.

{Cóm m' agradava 'i ten dental de peix
y 'ls llavis tèns de movedis vermell!...
L' olor de la ponçella que s' esberia
era l' olor del seu suòs cabell.
Jo 'l vaig tenir, quant lo ten cor cremava,
Bonja y piorosa, aletejant d' amor;
no era pas la virtut qui 'l defensava;
era l' idolatria del meu cor.
Per 'xò, a les hores que la lluna 's lleva,
jo puch pregar, sense espíns recel;
L' aroma vergo de la vida meva
vā ser per tò y te la n' has duta al cel.
Pobre de flors esik ta sepultura;
mcs... dins d' un cor, ahont no 'i veu ningù,
hi ha un altar host ton recorí hi dura,
hi ha un funeral que està cremant per tu!...}

Descansa en pau sola la creu, Maria,
y acull la flor d' aquest beneyt record!...
Calcula tò l' amor que jo 't tindria,
quant, ab trent' anys, no l' ha esborrat la mort!..

† FRANCISCO CAMPRODON.

(Traduït per En Josep Sitjar de La Bisbal.)

TAULA.

Pàg.		Pàg.
5	Epigrana.	83
9	Llox.	84
14	Sense-por.	86
15	La nit de reys.	88
16	Confessió.	90
17	A M.	96
18	Taqui-tele-oriografia.	91
19	A Catalunya.	93
22	Sastre y sant?	98
26	Lo cant-de hodas.	98
26	Dos mots sobre l' història de Catalunya.	101
27	Cansó d' ara.	102
33	Pensament.	105
35	Lo pecat original.	105
38	Deu dona pa a qui no in calxats.	106
40	Epigrana.	107
42	Inglésada.	107
42	Aubada.	108
44	Si us plau per forsa.	108
47	La nit de san Joan.	109
48	Pensaments polítichs.	111
	En lo album d' una desconeguda.	111
49	Passatemps.	116
53	Epigrana.	116
58	La creu.	117
59	Bon remey.	118
60	Ahon quecm.	118
60	Lo dimoni de las donas.	120
64	La paga.	121
65	L' examen de doctrina.	121
67	En Joan Alegra.	122
68	Lo verdader amich.	127
69	La pageseta amorosa en las ballas de la festa.	128
70	Reiolet.	134
71	Las congesias dels alpes.	135
74	La vida.	139
78	Desitj de l' ànima.	141
80	Recort.	142